

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

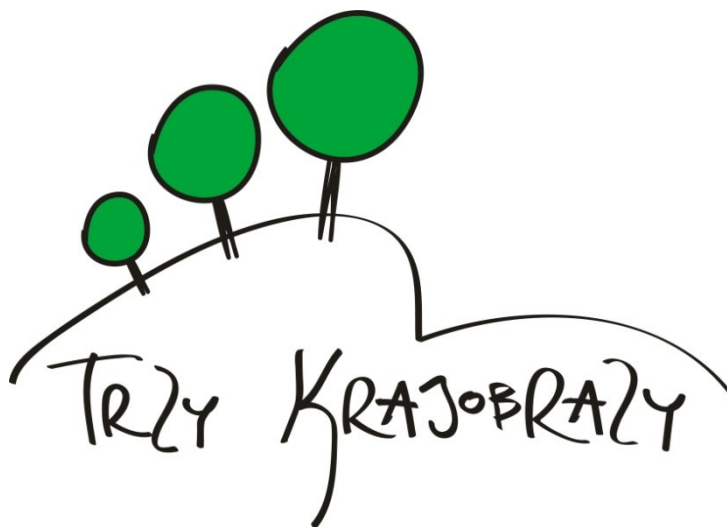

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020

Lokalnej Grupy Działania „Trzy Krajobrazy”

dla obszaru gmin:

Kolbudy, Trąbki Wielkie, Pszczółki,
Pruszcz Gdański, Suchy Dąb, Cedry Wielkie

Pruszcz Gdański, czerwiec 2019

Spis treści

ROZDZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA LGD	3
1. FORMA PRAWNA I NAZWA STOWARZYSZENIA	3
2. OBSZAR.....	3
3. POTENCJAŁ LGD.....	4
3.1. Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD.....	4
3.2. Reprezentatywność LGD.....	5
3.3. Poziom decyzyjny – Rada	5
3.4. Zasady funkcjonowania LGD	7
3.5. Potencjał ludzki LGD a regulaminy organu decyzyjnego /zarządu/biura itd.....	8
ROZDZIAŁ II PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR.....	8
1. OPIS METOD ANGAŻOWANIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W PRZYGOTOWANIE LSR Z OKREŚLENIEM GRUP DOCELOWYCH	8
2. OPIS METOD ANGAŻOWANIA SPOŁECZNOŚCI W PROCES REALIZACJI STRATEGII Z OKREŚLENIEM GRUP DOCELOWYCH, DO KTÓRYCH METODY SĄ SKIEROWANE	10
ROZDZIAŁ III DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI	11
1. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE	11
1.1. Demografia	11
1.2. Społeczność obszaru	11
1.3. Potrzeby i problemy społeczności lokalnych	13
2. UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE OBSZARU	16
3. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE, GEOGRAFICZNE, PRZYRODNICZE, HISTORYCZNE I KULTUROWE	20
3.1. Uwarunkowania przestrzenne.....	20
3.2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze	20
3.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe	22
3.4. Specyfika obszaru LGD	23
3.5. Spójność obszaru	24
ROZDZIAŁ IV ANALIZA SWOT	24
ROZDZIAŁ V CELE I WSKAŹNIKI.....	26
1. LOGIKA REALIZACJI LSR	26
2. PROCES FORMUŁOWANIA CELÓW OGÓLNYCH, SZCZEGÓŁOWYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ	27
3. CELE I KOMPLEMENTARNOŚĆ W LSR	37
4. SPOSÓB PREZENTACJI CELÓW I WSKAŹNIKÓW	39
ROZDZIAŁ VI SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	44
ROZDZIAŁ VII PLAN DZIAŁANIA	45
ROZDZIAŁ VIII BUDŻET LSR	49
ROZDZIAŁ IX PLAN KOMUNIKACJI.....	49
ROZDZIAŁ X ZINTEGROWANIE.....	50
ROZDZIAŁ XI MONITORING I EWALUACJA.....	56
ROZDZIAŁ XII STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	58
ZAŁĄCZNIKI.....	59
ZAŁĄCZNIK NR 1 PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR.....	59
ZAŁĄCZNIK NR 2 PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU	59
ZAŁĄCZNIK NR 3 PLAN DZIAŁANIA WSKAZUJĄCY HARMONOGRAM OSIĄGANIA POSZCZEGÓLNYCH WSKAŹNIKÓW PRODUKTU	64
ZAŁĄCZNIK NR 4 BUDŻET LSR W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE FUNDUSZE EFSI I ZAKRESY WSPARCIA ORAZ PLAN FINANSOWY	70
ZAŁĄCZNIK NR 5 PLAN KOMUNIKACJI.....	71

Terminy użyte w Strategii:

LGD – Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Trzy Krajobrazy”

LSR – strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

Program/PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność

RPO – Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego

Rada LGD– organ decyzyjny LGD

LEADER – działanie LEADER w PROW 2014-2020

Leader – oś 4 Leader w PROW 2007-2013

ROZDZIAŁ I Charakterystyka LGD

1. Forma prawna i nazwa Stowarzyszenia

Pełna nazwa Lokalnej Grupy Działania brzmi: **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Trzy Krajobrazy”**. Statut zezwala na używanie skróconej nazwy, która brzmi: **LGD „Trzy Krajobrazy”**. LGD „Trzy Krajobrazy” ma status prawny Stowarzyszenia. Siedziba Stowarzyszenia mieści się w Pruszczu Gdańskim pod adresem: ul. Wojska Polskiego 30, 83-000 Pruszcz Gdański. Biuro Stowarzyszenia dla obsługi bieżącej działalności mieści się w gminie Pruszcz Gdański pod adresem: ul. Obrońców Wybrzeża 2B/6, 83-000 Pruszcz Gdański. Stowarzyszenie LGD „Trzy Krajobrazy” posiada stronę internetową: www.trzykrajobrazy.pl oraz e-mail: biuro@trzykrajobrazy.pl. LGD „Trzy Krajobrazy” zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 26 maja 2006 roku pod numerem 0000257740.

2. Obszar

Na obszar Lokalnej Grupy Działania „Trzy Krajobrazy” składa się 6 gmin: Gmina Cedry Wielkie, Gmina Kolbudy, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Pszczółki, Gmina Suchy Dąb, Gmina Trąbki Wielkie.

Gmina	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyty stały	Ludność na km ²
Gmina Cedry Wielkie	124	6848	55
Gmina Kolbudy	83	15307	185
Gmina Pruszcz Gdański	144	24734	172
Gmina Pszczółki	50	8837	176
Gmina Suchy Dąb	85	4149	49
Gmina Trąbki Wielkie	163	10757	66
Obszar LGD	649	70 632	117,1

Tabela nr 1 powierzchnia oraz liczba mieszkańców poszczególnych gmin, wchodzących w skład obszaru LGD.

Mapka obszaru LGD „Trzy Krajobrazy” (wraz z lokalizacją na tle Województwa Pomorskiego)

3. Potencjał LGD

3.1. Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD

W 2005 roku wszystkie gminy wiejskie należące do powiatu gdańskiego podjęły inicjatywę udziału w projekcie, realizowanym przez Gminę Pruszcz Gdański, zatytułowanym: Siedem stron świata – jeden Lokalny, Ekspansywny, Ambitny, Dynamiczny, Ekonomiczny, Rozwojowy cel. Projekt finansowany był z Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja sektora żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006”, Działanie „Pilotażowy Program Leader+” – Schemat I. Cel programu to wypracowanie modelu wspólnego działania mieszkańców, samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw na rzecz obszarów wiejskich powiatu gdańskiego. Efekt długofalowy to rozwój społeczny i gospodarczy powiązany z aktywizacją lokalnych społeczności i promocją regionu. W styczniu 2006 roku sześć gmin wiejskich: Pruszcz Gdański, Cedry Wielkie, Kolbudy, Pszczółki, Suchy Dąb i Trąbki Wielkie podpisało porozumienie międzygminne dla realizacji projektu. Z każdej gminy wytypowano po jednej osobie odpowiedzialnej za organizację i przygotowanie kolejnych działań. Zorganizowano w każdej z gmin od kilku do kilkunastu spotkań z mieszkańcami, podczas których wyłoniono liderów, reprezentujących różne sektory, przede wszystkim sektor społeczny i gospodarczy, a następnie utworzono 50. osobową grupę działania, która przebyła cykl szkoleń i warsztatów. W efekcie zbudowano Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz założono i zarejestrowano Lokalną Grupę Działania p.n. Trzy Krajobrazy. Dnia 05 kwietnia 2006 roku opracowany został statut stowarzyszenia. LGD „Trzy Krajobrazy” z siedzibą w Pruszczu Gdańskim ul. Wojska Polskiego 30 zarejestrowana została w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 26 maja 2006 roku.

LGD złożyła wniosek o dofinansowanie w Schemacie II Leader+, który nie uzyskał dofinansowania. Do końca 2007 roku członkowie LGD brali udział w licznych szkoleniach i warsztatach podnosząc swoje kwalifikacje m.in. w zakresie PROW na lata 2007-2013.

W 2007 roku LGD „Trzy Krajobrazy” uczestniczyła w:

- tworzeniu Powiatowego Programu na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej,
- wojewódzkiej sieci współpracy LGD,
- organizowaniu spotkań z mieszkańcami terenów wiejskich w 6 gminach wiejskich (Pruszcz Gdański, Cedry Wielkie, Kolbudy, Pszczółki, Suchy Dąb i Trąbki Wielkie), wsparcie w opracowaniu planów rozwoju miejscowości, poznanie potrzeb mieszkańców na obszarze objętym LGD,
- współorganizowaniu Przeglądu Kinematografii Polskiej „Kino przy Miedzy”,
- realizacji projektu pn. „Internetowy Turniej Pokoleń” w ramach Programu Rzeczpospolita Internetowa, obejmującego swym zasięgiem 3 miejscowości w Gminie Kolbudy oraz utworzenie kawiarenki internetowej we wsi Ostróżki.

W roku 2008 wprowadzono zmiany w Statucie LGD, powołano 6-osobową Radę, w której kompetencji należał wybór operacji do finansowania. Organizowano liczne spotkania, warsztaty i konsultacje, a zebrane informacje i materiały wykorzystano do budowania Lokalnej Strategii Rozwoju.

W ramach projektu pomocowego pt. „Kompetencje w Trzech Krajobrazach” została zorganizowana konferencja inauguracyjna, a także odbyło się 6 szkoleń z zakresu przygotowania i realizacji małych projektów w ramach osi 4 PROW 2007-2013 we wszystkich gminach z obszaru LGD „Trzy Krajobrazy”. Dodatkowo w ramach tego samego projektu odbyło się 8 spotkań o charakterze informacyjnym z sołtysami i miejscowymi liderami dotyczących osi 4 PROW oraz konsultujących przygotowanie Lokalnej Strategii Rozwoju.

LGD „Trzy Krajobrazy” zrealizowała Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2007-2013 w ramach osi 4 Leader i zamierza kontynuować swoją politykę na tym samym obszarze w latach 2014-2020, jednak ukierunkowaną na inne niż dotychczas problemy, które wynikają z zakresu PROW 2014-2020 oraz diagnozy obszaru.

Realizacja działań strategicznych takich jak: „Internetowy Turniej Pokoleń” w ramach Programu Rzeczpospolita Internetowa oraz realizacja trzech głównych celów LSR 2007-2013, takich jak: **Aktywizacja mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego, Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, Poprawa jakości życia** przyniosła wymierne efekty: wyremontowano lub doposażono 8 obiektów publicznych, zagospodarowano 70 miejsc: place zabaw, skwery, centra wsi, ścieżki rowerowe, przystanki rowerowe, boiska, parki fitness itp., zorganizowano 105 wydarzeń (impres, warsztatów itp.), w których uczestniczyło ok. 5000 osób, powstało 7 nowych usług na obszarze tworzących 10 nowych miejsc pracy, co jest dobrą prognozą i doświadczeniem w kierunku działań rozwijających przedsiębiorczość na obszarze. Efekty w postaci utworzonej bazy jak i nowo powstałych organizacji pozarządowych w postaci zarejestrowanych w KRS Kół Gospodyń Wiejskich stanowi podstawę do działań strategicznych w kierunku budowania społeczeństwa obywatelskiego i integracji społeczności lokalnych.

Realizacja dotychczasowych działań strategicznych LGD pokazuje, że kadra zarządzająca LGD, Rada oraz biuro LGD, posiada odpowiednie kompetencje i doświadczenie do realizacji przyszłej strategii. Również wielu członków LGD uczestniczyło we wdrażaniu LSR, jako beneficjenci podejścia Leader. Praktyką codzienną w działalności LGD było budowanie partnerstwa z udziałem członków LGD poprzez szereg działań przy organizowaniu warsztatów, szkoleń i wydarzeń promocyjnych na terenie obszaru jak i poza nim. Przykładem jest włączanie Kół Gospodyń Wiejskich do działań promujących produkty kulinarne i kulturalne obszaru (KGW Leszkowy, KGW Rokitnica), wydarzenia promujące dziedzictwo kulturalne w partnerstwie z gminami (organizacja wraz z gminą Suchy Dąb Europejskiej Nocy Muzeów 2014 w Steblewie, z gminą Pruszcz Gdański Jarmark Żuławski w Lędowie, wystawy i wernisaże z udziałem ośrodków kultury).

3.2. Reprezentatywność LGD

Obecnie LGD „Trzy Krajobrazy” posiada 86 członków. Sektor publiczny: 9 podmiotów, w tym 6 gmin obszaru oraz 3 samorządowe instytucje kultury, sektor społeczny: 34 członków, w tym 12 Kół Gospodyń Wiejskich, sektor gospodarczy 12 członków, w tym 2 rolników oraz 32 członków, będących mieszkańcami obszaru lub działających na obszarze LGD. Wśród członków sektora społecznego znajdują się stowarzyszenia i fundacje zajmujące się grupami defaworyzowanymi: niepełnosprawnymi oraz młodzieżą. Ponadto reprezentacja sektora gospodarczego wskazuje potrzebę na działania LGD w kierunku włączenia większej ilości podmiotów reprezentujących ten sektor w proces wdrażania LSR.

3.3. Poziom decyzyjny – Rada

Jednym ze statutowych organów LGD „Trzy Krajobrazy” jest Rada. Jej głównym zadaniem jest wybór operacji zgodnie z zapisami art. 32 ust.2 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Zgodnie z postanowieniami statutu Rada składa się od 6 do 15 członków.

W skład Rady wchodzi przedstawiciele wszystkich gmin z obszaru działania LGD będących członkami LGD „Trzy Krajobrazy”.

Skład Rady spełnia następujące warunki:

- 1) przedstawiciele władzy publicznej ani żadnej pojedynczej grupy interesu nie mają więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji przez ten organ,
- 2) przedstawiciele sektora publicznego stanowią mniej niż 30 % składu Rady,
- 3) żaden z członków Rady nie jest równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej ani członkiem Zarządu, ani nie pozostaje z członkami Zarządu lub Komisji Rewizyjnej w stosunku bliskiego pokrewieństwa lub podległości z tytułu zatrudnienia,
- 4) żaden z członków Rady nie jest zatrudniony w biurze LGD,
- 5) w składzie Rady są przedstawiciele wszystkich gmin, będących członkami LGD,
- 6) w skład Rady wchodzi przedstawiciele, przynajmniej po jednym, podmiotów sektora publicznego, podmiotów sektora społecznego i podmiotów sektora gospodarczego, będących członkami LGD.
- 7) W składzie rady znajduje się co najmniej jedna kobieta

Wybór członków Rady polega na skonstruowaniu listy kandydatów obecnych na Zebraniu, których łączny skład spełnia w/w warunki. W przypadku większej liczby kandydatów z poszczególnych sektorów, spełniających określone warunki, kandydatem zostaje osoba, która uzyskała największą liczbę głosów podczas głosowania. Walne Zebranie podejmuje decyzję w głosowaniu jawnym, o ile nie został zgłoszony i przegłosowany wniosek w sprawie głosowania w sposób tajny. Ostateczny skład Rady Walne Zebranie zatwierdza uchwałą w głosowaniu na przedstawioną przez Przewodniczącego Zebrania listę.

Szczegółowe procedury powoływania i odwoływania Rady lub członka Rady zostały określone w Regulaminie Rady LGD „Trzy Krajobrazy”.

Zasady funkcjonowania Rady oraz cały proces wyboru operacji do finansowania określa Regulamin Rady wraz z załącznikami uchwalony przez Walne Zebranie Członków, aktualizowany na podstawie wniosków wynikających z monitoringu i ewaluacji w trakcie realizacji LSR przez Zarząd LGD.

W Regulaminie Rady LGD szczegółowo zostały określone procedury wyboru operacji stosowane podczas posiedzeń Rady, tryb podejmowania decyzji o wyborze operacji do finansowania, a także procedura wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu oceny i wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywoływać wątpliwości, co do jego bezstronności.

W procesie decyzyjnym zostały zastosowane rozwiązania gwarantujące:

- a) Bezstronność w podejmowaniu decyzji
- b) Zachowanie określonego parytetu poszczególnych sektorów przy ocenie i wyborze operacji
- c) Wybór najlepszych operacji, uwzględniających w największym stopniu potrzeby społeczności i włączenie grup defaworyzowanych poprzez zastosowanie odpowiednich lokalnych kryteriów wyboru
- d) Rozwiązania uwzględniające szczególne sytuacje pojawiające się w procesie decyzyjnym (np. równa ilość punktów, rozbieżności w ocenie itp.)
- e) Zapewnienie jawności i dostępności poprzez podawanie do publicznej wiadomości istotnych informacji związanych z oceną i wyborem operacji
- f) Możliwość i tryb wniesienia protestu od oceny Rady zgodnie z przepisami prawa
- g) Zróżnicowane procedury ze względu na rodzaj operacji
- h) Przejrzystość i niedyskryminację

Sektory inne niż publiczny są spostrzegane łącznie tzn. nie ma konieczności zapewnienia podczas głosowania obecności przedstawiciela z każdego sektora. Ważne jest, aby liczba przedstawicieli (głosów) sektorów: gospodarczego, społecznego, w tym społeczeństwa obywatelskiego stanowiła więcej niż 50% w składzie Rady.

Członkowie Rady będą przechodzić systematyczne szkolenia zakończone testami w celu podnoszenia wiedzy z zakresu Lokalnej Strategii Rozwoju, programu PROW 2014-2020 oraz aktów prawnych, których znajomość ma wpływ na prawidłową ocenę wniosków. LGD będzie weryfikować poszczególnych członków Rady w zakresie ewentualnego zaangażowania w proces tworzenia wniosku lub jego realizację poprzez prowadzenie rejestru interesów.

3.4. Zasady funkcjonowania LGD

Zasady funkcjonowania LGD są wskazane w dokumentach wewnętrznych, takich jak statut i regulaminy działania władz LGD oraz biura LGD. Dokumenty są uchwalane przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Określają one szczegółowo relacje pomiędzy poszczególnymi organami i ich odpowiedzialność oraz wymogi w stosunku do osób działających w tych organach. Poniższa tabela przedstawia regulacje, które znajdują się w poszczególnych dokumentach wewnętrznych LGD.

l.p.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
1.	Statut LGD	Minimalny zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą RLKS. Ponadto statut reguluje następujące kwestie: - organ nadzoru – Marszałek Województwa Pomorskiego - wprowadzenie dodatkowego organu Rady odpowiedzialnej za wybór operacji - określenie organu LGD kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji - sektorowość, parytet i niedyskryminacja w składzie Rady - zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach
2.	Regulamin OWZC LGD	- szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC -szczegółowe zasady podejmowania uchwał w sprawie powoływania organów - kompetencje WZC - regulacje dotyczące wniosków formalnych - określenie organów walnego zebrania - zasady protokołowania posiedzeń WZC
3.	Regulamin Rady	- szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady - szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji - szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji - zasady protokołowania i dokumentacji z posiedzeń Rady - zasady wynagradzania członków Rady - obowiązki członków Rady - procedura rozpatrywania odwołań od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji - minimalne wymogi dotyczące kwalifikacji i doświadczenia członków Rady - zasady informowania o posiedzeniach Rady - powoływanie i odwoływanie członków Rady - wzory oświadczeń, kart oceny, uchwał, protokołu, pism do wnioskodawców itp. - szczegółowe rozwiązania w przypadkach nietypowych
1.	Regulamin Prac Komisji Rewizyjnej	- szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji -zasady prowadzenia działań kontrolnych -zasady protokołowania posiedzeń -zasady podejmowania decyzji
5.	Regulamin Prac Zarządu	- szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu - zadania i kompetencje Zarządu - zasady protokołowania posiedzeń
6.	Regulamin Pracy Biura LGD	- zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników - uprawnienia dyrektora biura - zakresy obowiązków i odpowiedzialności pracowników - zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD. - minimalne wymagania dotyczące kwalifikacji i doświadczenia na poszczególnych stanowiskach - prowadzenie polityki ochrony danych osobowych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883 z późn. zm.)

Tabela nr 2. Regulacje pojawiające się w dokumentach LGD

3.5. Potencjał ludzki LGD a regulaminy organu decyzyjnego /zarządu/biura itd.

Osoby zaangażowane w pracę na rzecz LGD i równocześnie pełniące określoną rolę w organach LGD posiadają odpowiednie kompetencje do zarządzania procesami rozwoju, a także czynnie uczestniczyły w procesie tworzenia obecnej strategii rozwoju. W konsekwencji są przygotowane i zaznajomione z zakresem merytorycznym tej strategii, co pozwoli na efektywne i sprawne zarządzanie procesem jej wdrażania w następnych latach. W regulaminach Zarządu, Rady, pracy biura zostały zawarte wymogi dotyczące kwalifikacji i doświadczenia, zapewniające efektywną realizację strategii.

W składzie Zarządu znajdują się osoby, które niezmiennie od kilku lat zarządzały realizacją LSR 2007-2013, która z powodzeniem została zrealizowana, uzyskując ponad 89 % wykorzystania budżetu oraz osiągając 100 % wskaźników.

W Radzie znajdują się osoby, które oprócz spełniania wymogów określonych w rozporządzeniach (sektorowość, parytet), posiadają odpowiednie kwalifikacje do oceny projektów, wynikające z ich dotychczasowego zaangażowania w realizację różnych projektów, z różnych programów pomocowych. W składzie Rady został zapewniony odpowiedni udział procentowy kobiet.

Ponad połowa pracowników LGD posiada odpowiednie doświadczenie i wiedzę do wdrażania i aktualizacji LSR, potwierdzone szkoleniami i testami. Wymagania dotyczące doświadczenia i kwalifikacji, a także zakresy obowiązków na poszczególnych stanowiskach zostały określone w Regulaminie Pracy Biura. Na stanowiskach pracy zawierających udzielanie doradztwa określono również system premiowania w zależności od efektów, w szczególności, dotyczącego jakości udzielonego doradztwa. LGD prowadzi politykę ochrony danych osobowych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883 z późn. zm.) posiadając odpowiednio przeszkoloną w tym kierunku, posiadającą uprawnienia do pełnienia funkcji Administratora Danych Osobowych, osobę w biurze wdrażającą regulamin ochrony danych osobowych.

Poszczególni członkowie organów LGD jak i pracownicy biura zostali objęci planem szkoleń wewnętrznych jak i zewnętrznych, kończących się testami, prowadzonymi różnymi metodami i technikami (wykłady, warsztaty, testy), Plan szkoleń stanowi załącznik nr 14 do wniosku o wybór LSR. Szkolenia obejmują m.in. znajomość programu PROW na lata 2014-2020, znajomość LSR oraz stosowanych procedur i kryteriów wyboru, jak i innych zagadnień związanych z procesem wdrażania LSR. Szkolenia w tym zakresie będą obejmować wszystkich członków organów LGD jak i pracowników biura. Ten typ szkoleń zapewni efektywny i prawidłowy proces wdrażania operacji, a także zrównoważony poziom wiedzy oraz współdziałania wszystkich organów zaangażowanych w realizację LSR.

ROZDZIAŁ II Partycypacyjny charakter LSR

1. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR z określeniem grup docelowych

LGD rozpoczęło proces definiowania potrzeb i problemów we wrześniu 2013 r. Badania ankietowe bezpośrednio przeprowadzono w miesiącach wrześniu, październiku i na początku listopada 2013 roku, wykorzystując zebrania wiejskie, spotkania Kół Gospodyń Wiejskich, inne okazjonalne spotkania (np. zebranie Stowarzyszenia Sołtysów Gminy Pruszcz Gdański, konferencja organizacji pozarządowych gminy Pruszcz Gdański, spotkanie Stowarzyszenia Twórców „Przystanek Sztuka”, a także spotkania indywidualne w biurze LGD i w terenie) i imprezy okazjonalne (np. Dożynki Gminy Suchy Dąb). Ankieta była anonimowa i po jej wypełnieniu ankietowani byli informowani o działalności LGD „Trzy Krajobrazy”, strukturze organizacji, zasadach przyznawania pomocy itp. Badania zostały przeprowadzone na 394 losowo wybranych osobach z obszaru działania. Sformułowano pytania dotyczące ewaluacji on going LSR 2007-2013, a także zadano ankietowanym pytania dotyczące priorytetowych potrzeb i problemów oraz zdefiniowania grup wymagających wsparcia, uznanych przez LGD jako defaworyzowane na obszarze. Rekomendacje i wnioski zawarto w raporcie ewaluacyjnym częściowym, znajdującym się w biurze LGD.

Następnie LGD przeprowadziło badania pod koniec roku 2014 ex-post, zawierające również pytania dotyczące potrzeb i problemów społeczności lokalnych w celu potwierdzenia poprzez inną grupę ankietowanych wcześniej wyrażonych opinii. Ewaluację przeprowadzono przy zastosowaniu następujących technik:

- kwerendy danych zastanych w LGD
- zogniskowanego wywiadu grupowego (FOKUS)
- ankiety społecznej na dobranej losowo grupie 600 mieszkańców obszaru działania LGD „Trzy Krajobrazy”.

Opracowane wyniki badań powiększyły ilościowo grupę ankietowanych, a przy zastosowaniu podobnych pytań pozwoliły na większe uprawdopodobnienie zdefiniowanych problemów i potrzeb mieszkańców obszaru, które posłużyły do sformułowania tej części diagnozy i analizy SWOT. Rekomendacje i wnioski zawarto w raporcie ewaluacyjnym, znajdującym się w biurze LGD.

Równolegle LGD przeprowadzało spotkania z wyodrębnionymi grupami społecznymi takimi jak nauczycielami szkół podstawowych i gimnazjalnych (gmina Pruszcz Gdański, Suchy Dąb – listopad 2014), Kołami Gospodyń Wiejskich oraz organizacjami pozarządowymi z obszaru LGD (sierpień 2015) w formie dyskusji sokratycznych na temat potrzeb młodzieży w zakresie edukacji pozaszkolnej w stosunku do programu nauczania, w zakresie tworzenia produktów lokalnych, wykorzystania dziedzictwa kulturowego i promocji obszaru, możliwości tworzenia inkubatorów, włączenia grup defaworyzowanych, projektów integracyjnych z zakresu włączenia społecznego tych grup. Ponadto LGD zachęcało poprzez Internet potencjalnych beneficjentów do przesyłania drogą mailową jak i za pomocą karty projektowej, umieszczonej na stronie internetowej LGD, swoich pomysłów na realizację przyszłych projektów, wynikających z ich potrzeb i wpisujących się w przedstawione do konsultacji cele.

W czerwcu 2015 Zarząd LGD uchwalił powołać zespół roboczy, składający się z przedstawicieli sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego i mieszkańców, eksperta zewnętrznego oraz osoby opracowującej dokument LSR, posiadającej odpowiednie doświadczenie i kwalifikacje.

Efektem przeprowadzonych badań, spotkań, dyskusji, osoba odpowiedzialna za opracowanie dokumentu LSR przygotowała projekt diagnozy obszaru, z którego wynikła analiza SWOT oraz kluczowe dla obszaru problemy. Projekt został poddany analizie i opinii zespołu robczego. W konsekwencji powstał projekt diagnozy oraz celów i przedsięwzięć, służących ich realizacji wynikający z analizy SWOT i wychodzący naprzeciw oczekiwaniom społecznym. Projekt ten został poddany pod konsultacje społeczne przeprowadzone w sierpniu 2015 r. w każdej gminie obszaru. W konsultacjach wzięło udział 92 osoby, w tym przedstawiciele organizacji pozarządowych, liderów społeczności lokalnych (sołtysi, członkowie rad sołeckich, mieszkańców), Koła Gospodyń Wiejskich, przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora publicznego, a także przedstawiciele grup nieformalnych takich jak kluby seniorów. Spotkania były prowadzone przy zastosowaniu różnych form badawczych.

W pierwszej części spotkania moderator, w formie prezentacji przedstawił źródła, z których korzystano do opracowania projektu diagnozy i analizy SWOT, z których wynikły cele i przedsięwzięcia. Prezentacja posłużyła do przeprowadzenia zogniskowanego wywiadu grupowego, (FOCUS) czyli dyskusji nad zadawanymi przez moderatora pytaniami. Przy omawianiu celów i przedsięwzięć, moderujący spotkanie ze strony LGD, informował również uczestników o uwarunkowaniach wynikających z głównych założeń programu 2014-2020 w szczególności dotyczących włączenia grup defaworyzowanych w dostępie do rynku pracy, ale również głównych celów strategicznych priorytetu 6 PROW 2014-2020.

Druga część spotkania była prowadzona w formie warsztatowej, w której każdy uczestnik spotkania miał możliwość wyrażenia własnej opinii na temat analizy SWOT w załączonych materiałach otrzymanych przed spotkaniem. Ponadto uczestnicy wypełniali na zakończenie spotkania krótką ankietę, w której pytania dotyczyły konkretnych działań, jakie chcieliby realizować przy wsparciu z działania LEADER. Wnioski z ankiet pozwoliły na dokonanie korekt w diagnozie i analizie SWOT, co przełożyło się również na uwzględnienie tych uwag w przedsięwzięciach.

W dalszym procesie konsultacyjnym LGD skupiło się na spotkaniach z wybranymi grupami docelowymi. Spotkania były przeprowadzone we wrześniu, październiku i listopadzie 2015, metodami wcześniej stosowanymi

(FOCUS, dyskusja) i dotyczyły konsultacji tworzących się stopniowo kolejnych rozdziałów LSR. Na spotkaniu w dniu 26 października 2015 z wójtami gmin, wchodzących w skład obszaru LGD, poruszono kwestie zasadności sformułowanych celów i przedsięwzięć oraz udziału w budżecie LSR sektora publicznego. Następną grupą docelową na rodzaj operacji w ramach przedsięwzięć stanowiły ośrodki kultury. Na tych spotkaniach moderator z LGD przedstawił zasady i możliwości korzystania ze środków podejścia RLKS przez te podmioty, równocześnie konsultując zawarte w matrycy logicznej działania w zakresie pobudzenia aktywności mieszkańców do samorealizacji. Ważne spotkanie w procesie konsultacji odbyło się dnia 21 października 2015 z przedstawicielkami 12 Kół Gospodyń Wiejskich z obszaru w Rokitnicy. Ten wywiad grupowy dotyczył odpowiedzi na pytanie, które z KGW deklarują swoją aktywność i ciągłość w działaniach zmierzających do stworzenia atrakcyjnej oferty służącej zarówno mieszkańcom jak i turystom. Wynikiem tego spotkania było sformułowanie liczbowego wskaźnika produktu jak i rezultatu do operacji skierowanych do tej grupy docelowej.

Trudno określić liczbę indywidualnych spotkań z mieszkańcami obszaru, gdzie również rozmawiano na temat celów i przedsięwzięć, które będą realizowane w okresie programowania 2014-2020, z których wnioski również uwzględniono w procesie budowy strategii.

2. Opis metod angażowania społeczności w proces realizacji strategii z określeniem grup docelowych, do których metody są skierowane

Na poszczególnych etapach realizacji LSR, LGD „Trzy Krajobrazy” będzie analizować wszystkie aspekty rozwiązań zawartych w strategii pod kątem:

- adekwatności przyjętej strategii do potrzeb i oczekiwań mieszkańców,
- osiągania zakładanych celów strategii,
- osiągania zakładanych w LSR wskaźników realizacji przedsięwzięć,
- realizacji zaplanowanego budżetu i harmonogramu realizacji przedsięwzięć.

Podstawą analizy będą efekty ogłoszonych naborów, analiza pracy Rady, a szczególnie efektywność zastosowanych procedur i kryteriów wyboru do poszczególnych przedsięwzięć i sposobów ich finansowania. Drugim podstawowym elementem analizy, wynikającej z ciągłego monitoringu i zastosowanych metod komunikowania się ze społecznością lokalną będą opinie zwrotne od tych przedstawicieli społeczności, którzy włączają się w proces realizacji strategii. Potencjalni wnioskodawcy będą się rekrutować z takich grup społeczności jak:

- a) podmioty publiczne
- b) osoby fizyczne
- c) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
- d) mikroprzedsiębiorcy
- e) organizacje pozarządowe
- f) Koła Gospodyń Wiejskich
- g) Kościoły i związki wyznaniowe

Konsultacje, wymiana informacji ze społecznością lokalną i beneficjentami, zastosowane metody informacyjne są zawarte w strategii komunikacyjnej i obejmują różne formy komunikowania się, od spotkań i debat publicznych poprzez warsztaty, fora internetowe, konsultacje indywidualne, służące jak najefektywniejszej i innowacyjnej formie realizacji strategii.

Ciągły monitoring i kontakt z beneficjentami, dotyczący przede wszystkim doradztwa, pomocy w likwidowaniu występujących problemów w realizacji projektów, będzie służył efektywnej realizacji, a analiza przeprowadzana okresowo pozwoli na ewentualną zmianę w zakresie lokalnych kryteriów wyboru jak i innych działań zawartych w LSR. Służyć temu będą spotkania z potencjalnymi beneficjentami i liderami społeczności lokalnej, na których przy pomocy różnych metod szkoleniowych, LGD będzie realizować ten proces.

W konsekwencji proces ten ma prowadzić do sukcesywnego dostosowywania opracowanych w strategii zagadnień związanych z oceną operacji, tak, aby uwzględniała ona racjonalne uwagi pochodzące od poszczególnych grup docelowych.

1. Uwarunkowania społeczne

1.1. Demografia

Na obszar Lokalnej Grupy Działania „Trzy Krajobrazy” składają się następujące gminy:

- Gmina Cedry Wielkie
- Gmina Kolbudy
- Gmina Pruszcz Gdański
- Gmina Pszczółki
- Gmina Suchy Dąb
- Gmina Trąbki Wielkie

Łączna liczba ludności zamieszkująca obszar to 70 632. W porównaniu do roku 2006 liczba ta zwiększyła się o 13 932 mieszkańców (dane GUS, stan na 31-12-2013), a jej pochodzenie należy wiązać z migracją ludności miejskiej z Trójmiasta na tereny wiejskie, atrakcyjne geograficznie, komunikacyjnie i przyrodniczo.

Wśród osób zamieszkujących obszar LGD „Trzy krajobrazy” większość stanowią kobiety 50,2%, a mężczyźni 49,8%. Osoby w wieku przedprodukcyjnym to ok. 23 % ludności. Osoby w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18–59 lat, mężczyźni w wieku 18–64 lat) – ok. 65% ogółu ludności a osoby w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 lat i więcej, mężczyźni w wieku 65 lat i więcej) – 12%. (dane GUS, stan na 31-12-2013).

1.2. Społeczność obszaru

Jedną z najważniejszych cech charakterystycznych dla społeczności obszaru jest jej napływowy charakter. Proces ten rozpoczął się po II wojnie światowej i istnieje luka cywilizacyjna (brak ludności autochtonicznej), co powoduje brak ciągłości kulturowej. W ostatnich siedmiu latach nastąpiło nasilenie się nowego osadnictwa na obszarze LGD, szczególnie w jego zachodniej i centralnej części. Nowi mieszkańcy to głównie osoby pracujące poza obszarem LGD, traktujące swoje nowe miejsce jako azyl, ucieczkę przed zgiełkiem miasta. Nowi mieszkańcy, z trudem integrują się z wcześniej osiadłą społecznością, nie znajdując wspólnego języka co do potrzeb i nie utożsamiają się ze swoim miejscem zamieszkania. Mieszkając w atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo miejscowościach nie są zainteresowani rozwojem turystyki pod kątem zatrudnienia, a jedynie przejawiają postawę roszczeniową w stosunku do władz w celu zapewnienia im atrakcyjnej oferty rekreacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej. Wynikiem tej postawy jest słabe zaangażowanie w działalność społeczną na rzecz swojej miejscowości i stawianie na dalszym planie problemów związanych z integracją, dbałością o zachowanie lokalnego dziedzictwa czy też utożsamiania się ze swoim miejscem zamieszkania.

Zderzenie się dwóch grup osadniczych o różnych oczekiwaniach, bliskość metropolii jako podstawowego „pracodawcy” (zmęczenie i brak czasu na działalność społeczną) i brak kontynuacji dziedzictwa kulturowego, **jest przyczyną rozwarstwienia społeczeństwa i wynikającej z tego słabej aktywności w działaniach społecznych, mimo istniejącego potencjału, w postaci dobrze wyposażonych świetlic wiejskich, miejsc rekreacji, ścieżek i tras rowerowych, bogatego dziedzictwa kulturowego materialnego jak i niematerialnego.** Spoiwem dla społeczności lokalnych mogłoby być wsparcie dla działań, zawierających wspólny mianownik, którym byłaby oparta na potencjale obszaru atrakcyjna dla tych grup oferta w sferze działalności edukacyjnej jak i rekreacyjnej, ale realizowana przez tą społeczność.

Działalność organizacji pozarządowych

Mimo takiego rozwarstwienia społecznego, na obszarze znajduje się 89 organizacji pozarządowych, działających na rzecz lokalnych społeczności oraz 26 klubów sportowych (źródło: Starostwo Powiatowe w Pruszczu Gdańskim). Wśród tej liczby znajdują się organizacje zajmujące się:

- a) osobami niepełnosprawnymi i pomocą społeczną: 17
- b) sportem: 10
- c) rozwojem lokalnym: 40
- d) kulturą: 20
- e) edukacją ekologiczną: 2

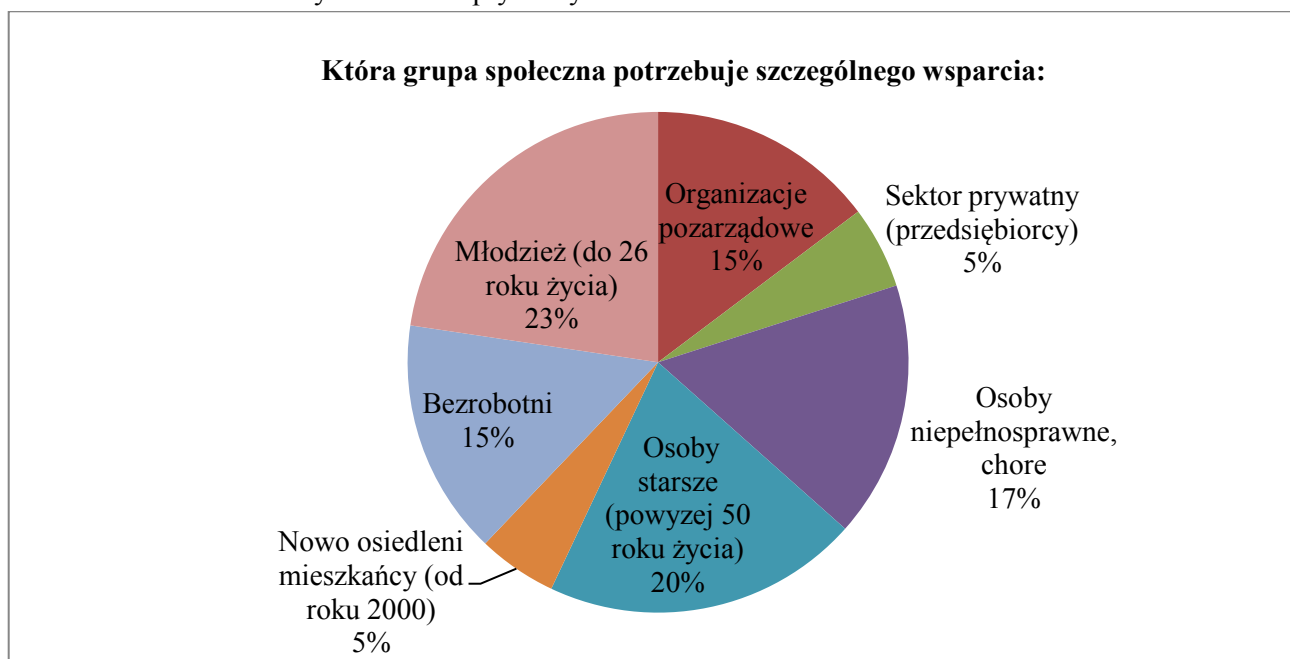
Jedna organizacja pozarządowa przypada na przeszło 793 osoby, co stanowi jeden z najniższych wskaźników w kraju. W stosunku do roku 2006 ilość organizacji wzrosła o 24, a ilość klubów sportowych o 12.

Mimo niskiego wskaźnika zorganizowania mieszkańców istnieje potencjał do zaangażowania tych organizacji w proces integracji społecznej, a kontynuacja konkursu na Markę Lokalną „Trzy Krajobrazy Ziemi Gdańskiej” nagradzającego najbardziej aktywnych liderów, najbardziej innowacyjne inicjatywy i inwestycje przyczyni się do wzrostu aktywności społeczności w poszczególnych gminach obszaru, bo dotychczas ta **aktywność była bardzo niska i stanowi to słabą stronę obszaru.**

Liczną grupę wśród organizacji stanowią Koła Gospodyń Wiejskich. Na obszarze działa 33 tych organizacji, w tym 23 utworzone w latach 2009 - 2013. Zwiększenie się liczby organizacji, zarejestrowanych w KRS, jest wynikiem min. działalności aktywizacyjnej prowadzonej przez LGD w okresie realizacji LSR 2007-2013. Działalność promocyjna LGD w zakresie szerzenia wiedzy o historii obszaru, szczególnie Żuław Gdańskich, ukierunkowała te organizacje na pielęgnację tradycji, organizację imprez lokalnych, kultywowanie tradycji kulinarnych, a także wyposażenia się w stroje, oparte na dziedzictwie kulturowym. Efektem tych działań było uczestnictwo kół gospodyń w tradycyjnych corocznych turniejach na różnych szczeblach (gminnym, powiatowym, wojewódzkim), w których zaczęły zdobywać nagrody, a nawet I miejsce w konkursie wojewódzkim.

Ilość kół i kobiet zaangażowanych w ich działalność stanowi potencjał obszaru LGD, natomiast słabą stroną jest ich niedostateczna tożsamość z dziedzictwem kulturowym regionu oraz tzw. aktywność okazjonalna. Nie prowadzą one ciągłej działalności, angażującej pozostałą społeczność w celu likwidacji istniejących barier społecznych. Dotyczy to zarówno części kaszubskiej obszaru (Gminy Kolbudy i Trąbki Wielkie) jak i gmin żuławskich. Wsparcie dla Kół Gospodyń Wiejskich powinno pójść w kierunku włączenia do swojej działalności różnych grup społecznych z danej miejscowości, zapewniając samorealizację poprzez uatrakcyjnienie formy swoich działań. Te formy działania powinny być długofalowe, które mogłyby wypracować pewne produkty charakterystyczne dla danego koła, będące stałą atrakcyjną ofertą usługową dla społeczności ale i również dla turystów.

Z badań ankietowych, przeprowadzonych przez LGD w 2013 r. w ramach raportu ewaluacyjnego, na grupie 393 osób z obszaru wynika, iż na zadane pytanie „Która grupa potrzebuje największego wsparcia” respondenci odpowiedzieli, że grupą społeczną potrzebującą największego wsparcia są ludzie młodzi (do 26 roku życia), a także osoby 50+ oraz osoby niepełnosprawne. Natomiast najmniejszego wsparcia wg ankietowanych potrzebują nowo osiedleni mieszkańcy oraz sektor prywatny.

Wykres nr 1 Grupy społeczne, wymagające wsparcia na obszarze

Na podstawie danych własnych LGD i analizy obszaru oraz sformułowanych przez społeczność lokalną opinii, zdefiniowano 3 podstawowe grupy defaworyzowane:

1. **Dzieci i młodzież do 26 roku życia**, dla której istnieje słaba oferta na interesujące zajęcia w obiektach publicznych w swoich miejscowościach, których poziom i forma, pozwoliłaby tej grupie na rozwijanie swoich talentów i zainteresowań. W większości oferta ta ogranicza się do udostępnienia tych obiektów, natomiast brak jest wyszkolonych prowadzących zajęcia, zgodne z zapotrzebowaniem dla tej grupy. Mocną stroną, którą można wykorzystać do podniesienia atrakcyjności oferty dla tej grupy społecznej jest bliskość Trójmiasta z jego potencjałem intelektualnym z różnych dziedzin nauki i sztuki.
2. **Niepełnosprawni** – na podstawie danych z GUS, wg spisu powszechnego, przeprowadzonego w roku 2011 wynika, iż udział osób niepełnosprawnych (o różnym stopniu niepełnosprawności) do ludności ogółem na obszarze wynosi ok. 13%. **Na podstawie dostępnych danych (GUS, informacje dot. powiatu gdańskiego pomniejszone o gminę Przywidz) należy stwierdzić, że jest to znaczący procent ogółu populacji obszaru LGD i wymaga wsparcia.** Z danych uzyskanych z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej wynika, że z pomocy społecznej korzysta ok. 3218 osób, **w tym ok. 1163 to osoby niepełnosprawne.**

Osoby korzystające z pomocy społecznej	Pruszcz Gdański	Suchy Dąb	Cedry Wielkie	Pszczółki	Kolbudy	Trąbki Wielkie	razem
niepełnosprawni	144	278	323	117	126	175	1163
Bezdomni objęci pomocą społeczną	24	9	7	2	15	10	67
Bezrobotni korzystający z pomocy społecznej	120	53	108	98	77	246	702

Tabela nr 3 Osoby korzystające z pomocy społecznej. Dane Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej na dzień 31.12.2013 r.

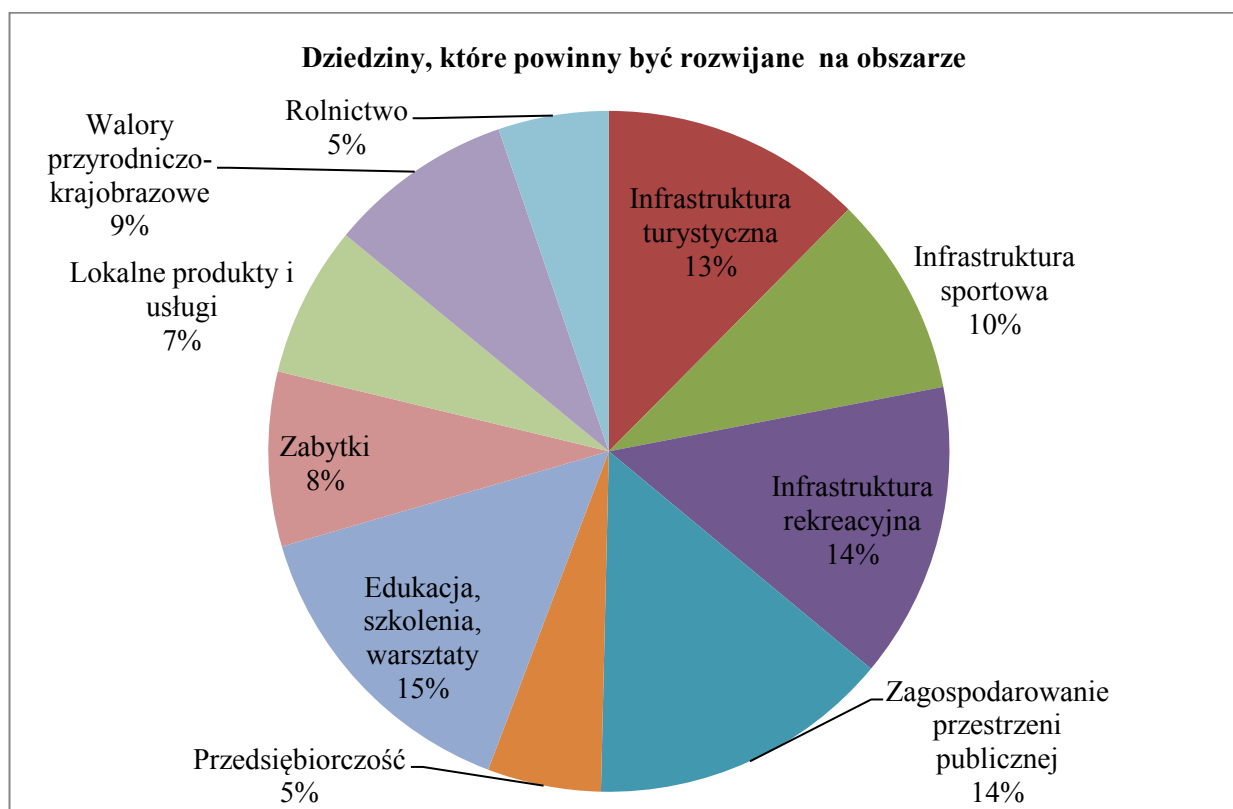
Organizacje działające na obszarze (6 organizacji), zajmujące się tą grupą defaworyzowaną, prowadzą różnego rodzaju warsztaty terapii zajęciowej, wspólne wyjazdy, wydarzenia. Program działań tych organizacji i ilość osób, którymi się te organizacje zajmują wskazuje, że brak jest szerszych działań w kierunku włączenia społecznego większej grupy niepełnosprawnych w celu włączenia tej grupy w rynek pracy i życie społeczne. Wsparcie finansowe, ukierunkowane na różne formy zajęć lub warsztatów oraz atrakcyjna forma w tworzeniu działalności gospodarczej pozwoli na zwiększenie aktywności tej grupy społecznej w procesie integracji i rozwoju przedsiębiorczości.

3. **Osoby 50+**, które stanowią ok. 12% (dane GUS na dzień 31.12.2013) ludności obszaru. W większości osoby te są zrzeszone w grupach nieformalnych (koła lub kluby seniorów) i działają na rzecz swoich członków poprzez organizację imprez integracyjnych, wyjazdów i spotkań finansowanych ze składek członkowskich. Natomiast nie mają wsparcia w sferze działalności edukacyjnej i wspomagającej samorealizację zgodnie z ich zainteresowaniami. **W związku ze starzeniem się społeczeństwa w strategii powinny znaleźć się przedsięwzięcia skierowane do tej grupy defaworyzowanej, zapewniające wypełnienie tej brakującej sfery działalności.**

Mimo, iż te grupy nie są dość liczne wśród społeczności obszaru wymagają przede wszystkim wsparcia w działaniach ukierunkowanych na włączenie ich w proces integracji społecznej oraz rynek pracy.

1.3. Potrzeby i problemy społeczności lokalnych

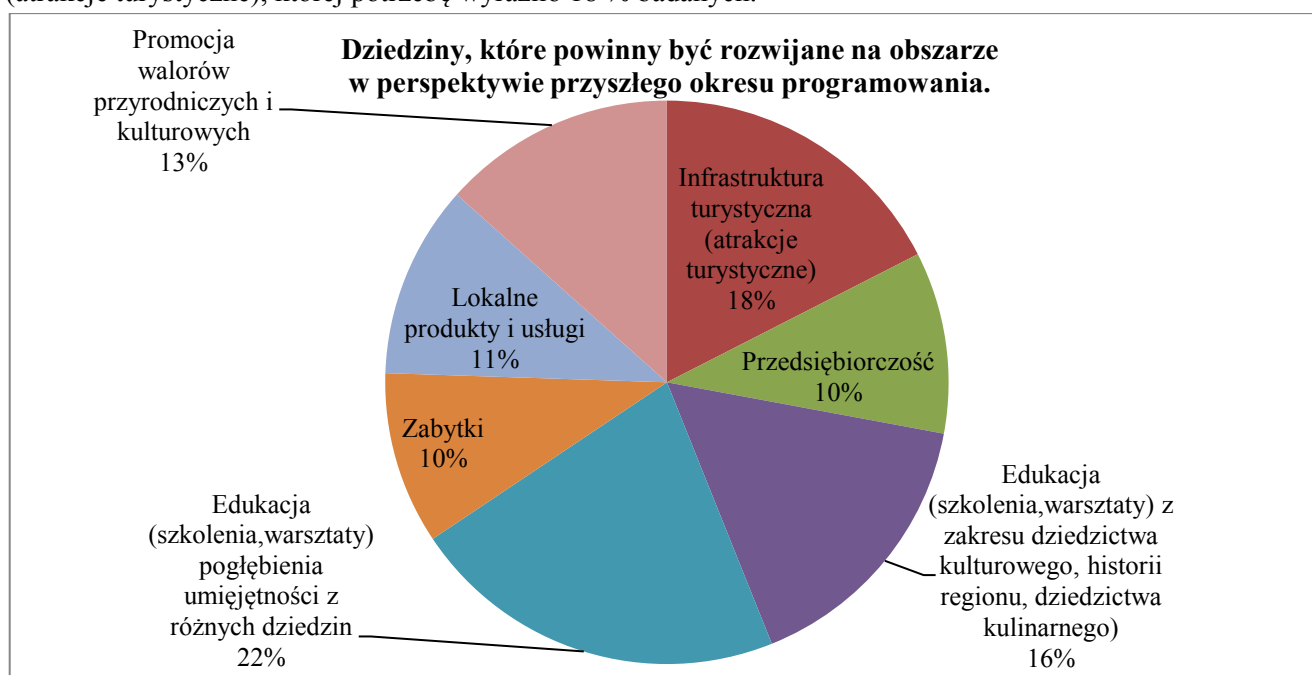
Badania ankietowe, przeprowadzone w ramach ewaluacji on going we wrześniu i październiku 2013 roku na grupie losowej 394 osób z obszaru LGD, dotyczyły również potrzeb społeczności lokalnych. Na zadane pytanie ankietowe: „Które z n/w dziedzin powinny być rozwijane wg Pana/i w miejscu zamieszkania?”, oprócz potrzeby działań edukacyjnych w różnych formach, którą wyraziło 15 % ankietowanych, zwrócono również uwagę na podniesienie atrakcyjności obszaru pod kątem rozwoju infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej (łącznie 37% respondentów).

Wykres nr 2 Dziedziny, które powinny być rozwijane na obszarze

Następnie badania ankietowe przeprowadzono we wrześniu i październiku 2014 r. w ramach ewaluacji ex-ante na 600 losowo wybranych mieszkańców obszaru. Odpowiedzi na zadane pytanie: *Które z n/w dziedzin powinny być rozwijane wg Pana(i) w miejscu zamieszkania* potwierdziły wcześniejsze wyniki, i wskazują, że 38% mieszkańców przede wszystkim oczekuje zapewnienia długofalowej oferty kulturalnej i edukacyjnej dla swoich dzieci jak i ich samych, wypełniających czas wolny. Oferta ta powinna być ukierunkowana na włączenie społeczne wszystkich wymienionych grup defaworyzowanych, aby proces integracji w miejscowości jak i na obszarze był realizowany kompleksowo.

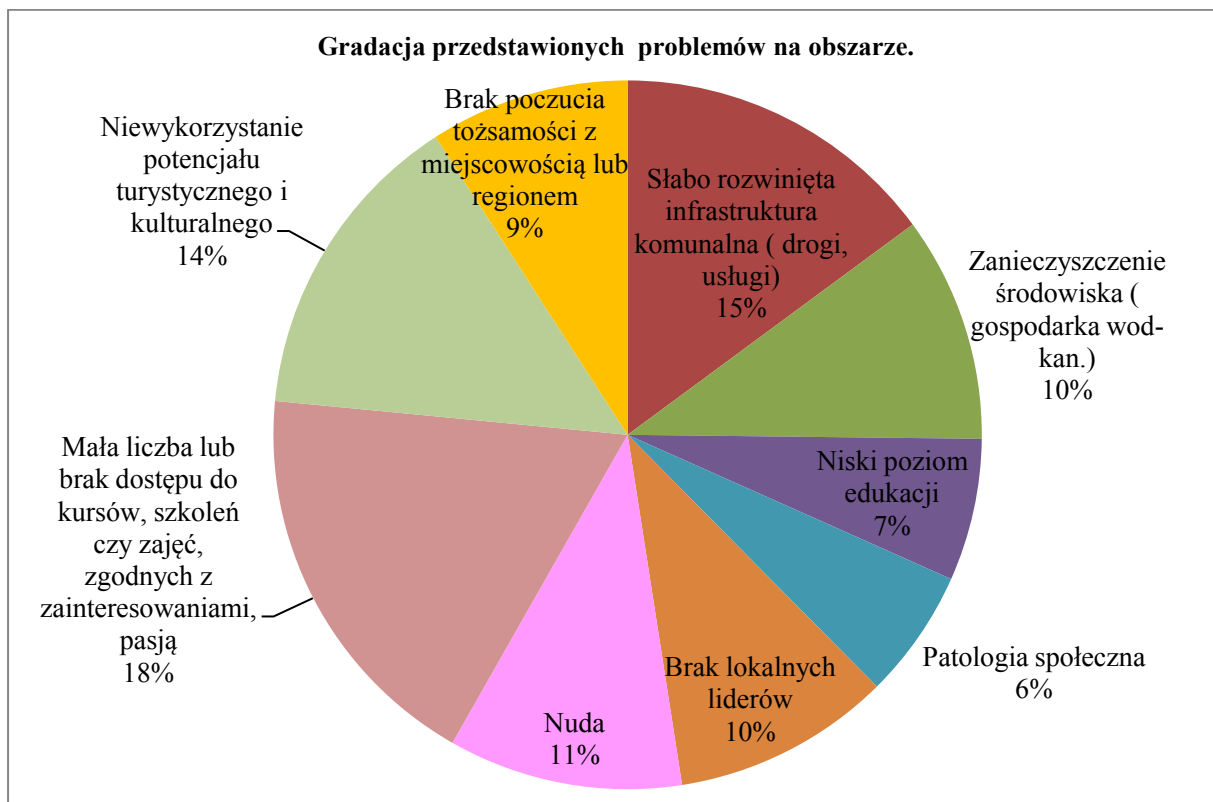
Drugą ważną dziedziną, która według ankietowanych powinna być rozwijana to infrastruktura turystyczna (atrakcje turystyczne), której potrzebę wyraziło 18 % badanych.

Wykres nr 3 Dziedziny życia wymagające rozwoju na obszarze.

Zadano również pytanie: *Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy w Pana/i miejscowości?* Ankietowani potwierdzili wcześniej wyrażone potrzeby w zakresie zwiększenia liczby szkoleń, kursów czy zajęć

ukierunkowanych na zainteresowania i hobby (18% wykres nr 4), na drugim miejscu stawiają sferę rekreacji i turystyki oraz słabe wykorzystanie potencjału obszaru w tym kierunku. Pozostałe problemy mają dla ankietowanych o wiele mniejsze znaczenie.

Wykres nr 4 Gradacja problemów na obszarze

W ramach raportu ewaluacyjnego przeprowadzono również zogniskowany wywiad grupowy (FOCUS) w październiku 2014. Wynik zogniskowanego wywiadu grupowego wskazał na dużą potrzebę szkoleń, warsztatów i innych działań edukacyjnych społeczności lokalnych w różnym wieku, które oprócz podnoszenia kwalifikacji i umiejętności powodowałyby wzrost procesu integracji społecznej. Wywiad również podkreślił, że w świetle uzyskanych efektów wdrażania LSR została utworzona baza w postaci dobrze wyposażonych świetlic wiejskich i innych obiektów publicznych, które pozwolą na realizację działań edukacyjnych dla różnych grup wiekowych. Dodatkowo stwierdzono, że proces edukacji powinien rozpocząć się od wyszkolenia animatorów kultury, którzy w dalszym etapie powinni prowadzić długofalowe zajęcia edukacyjne. Zauważono konieczność wzbogacenia tych długofalowych działań udziałem profesjonalistów z różnych dziedzin nauki lub sztuki w celu pobudzenia aktywności i rozwoju kreatywności.

W sierpniu 2015 przeprowadzono konsultacje społeczne w każdej gminie obszaru oraz spotkania z poszczególnymi grupami docelowymi. Poprzez ankietę uczestnicy spotkań wyrazili swoje potrzeby, które powinny być zaspokajane w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Dominującym problemem wyrażonym w ankietach był utrudniony dostęp wszystkich grup, w tym defaworyzowanych do interesującej oferty edukacyjnej, prowadzonej w różnych formach w zakresie zarówno rozwijania swoich zainteresowań i pasji jak i podnoszenia wiedzy o obszarze, aktywizacji zawodowej jak i edukacji proekologicznej. Z przeprowadzonych konsultacji społecznych wynika, iż na zadane pytanie: „Czy potencjał turystyczny obszaru jest wykorzystany?” uczestnicy odpowiedzieli negatywnie. Na pytanie: „Dlaczego?”, nikt nie potrafił odpowiedzieć na tę kwestię, co świadczy o braku świadomości o walorach obszaru i braku wiary, że obszar ten mógłby być interesujący pod kątem turystyki.

Zidentyfikowane problemy kluczowe społeczności obszaru, wynikające z przeprowadzonych badań społecznych i konsultacji społecznych, pozwoliły na zdefiniowanie obszarów interwencji i grup docelowych, których wsparcie pozwoli na niwelację przyczyn i następstw określonych problemów.

Z badań oraz spotkań wynikało, iż na pierwszym miejscu postawiono problem utrudnionego dostępu do szeroko rozumianej oferty edukacyjnej, zaspokajającej potrzebę samorealizacji w różnych sferach zainteresowań, zbliżoną poziomem do oferty pobliskiego dużego miasta. Działalność ta powinna odbywać się przy wykorzystaniu istniejących, wyposażonych obiektów pełniących funkcje publiczne takie jak: świetlice wiejskie, ośrodki kultury, a prowadzona przez osoby odpowiednio do tego przygotowane i wyszkolone. W przypadku specjalistycznych zajęć, zostanie wykorzystany potencjał intelektualny pobliskiej aglomeracji miejskiej. Przyczynami utrudnionego dostępu jest brak animatorów, prowadzących stałe zajęcia dla różnych grup społeczności lokalnych, brak liderów lokalnych, którzy posiadają wiedzę i umiejętności do zaktywizowania i zbadania na wczesnym etapie potrzeb tej społeczności, brak świadomości o możliwościach wykorzystania zasobów materialnych jak i ludzkich do realizacji ciekawych inicjatyw. Utrudniony dostęp do oferty powoduje negatywne następstwa w postaci rozwarstwowanego społeczeństwa i braku możliwości samorealizacji przy wykorzystaniu swoich zainteresowań.

W okresie realizacji Leader w ramach ogłaszanych przez LGD konkursów wyremontowano lub doposażono 28 obiektów publicznych, zagospodarowano ok. 70 miejsc: place zabaw, skwery, centra wsi, ścieżki rowerowe, przystanki rowerowe, boiska, parki fitness itp., stało się to wartością dodaną do istniejących wcześniej obiektów. Nie oznacza to, że baza nie wymaga dalszego wzbogacania, ale to działanie powinno już wynikać z konkretnych potrzeb społecznych. Do rozwiązania problemu braku długofalowych zajęć w świetlicach jest między innymi wyszkolenie młodych lokalnych liderów i animatorów, którzy mogliby prowadzić interesujące, długofalowe zajęcia dla różnych grup społecznych, kształtując lokalny proces integracji społecznej równocześnie wzmacniając więź z miejscem zamieszkania, a powstałe w wyniku tej działalności zespoły, koła zainteresowań, produkty artystyczne, tworzyłyby samorealizującą społeczność. Wykorzystanie różnorodnych obiektów do procesu integracji społecznej, realizowanego w różnych formach i ukierunkowanego na włączenie grup defaworyzowanych powinno stanowić jeden z głównych celów LSR przyczyniającym się do zintegrowania i samorealizacji rozwarstwowanego mentalnie i materialnie społeczeństwa obszaru.

Na drugim miejscu społeczność wyraziła pogląd o konieczności rozwoju infrastruktury turystycznej i promocji obszaru w tej sferze. Z badań wynika, że społeczność odczuwa potrzebę rozwoju turystyki, ale brak jest świadomości i wiary w swoje kompetencje w zakresie wykorzystania lokalnego potencjału do rozwoju turystyki lokalnej i zewnętrznej. Przyczynami tego problemu są: niezrozumienie roli turystyki dla tego obszaru, brak zainteresowania rozwojem turystyki poprzez własne uczestnictwo w tym procesie, niewystarczająca ilość lokalnych produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach społecznych, kulturowych, tradycyjnych, kulinarnych, brak udostępnienia i oznakowania unikalnych obiektów kultury materialnej i atrakcji turystycznych na obszarze. Negatywnymi następstwami są: niewystarczające wykorzystanie atrakcyjności przyrodniczej i kulturowej obszaru, słabe wykorzystanie potencjału już istniejących ścieżek i szlaków turystycznych. Konsekwencją wynikającą z tych następstw jest mała ilość mieszkańców i turystów poznających obszar. W działalność służącą rozwojowi turystyki, mogą zostać włączone do różnych przedsięwzięć w ramach produktów turystycznych organizacje pozarządowe i społeczności lokalne, co pozwoli realizować cel główny, czyli wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru.

Osobnym problemem jest konieczność włączenia w ten cel obiektów kultury materialnej obszaru, stanowiących ważny element materialnego dziedzictwa kulturowego obszaru. Obiekty te, w przeważającej części to budowle sakralne, wymagające prac restauratorskich we wnętrzach, a także udostępnienia. Obecnie są one tylko dostępne na czas obrzędów religijnych, natomiast koniecznym jest włączenie ich również w proces edukacji historycznej mieszkańców obszaru. Dla zapewnienia tej roli, obiekty te po odrestaurowaniu, powinny być udostępnione szerzej dla mieszkańców jak i ewentualnych turystów poprzez odpowiedni system zabezpieczeń przed kradzieżą i dewastacją. Działalność w tym kierunku przyczyni się zarówno do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców z obszarem oraz w znacznym stopniu wpłynie na proces zwiększenia atrakcyjności obszaru pod kątem turystycznym.

2. Uwarunkowania gospodarcze obszaru

Gospodarka obszaru LGD jest mocno uzależniona od rozwoju sektora rolniczego i przemysłowego. Na obszarze znajduje się ok. 3150 gospodarstw rolnych. Na Żuławach Gdańskich w gminach Cedry Wielkie, Suchy

Dąb, we wschodniej części obszaru LGD oraz w gminie Trąbki Wielkie na wysoczyźnie występują dobrej jakości gleby, które pozwalają na prowadzenie upraw o wysokich wymaganiach, takich jak: pszenica, rzepak, buraki cukrowe, warzywa. W większości są to gospodarstwa wielohektarowe i rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania. Z ewaluacji własnej LGD okresu realizacji podejścia Leader wynika brak wniosków z obszaru na skorzystanie ze środków Unii Europejskiej na działanie: różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej. W wyniku ogłaszanych konkursów, tylko jeden beneficjent zrealizował operację w tym zakresie.

Z tego wynika, że warunki programu 2007-2013 nie były na tyle atrakcyjne, aby rolnicy przechodzili na działalność pozarolniczą. Obecny program, w postaci premii ryczałtowych stwarza doskonały instrument do tworzenia nowych innowacyjnych firm, szczególnie wśród młodego, wykształconego pokolenia rodzin rolników.

Z danych GUS na dzień 31-12-2013, wynika, że przemysł i usługi w znacznej części skupiły się w trzech gminach obszaru: Pszczółki, Pruszcz Gdański i Kolbudy. Jeśli chodzi o przemysł, w tym przetwórstwo przemysłowe, to na 1162 podmioty w tych gminach skupionych jest 897. Podobne realizacje obserwuje się w usługach takich jak: budownictwo, gdzie na 1128 na obszarze znajduje się 874 podmioty, handel i naprawa pojazdów samochodowych (1698/1383), w transporcie i gospodarce magazynowej (683/552), informacja i komunikacja (206/188), obsługa rynku nieruchomości (361/328), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (645/586). Zgrupowanie tych branż występuje w rejonie obwodnicy Trójmiasta, łączącej się z autostradą A1 oraz w części zachodniej obszaru.

Jest to obszar atrakcyjny inwestycyjnie ze względu na bliskość Trójmiasta oraz bardzo dobrze rozwiniętą i dogodną sieć komunikacyjną (autostrada A1, droga S7, obwodnica Trójmiasta) i te walory stanowią mocną stronę obszaru.

Na tym skomunikowanym i atrakcyjnym obszarze funkcjonuje wiele prężnych i innowacyjnych firm. Do największych należą m.in.: firma telekomunikacyjno-teleinformatyczna DGT, firmy kosmetyczne Ziaja i Oceanic, Międzynarodowe Centrum Szkolenia Energetyki, Browar Amber, czy przedsiębiorstwa rynku spożywczego TAN VIET International. **Natomiast jest niewystarczająca ilość atrakcyjnych form wsparcia finansowego dla tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w kierunku innowacyjnej przedsiębiorczości.**

Jeśli chodzi o bazę hotelarsko-gastronomiczną, to branża ta rozwinęła się w ostatnich latach. Liczba restauracji i obiektów zakwaterowania wynosi 196 i występuje prawie w każdej gminie, a najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w gminie Pruszcz Gdański i Kolbudy. Ta liczba dwukrotnie wzrosła w porównaniu do roku 2006. Branża ta nastawiona jest jednak na obsługę lokalnych potrzeb oraz stanowi bazę pomocniczą dla turystów i ludzi odwiedzających Gdańsk ze względu na bliskość aglomeracji Trójmiasta. Wyjątkiem jest dość krótki okres sezonu letniego, w którym hotele i ośrodki zlokalizowane nad wodą prosperują efektywnie w kierunku turystycznym. Natomiast na obszarze brakuje małej gastronomii opartej na produktach lokalnych i wykorzystującej elementy dziedzictwa kulturowego.

Jakość i ilość obiektów jest mocną stroną obszaru, która może być wykorzystana do utworzenia lub rozszerzenia przez te podmioty swojej działalności o ofertę produktów turystycznych. Zakłada się, że te projekty, tworzące również nowe miejsca pracy, będą preferowane poprzez odpowiednio dobrane kryteria wyboru do finansowania w ramach ogłaszanych konkursów. Ze względu na dominujące walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru (opisane w dalszej części) wydaje się, że tworzone jak i rozwijające działalność gospodarczą podmioty powinny wykorzystać technologie chroniące naturalne środowisko zarówno w dziedzinie energii odnawialnych jak i nowoczesną myśl technologiczną do ochrony środowiska w działalności gospodarczej.

Ważnym elementem w rozwoju poszczególnych gmin obszaru, który przekłada się również na poprawę jakości życia mieszkańców, jest udział podmiotów prawnych i osób fizycznych w dochodach budżetu gmin.

gmina	procentowy udział wpływów od przedsiębiorstw w dochodzie budżetu gminy w latach:		
	2010	2012	2013
Suchy Dąb	25,3	23,8	32,5
Pruszcz Gdański	59,5	53,7	59,9
Cedry Wielkie	21,5	27,1	31,6
Kolbudy	60,5	58,2	52,0
Trąbki Wielkie	23,6	25,9	28,8
Pszczółki	30,4	34,0	38,0

Tabela nr 5 Udział podmiotów gospodarczych w dochodach budżetowych gmin (dane GUS)

Z wyżej przedstawionej tabeli wynika, że ogólna tendencja dochodów gmin pochodzących od osób prawnych i fizycznych jest wzrostowa, co potwierdza atrakcyjność inwestycyjną obszaru i wskazuje, że coraz więcej firm lokuje swoje siedziby na obszarze, a także osoby fizyczne decydują się na założenie działalności gospodarczej. Dodatkowym wnioskiem jest zauważalna tendencja wzrostowa w pozostałych rolniczych gminach obszaru, a szczególnie w typowo rolniczej i oddalonej od głównych szlaków komunikacyjnych gminie Suchy Dąb. Można więc założyć, że cały obszar LGD, ze względu na swoją bliskość Trójmiasta i sieć drogową jest atrakcyjny do zakładania innowacyjnej działalności gospodarczej. Średni procent udziału w dochodach budżetu gmin wynosi ok. 40,47%.

Opis rynku pracy

Stosunek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do liczby osób w wieku produkcyjnym wynosi 5,2%, (dane GUS, stan na 31.12.2013), natomiast ten stosunek w województwie pomorskim wynosi 7,8%.

Z wyliczeń LGD wynika, na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gdańsku, iż liczba zarejestrowanych bezrobotnych na obszarze 6 gmin wynosi 2428 osób i jest tylko ok. dwukrotnie wyższa od ilości ofert pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gdańsku zgłoszonych przez firmy, mające siedzibę na terenie powiatu gdańskiego. Tabela nr 6 przedstawia liczbę bezrobotnych w poszczególnych gminach w podziale na wiek i płeć oraz osób bezrobotnych wykazujących niepełnosprawność. Z potrzeby analizy dotyczącej charakterystyki grup pozostających poza rynkiem pracy, ze względu na brak szczegółowych danych GUS dotyczących obszaru LSR wykorzystano dane zawarte w informacji o sytuacji na lokalnym rynku pracy opracowanej przez Powiatowy Urząd Pracy w Gdańsku. Ze względu na to, że raport dotyczy całego powiatu gdańskiego, zwrócono się do PUP o informacje dotyczące gminy Przywidz, aby wiarygodnie określić charakterystykę grup w stosunku do rynku pracy.

gmina	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych mężczyzn	Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych	Bezrobotni w wieku 18-24	Bezrobotni w wieku 25-34	Bezrobotni w wieku 35-44	Bezrobotni w wieku 45-54	Bezrobotni w wieku 55-59	Bezrobotni w wieku 60-64
Pszczółki	308	186	122	20	54	69	61	64	44	16
Suchy Dąb	180	125	55	10	40	64	32	25	15	1
Trąbki Wielkie	468	286	182	19	108	143	88	81	39	9
Cedry Wielkie	302	174	128	20	51	83	55	65	32	16
Kolbudy	406	239	167	8	62	107	93	76	54	14
Pruszcz Gdański	764	449	315	42	105	227	175	125	89	42
razem	2428	1459	969	119	420	693	504	436	273	98

Tabela nr 6 Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach w podziale na wiek i płeć oraz niepełnosprawność wg danych PUP.

Spośród grupy niepełnosprawnych, którzy stanowią ok. 13 % ludności obszaru tj. ok. 9000, 1163 korzysta z pomocy społecznej (tab. Nr 6). Zarejestrowanych bezrobotnych z tej grupy osób defaworyzowanych jest 119, na temat pozostałej liczby ok. 8000 osób niepełnosprawnych jest brak możliwości pozyskania danych. Można przypuszczać, że część pobiera renty, a także jest na utrzymaniu członków rodziny. Niewątpliwie problemem będzie dotarcie do tej grupy spośród niepełnosprawnych.

Ważne jest, aby działania LEADER zapewniły wsparcie w zakresie szkoleń i warsztatów ukierunkowanych na włączenie części tej grupy niepełnosprawnych do rynku pracy najemnej jak i związanej z tworzeniem lub prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. W łącznej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych udział kobiet wynosi ok. 60 % (dane PUP).

Drugim elementem wynikającym z tabeli jest duża ilość osób bezrobotnych w wieku 25-34, a najmniejszą ilość stanowią osoby w wieku powyżej 55 roku życia. Przyjęcie sposobu zdefiniowania problemu bezrobocia wynika z charakteru obszaru LGD tj. usytuowanie miasta Pruszcz Gdański w środku obszaru, a także powtarzające się w wielu danych GUS odniesienia do powiatu gdańskiego, który obejmuje gminę Przywidz nie należącą do obszaru LGD. Przyjęta metoda opiera się na przedstawieniu stosunku ilości osób zarejestrowanych bezrobotnych (dane GUS) do ilości osób w wieku produkcyjnym (dane GUS), określający problem bezrobocia jako 5,2 % w skali obszaru LGD. W porównaniu do danych w województwie pomorskim (7,8%) jest niższa o 2,6%.

Problem bezrobocia zobrazony poprzez stopę bezrobocia, wyliczony tą metodą na obszarze LGD na podstawie danych GUS ma tendencję wzrostową, a mianowicie w 2010 wynosiła 3,9%, w 2012 roku 4,7%, a w roku 2013 wynosiła 5,2% co uzasadnia podjęcie działań zatrzymujących ten proces, a w miarę możliwości obniżenie tego wskaźnika.

Średni dochód podatkowy gminy na jednego mieszkańca obszaru LSR – wskaźnik G (obliczona jako średnia z gmin tworzących obszar LSR wynosi 1562,27 zł (dane ze strony internetowej ministerstwa finansów – wskaźniki dochodów podatkowych dla poszczególnych gmin, powiatów i województw na 2013 r.)

Z ogółu pracujących wg danych GUS 21 % mieszkańców obszaru świadczy pracę odpłatną, w tym najwięcej osób zatrudnionych jest w przemyśle i budownictwie oraz w usługach (naprawa pojazdów, handel, transport itp.). Pozostali pracują w działalności finansowej i ubezpieczeniowej, a także w obsłudze rynku nieruchomości i pozostałych usługach, a najmniej osób pracuje w rolnictwie i rybactwie. Zarejestrowane osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą to 13%, a 14% to osoby prowadzące gospodarstwa rolne, utrzymujące się z rolnictwa.

Istotną rolę w rozwoju przedsiębiorczości będzie odgrywać doradztwo i szkolenia prowadzone przez LGD w zakresie pisania wniosków o pomoc jak i ukierunkowane na tworzenie działalności przez m.in. osoby bezrobotne w tym wywodzące się z grup defaworyzowanych.

Problemem kluczowym jest niewystarczająca aktywność mieszkańców i przedsiębiorców służąca rozwojowi innowacyjnej przedsiębiorczości. Przyczynami są: brak świadomości o możliwościach obszaru, rozwijających się branżach, zastosowania nowoczesnych technologii w ochronie klimatu i środowiska, brak wiedzy na temat konstruowania biznesplanów i oceny ryzyka, szczególnie wśród młodych ludzi, brak zdolności finansowych do tworzenia działalności, na skutek barier finansowych. Negatywnym następstwem jest tendencja wzrostowa stopy bezrobocia oraz zatrzymanie procesu rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości obszaru. Aby niwelować przyczyny, działania powinny iść w kierunku stworzenia warunków do podniesienia wiedzy z zakresu tworzenia i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw, możliwości wsparcia finansowego do rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie uwzględniające zdefiniowane grupy defaworyzowane.

Można wnioskować, że na obszarze LGD „Trzy Krajobrazy” problem bezrobocia nie jest znaczącym zjawiskiem. Z tej charakterystyki rynku pracy, położenia obszaru LGD oraz dobrych warunków do zakładania działalności gospodarczej wynika, że celem powinna być nie tylko likwidacja bezrobocia ale ekonomiczny rozwój obszaru, wykorzystujący przedstawione pozytywne czynniki zewnętrzne.

Celem jest również zachęcanie potencjalnych przedsiębiorców do lokowania swoich siedzib na obszarze i zasilania budżetów gmin, co pośrednio wpłynie na rozwój obszaru i poprawę jakości życia mieszkańców.

3. Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

3.1. Uwarunkowania przestrzenne

Gminy wchodzące w skład LGD Trzy Krajobrazy tworzą zwarty, spójny przestrzennie obszar. Jest on położony w centralnej części Województwa Pomorskiego w subregionie gdańskim w powiecie gdańskim, jednakże obszar realizacji strategii nie pokrywa się w całości z granicami powiatu, gdyż do Lokalnej Grupy Działania nie należy Miasto Pruszcz Gdański (pow. 20 000 mieszkańców) oraz leżąca w zachodniej części powiatu gmina wiejska Przywidz.

Od północy obszar ten graniczy z aglomeracją trójmiejską, od strony zachodniej przylega do Kaszub (gmina Kolbudy i zachodnia część Trąbki Wielkie). Wschodnia część obszaru poddanej diagnozie leży na Żuławach Wiślanych (gminy: Cedry Wielkie, Suchy Dąb, Pszczółki i częściowo Pruszcz Gdański), a granicę wschodnią tworzy rzeka Wisła. Od strony południowej graniczy z regionem etnicznym Kociewie (południowa i środkowa część gminy Trąbki Wielkie zaliczana jest do tego regionu).

3.2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

Obszar LGD zajmuje 649 km² i jest bardzo zróżnicowany pod względem warunków naturalnych. Po stronie zachodniej rozciąga się Wyżyna Gdańska, położona na skraju Pojezierza Kaszubskiego, wchodzącego w skład Pojezierza Pomorskiego, gdzie dominują łagodne tereny morenowe z niewielkimi wzgórzami, położonymi w dolinach jeziorami i lasami, a rzeka Radunia i jej liczne dopływy tworzą malownicze przełomy i zakola.

Część wschodnia obszaru to Żuławy Gdańskie, leżące w dorzeczu Martwej Wisły i wchodzące w skład większego obszaru Żuław Wiślanych. Ten płaski teren i pocięty kanałami odwadniającymi, z centralnie przepływającą przez niego Motławą, bogaty w żyzną glebę jest obszarem chronionego krajobrazu.

Wyżyna Gdańska, Pojezierze Kaszubskie

Na obszarze występują: rezerwat przyrody: „Jar Rzeki Reknicy”, obszar Natura 2000 „Dolina Kłodawy” (gminy Kolbudy i Trąbki Wielkie) oraz Otomiński Obszar Chronionego Krajobrazu wraz z rezerwatem przyrody nieożywionej „Bursztynowa Góra” i „Dolina Raduni” (gminy Kolbudy, Pruszcz Gdański). Najwyższej rangi formy ochrony przyrody (rezerваты) znajdują się w gminach Kolbudy i Trąbki Wielkie.

REZERWAT PRZYRODY „JAR REKNICY”

„Jar Reknicy” to jedno z najpiękniejszych miejsc w Gminie Kolbudy. Rezerwat krajobrazowy zajmuje powierzchnię 66,11 ha, z czego połowa przypada na otulinę, czyli strefę ochronną. Na terenie rezerwatu znajduje się dużo wzniesień, usuwisk i stromych zboczy. Wody Reknicy płyną na tym odcinku bystro, niby potok górski, tworząc zakola i minikaskady. **Rezerwat stwarza możliwości do organizacji pieszych wycieczek dla mieszkańców obszaru jak i turystów z Trójmiasta. Stanowi miejsce, w którym można odpocząć od codziennego zgiełku, jest enklawą dzikiej przyrody i unikalnych gatunków roślin i zwierząt na wyciągnięcie ręki.**

OBSZAR NATURA 2000 „DOLINA KŁODAWY”

Obszar „Dolina Kłodawy” położony jest na południe od wsi Kleszczewo, w gminie Trąbki Wielkie. Powierzchnia rezerwatu wynosi ok. 10,26 ha oraz obejmuje część doliny rzecznej wraz z jej korytem - długość odcinka rzeki objętego ochroną wynosi ok. 1,6 km. Dolina rzeki Kłodawy wcina się w morenę denną na głębokość 20 m, tworząc urokliwe wąwozy. Na terenie rezerwatu znajduje się wiele pomników przyrody.

Rezerwat jest ostoją dla produkcji miodu i miejscem dla 37 pasiek. **Miód z tych pasiek jest zarejestrowanym produktem tradycyjnym, a tradycje pszczelarskie są kultywowane poprzez cykliczną imprezę Święto Miodu Pszczółkowskiego.**

OTOMIŃSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Otomiński Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje zwarty kompleks leśny, który wraz z Jeziorem Otomińskim jest miejscem intensywnej turystyki i rekreacji. Powierzchnia obszaru wynosi 20,72 km². Przeważającą część powierzchni zajmują spiętrzone moreny czołowe, a także moreny denne i sandry.

Częścią Otomińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jest rezerwat przyrody nieożywionej "Bursztynowa Góra" znajduje się we wsi Bąkowo (gmina Kolbudy), gdzie zajmuje powierzchnię 5,03 ha. Jest jedynym rezerwatem przyrody nieożywionej w województwie pomorskim i zabytkiem archeologicznym. Bogactwo przyrody tu występującej stanowi niepodważalny walor Otomińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, którego prawdziwą ozdobą Otomina są czaple szare i żurawie, które powracają corocznie na ten teren.

Są to tereny wyjątkowo nadające się do spacerów, biegania oraz turystyki pieszej, rowerowej i konnej. Przygotowane miejsca parkingowe w miejscowości Bąkowo, przystanek rowerowy ze stołami i ławami oraz stadniny koni w Bąkowie i Lublewie stwarzają znakomitą bazę wypadową rowerem, pieszo lub konno do połączenia czynnej rekreacji z obcowaniem z dziką przyrodą.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „DOLINY RADUNI”

Radunia przepływa prawie w całości przez Pojezierze Kaszubskie i jest lewym dopływem Motławy. Jej długość wynosi 102 km, a obszar dorzecza 753 km². W Pruszczu Gdańskim, jej koryto rozdwaja się na Starą Radunię i Kanał Raduni, zwany także Nową Radunią, odprowadzający od XIV wieku część wód rzecznych do Gdańska. Kanał Raduni przepływa przez Stare Miasto i uchodzi do Motławy. Na rzece jest aż 8 elektrowni wodnych a brzegi rzeki przystosowano do turystyki kajakowej poprzez wybudowanie punktów do przenoszenia kajaków. Ważnym elementem tego szlaku jest możliwość dotarcia kajakiem do samego centrum Gdańska jak i wpłynięcia na teren Żuław Gdańskich. Ten szlak do dzisiaj jest bardzo słabo wykorzystywany mimo istniejącej infrastruktury, ale można wiązać duże nadzieje z jego rozwojem w przypadku realizacji projektu strategicznego województwa pomorskiego uruchamiającego, pod kątem turystycznym, rzekę Motławę. Pozwoli to na kompleksowe wykorzystanie tych dwóch rzek do połączenia dwóch regionów tj. wysoczyzny oraz Żuław Gdańskich. Osobnym odcinkiem interesującym pod względem krajobrazowym jest **Przełom nad Babim Dołem** zwany także **Jarem Raduni**, który ciągnie się na długości 6 km i obecnie jest objęty ochroną i nie może być wykorzystany do uprawiania turystyki kajakowej. Można tam dotrzeć jedynie pieszo lub rowerem. Rezerwat przepełniony jest bujną roślinnością (80% powierzchni rezerwatu to lasy) i dużą ilością gatunków żyjących tam zwierząt i endemicznych roślin. **Jest to jedyne w swoim rodzaju wspaniałe miejsce widokowe.**

ŻUŁAWY GDAŃSKIE

Żuławy Gdańskie to w całości Obszar Chronionego Krajobrazu. Jest to region o charakterystycznym krajobrazie, którego podstawowym walorem krajobrazu jest silnie rozbudowana sieć hydrologiczna w postaci kanałów i rowów melioracyjnych oraz obiektów o charakterze wodnym: budowli hydrotechnicznych, urządzeń regulacyjnych, jazów i przepustów. Unikalne wartości gleb sprawiły, że Żuławy są użytkowane głównie rolniczo. Teren Żuław jest bezleśny. Unikalną cechą Żuław jest to, że zachowała się tu wyjątkowa ilość zabytków. Żadna inna część regionu gdańskiego nie jest tak bogata w ciekawe i wartościowe obiekty architektoniczne. Na szczególną uwagę zasługują kościoły w Krzywym Kole, we Wróblewie, Osicach i Koźlinach. Ponadto budowle te są rozmieszczone w unikatowym krajobrazie kulturowym, cechującym się doskonałym, harmonijnym wtopieniem w otoczenie efektów ludzkiej działalności. Te wartości w połączeniu ze wspomnianym już ewenementem w postaci istniejącego tu systemu hydrograficznego, mającego na celu odwodnienie terenu były powodem stworzenia tu Obszaru Chronionego Krajobrazu.

PĘTLA ŻUŁAWSKA

Jednym z elementów udostępniającym rzeki jak i zabytki Żuław jest przystań żeglarska w Błotniku, będąca jednym z elementów przedsięwzięcia strategicznego województwa pt. „Pętla Żuławska - rozwój turystyki wodnej. Etap I”. Przystań to nowoczesny obiekt, który może być miejscem rozpoczęcia podróży szlakami wodnymi całej delty Wisły kajakiem, jachtem lub łodzią motorową. Pętla Żuławska to 303 km trasy wodnej, jest także elementem Międzynarodowej Drogi Wodnej E 70 biegnącej z Rotterdamu, przez berliński węzeł śródlądowych dróg wodnych, północną Polskę, do Kaliningradu, a dalej drogą wodną Niemna (Pregołą i Dejmą do Kłajpedy). Istnienie tak atrakcyjnego miejsca na obszarze LGD może być wykorzystane przez mieszkańców obszaru jak i turystów do organizowania imprez żeglarskich, rajdów wodnych czy innych wydarzeń markowych. Równolegle na przystani w Błotniku, przy wykorzystaniu środków z podejścia Leader, powstała szkołka żeglarska dla dzieci i młodzieży z gminy Cedry Wielkie. Pełni ona bardzo ważną rolę edukacyjną i wychowawczą, a w przyszłości może się stać ważnym centrum informacji turystycznej o obszarze LGD i jego unikalnych walorach.

3.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Początki osadnictwa na obszarze objętym LSR sięgają epoki kamienia łupanego, datowanej na okres od 4500 – 1700 r. p.n.e. Koncentracji osadnictwa na terenie Wyżyny Gdańskiej sprzyjało ukształtowanie terenu: rozległa dolina Wisły i Raduni oraz suche i piaszczyste miejsca dogodne do zakładania osad. Czas od I w. p.n.e. do IV w. n.e., nazywany okresem rzymskich pradziejów Pomorza Nadwiślańskiego, był czasem rozkwitu szlaku bursztynowego, ciągnącego się z terenów Cesarstwa Rzymskiego. W tym czasie okolice te bogate były w płody natury: futra, miód, воск i żywność. Ludność zajmowała się hodowlą zwierząt, odlewnictwem, garncarstwem i bursztyniarstwem. Tereny okolic Gdańska nabrały ponownego znaczenia w XIV wieku z pojawieniem się Zakonu Krzyżackiego. Zakon zbudował służę na rzece Raduni i przekopał kanał tworząc nowe koryto Raduni tzw. Nową Radunię. Od połowy XV w. do wieku XVIII Gdańsk wraz obszarem przyległym przeszedł pod panowanie Królestwa Polskiego, a Żuławki Gdańskie w nagrodę za czynny udział w pokonaniu Zakonu Krzyżackiego stały się dominium miasta Gdańska. Ścisły związek obszaru przylegającego do miasta, które w tym czasie pełniło rolę jednego z największych portów na Bałtyku i należało do związku hanzeatyckiego wywarł duży wpływ na rozwój, kulturę, obyczaje i prawa panujące na tym obszarze. Z terenów wysoczyzny morenowej, porośniętej lasami dostarczano do Gdańska drewno i węgiel drzewny, natomiast z Żuław Gdańskich płody rolne. Dodatkowo w tym okresie, szczególnie jeśli chodzi o region Żuław Gdańskich, nastąpiło kilka fal osadniczych, szczególnie z terenu dzisiejszej Holandii. Dominującą grupą byli wyznawcy odłamu religii protestanckiej zwani Mennonitami. Ich biegłość w sztuce melioracyjnej doprowadziła do rozbudowy wałów przeciwpowodziowych, a poprzez nowe rowy i odpowiednią meliorację pozyskali nowe ziemie pod uprawy. Pozostawili po sobie liczne cmentarze z fantazyjnymi nagrobkami. Stanowili oni niewielki procent mieszkańców wiosek (ok. 7-8%) i byli grupą posiadającą inne wartości niż pozostali mieszkańcy Żuław Gdańskich. Bliskość wielkiego portu, urodzajne ziemie, wielkość gospodarstw chłopskich spowodowała, że chłopci zamieszkujący region Żuław Gdańskich charakteryzowali się bogactwem i wysokim standardem życia, nieporównywalnym do statusu ekonomicznego tej warstwy społecznej na pozostałym obszarze Polski. Świadcą o tym przede wszystkim zachowane domy podcieniowe, których skala i rozmach architektoniczny jest unikalny na tle pozostałych obiektów architektury chłopskiej w Polsce. Na Żuławach zachowały się również malownicze i charakterystyczne dla gotyku budynki sakralne, bogato wyposażone, sięgające historią nawet XIV wieku. W XVIII wieku Pomorze Gdańskie weszło pod panowanie Prus. W czasach panowania pruskiego poczyniono duże inwestycje szczególnie na Żuławach: ulepszono system melioracyjny, co zwiększyło wydajność upraw. Tragicznym czasem dla Żuław i Pomorza okazał się koniec II wojny światowej. W czasie wojny wysiedlono całkowicie tamtejszą ludność. Po wojnie obszar zasiedlono nowymi osadnikami z południa Polski i kresów wschodnich. **Powstała luka cywilizacyjna, której skutki obserwujemy do dziś.**

Obszar pojezierza Kaszubskiego zachował do dziś enklawy atrakcyjne przyrodniczo, porośnięte lasami z rzekami i jeziorami oraz duktami leśnymi, które wykorzystywane są w niewielkim stopniu przez istniejące ośrodki turystyczne do wędrówek rowerowych, pieszych i konnych. Dodatkowym elementem zawierającym wartości historyczne są ocalałe, unikalne zabytki kultury materialnej. Perłą na obszarze jest kościół w Pręgowie

wzmiankowany był już w 1323 roku, z unikalnym kolorowymi freskami ściennymi z XIV w. i obiekt ten mógłby się stać, po udostępnieniu, atrakcyjnym przystankiem na trasie rowerowej przebiegającej Doliną Reknicy.

Trasę tę można pokonać rekreacyjnie rowerem, korzystając z zaprojektowanych przez LGD „Trzy Krajobrazy” tras ujętych w przewodniku pt. „Rowerowe Trzy Krajobrazy”, który również można pobrać ze strony internetowej www.trzykrajobrazy.pl na telefon komórkowy.

Przewodnik zawiera również dwa ustanowione wcześniej szlaki: **„Szlak Motławski”**, który przebiega niemal na całej swej trasie wzdłuż Motławy, największej rzeki znajdującej się na tym obszarze i stąd jego nazwa. Szlak odwiedza wiele wiosek nad Motławą, bogatych w ciekawe i cenne obiekty architektury. Drugim jest szlak pieszo-rowerowy **„Śladami Mennonitów po Żuławach Gdańskich”** od Gdańska przez Olszynkę, Krępiec, Mokry Dwór, Wiślinę, Lędowo, Wróblewo, Wocławki, Miłocin, Trutnowy, Cedry Wielkie, Leszkowy, a kończy się w Kiezmarku. Na szlaku zobaczymy wiele zagród holenderskich i domów podcieniowych, gotyckich kościołków ceglanych oraz dzwonnice w Wiślinie z 1792 roku.

Wspaniałego rekonesansu po żuławskich zabytkach można dokonać na kolejnym szlaku pieszo – rowerowym **„Domów Podcieniowych”**. Jak zdradza sama nazwa szlaku, domy podcieniowe to największy skarb architektoniczny Żuław. Zbudowane w konstrukcji szkieletowej z drewna, wypełnione czerwoną cegłą lub otynkowane i z charakterystycznym wielosłupowym podcieniem wysuniętym przed zasadniczą część budynku ostały się niemal w każdej wsi. Na trasie 20 km wędrowki znajduje się 6 zachowanych domów podcieniowych, w tym najokazalszy w Trutnowach.

Obecnie istniejąca infrastruktura dla działalności rekreacyjnej i turystycznej nie jest wystarczająca m.in. w zakresie oznakowania obiektów i tras w terenie. W planach strategicznych województwa jak i gmin obszaru znajdują się inwestycje na obszarze związane z wykorzystaniem rzek (pomosty i przystanie na Motławie), wałów wiślanych (trasa międzynarodowa R10) jak i dalsze etapy związane z rozbudową Pętli Żuławskiej. LGD, opierając się na potrzebach i wyrażonym problemie przez mieszkańców obszaru, będzie się koncentrować na wykorzystaniu tej infrastruktury do działań turystycznych jak i również podejmie działania związane z oznakowaniem tras oraz udostępnieniem obiektów kultury materialnej, aby obszar mógł stać się atrakcyjny turystycznie.

Przedstawione dwa różne pod kątem przyrodniczym i kulturowym obszary (Pojezierze Kaszubskie i Żuławki Gdańskie) posiadają wspólny potencjał dla uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i kajakowej. Wartości poznawcze są zróżnicowane. Na obszarze Pojezierza Kaszubskiego dominuje dzika przyroda, natomiast Żuławki Gdańskie to przede wszystkim wartości kulturowe.

Mocną stroną obszaru jest potencjał do rozwoju turystyki „wypadowej” i rekreacyjnej na obszarze. Słabą stroną obszaru jest brak zintegrowanych produktów turystycznych, słabe udostępnienie i oznakowanie obiektów, które mogłyby się stać atrakcyjne turystycznie.

3.4. Specyfika obszaru LGD

Specyfikę obszaru LGD determinuje położenie w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji trójmiejskiej oraz szybko rozwijającego się miasta Pruszcza Gdańskiego.

Specyfikę obszaru określają również:

- potencjał intelektualny i inwestycyjny z dobrą siecią komunikacyjną (autostrada A-1, droga S-7, obwodnica Trójmiasta)
- luka cywilizacyjna powstała po II wojnie światowej (brak ludności autochtonicznej)
- nasilające się nowe osadnictwo, wpływające na rozwarstwienie społeczne
- słaba aktywność, postawa roszczeniowa
- unikalne dziedzictwo kulturowe Żuław Gdańskich
- zachowane walory przyrodnicze i obiekty kultury materialnej
- rozwinięta sieć ścieżek rowerowych i rzek (Radunia, Motława i Wisła), łączących obszar z centrum Gdańska.

3.5. Spójność obszaru

Obszar LGD jest spójny pod względem geograficznym, historycznym i gospodarczym ze względu na swoje położenie geograficzne w bezpośredniej bliskości aglomeracji trójmiejskiej i wspólne problemy, takie jak postawy roszczeniowe ludności, brak odpowiedniej oferty lokalnej mimo dobrej bazy do jej budowania, słaba aktywność społeczności w inicjowaniu działań integracyjnych. Wspólną cechą jest charakter obszaru pod kątem wykorzystania jednodniowych form rekreacji i turystyki, co daje możliwości rozwoju w przyszłości.

ROZDZIAŁ IV Analiza SWOT

Poniżej zamieszczona została analiza SWOT dla obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju LGD „Trzy Krajobrazy”.

Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy
- Dobre warunki do tworzenia i rozwoju przedsiębiorczości (bliskość aglomeracji Trójmiejskiej, duża liczba turystów odwiedzających Trójmiasto, atrakcyjność kulturowo-przyrodnicza obszaru, dobra sieć drogowa, dostosowane tereny inwestycyjne przy głównych trasach komunikacyjnych, samorząd sprzyjający przedsiębiorczości)	Rozdział III, pkt 2, 3.4	- Niewystarczająca aktywność mieszkańców i przedsiębiorców (w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych) do tworzenia i rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości spowodowanej: a) niską świadomością o możliwościach obszaru b) nieatrakcyjną formą wsparcia dla tej działalności - niska świadomość ekologiczna w zakresie ochrony środowiska i klimatu (zastosowanie technologii energii odnawialnych, recykling itp.)	Rozdział III pkt. 2.
Istniejąca baza obiektów publicznych: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, zapewniająca warunki do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnych	Rozdział III pkt. 1.3.	- Słaba aktywność społeczności lokalnych do inicjowania inicjatyw społecznych - Rozwarstwienie społeczeństwa (nowe osadnictwo) słaba integracja społeczności - Nierównomierne rozłożenie, a w niektórych miejscowościach brak bazy służącej integracji mieszkańców - Brak animatorów do prowadzenia interesujących długofalowych zajęć dla różnych grup społecznych w obiektach publicznych - Słaba oferta zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych skierowanych do różnych grup społecznych w tym defaworyzowanych, służących integracji, włączeniu społecznemu i podniesieniu wiedzy o ochronie środowiska i klimatu - Bierność i postawa roszczeniowa	Rozdział III, pkt. 1.2 1.3. 1.3 1.2. 1.3.
Walory kulturowo-przyrodnicze obszaru Duża ilość obiektów kultury materialnej o unikalnych elementach historycznych we wnętrzach tych obiektów	Rozdział III, pkt. 3 1.3.	- Stosunkowo niska wiedza społeczności o walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru - Brak udostępnienia i oznakowania zasobów kulturowych i przyrodniczych w szczególności obiektów sakralnych dla społeczności (zarówno lokalnej, krajowej jak i zagranicznej), w celu bezpośredniego	 1.3 3.3.

		zapoznania się z unikalnymi elementami dziedzictwa materialnego obszaru, wykorzystującego nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne - Niewystarczająca ilość lokalnych produktów i usług (zintegrowanych produktów turystycznych) bazujących na lokalnych zasobach społecznych, kulturowych, tradycyjnych, kulinarnych świadczonych przez lokalne organizacje pozarządowe jak i podmioty gospodarcze wynikająca z niskiej świadomości o walorach obszaru - Brak centrum informacji i promocji obszaru -Niedostateczna promocja na zewnątrz atrakcji turystycznych obszaru -Niedostateczne wykorzystanie imprez markowych do promocji obszaru	1.3. 3.3. 1.3.
Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
- rosnąca popularność i powszechność turystyki prozdrowotnej, rekreacyjnej i kulturowej - wzrost gospodarczy kraju - tendencja w kierunku tworzenia atrakcyjnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości w kraju - napływ inwestycji do Polski - cyfryzacja terenów wiejskich - nasilenie się trendu osiedlania na wsi - środki Unii Europejskiej na lata 2014-2020 ukierunkowane na innowacyjne i ekologiczne przedsięwzięcia - Bliskość Trójmiasta z jego potencjałem społeczno-kulturalnym - projekty strategiczne województwa pomorskiego: „Kajakiem przez Pomorze – zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej”; „Rozwój ofert turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej” ; „Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym”.	Rozdział III, pkt. 1.	- Niewystarczająca dbałość o ochronę obiektów zabytkowych materialnego dziedzictwa kulturowego - Brak polityki architektonicznej zawierającej elementy dziedzictwa kulturowego powodującej zanik tożsamości kulturowej regionu - Chaotyczność w zagospodarowywaniu przestrzeni publicznej - Konkurencyjność turystyczna sąsiednich obszarów: Kaszub, Trójmiasta, Zatoki Gdańskiej, morza, stwarzając barierę w rozwoju turystyki	Rozdział III pkt. 1.2, 1.3.

Wnioski wynikające z analizy SWOT:

W analizie SWOT zostały zawarte stwierdzenia, które wynikają bezpośrednio z diagnozy obszaru i tylko te, które będą wspierane przez podejście RLKS w ramach PROW 2014-2020. Przedstawiona strategia bazować będzie na przewyżczeniu słabych stron i zagrożeń poprzez wykorzystanie silnych stron i szans. W odniesieniu do słabych stron obszaru realizacja strategii będzie koncentrować się na:

- Podniesienie świadomości mieszkańców obszaru w zakresie wiedzy o możliwościach i dobrych warunkach (w tym ekologii i zastosowania nowoczesnych technologii do ochrony klimatu) do rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości
- Stworzenie atrakcyjnej oferty finansowej dla rozwoju innowacyjnej działalności gospodarczej
- Wzbogacenie i poprawa oferty kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej dla istniejących świetlic wiejskich lub innych obiektów dostępnych publicznie
- Stworzeniu oferty dla młodzieży, włączającej zdefiniowane grupy defaworyzowane
- Zwiększenie działań w kierunku integracji rozwarstwowanego społeczeństwa i jego samorealizacji
- Podniesienie wiedzy lokalnej społeczności w zakresie walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru
- Udostępnienie i oznakowanie zasobów obszaru, atrakcyjnych dla turystyki kulturowo-rekreacyjnej (w tym przy zastosowaniu cyfryzacji informacyjnej)
- Inicjowaniu i promowaniu produktów lokalnych związanych ze specyfiką obszaru
- Wypromowaniu obszaru dla turystyki kulturowo-rekreacyjnej jednodniowej dla mieszkańców obszaru i Trójmiasta jak i gości-turystów (w tym zainicjowanie zintegrowanego produktu turystycznego)

Powyższe działania będą realizowane przy wykorzystaniu takich silnych stron i szans obszaru jak:

- Dobre warunki dla rozwoju przedsiębiorczości ze względu na położenie obszaru jak i bliskość aglomeracji Trójmiejskiej, dużą liczbę turystów odwiedzających Trójmiasto, atrakcyjność kulturowo-przyrodnicza obszaru, dobrą sieć drogową, dostosowane tereny inwestycyjne przy głównych trasach komunikacyjnych, samorząd sprzyjający przedsiębiorczości
- Istniejąca baza świetlic wiejskich, parków rekreacji i ścieżek rowerowych i innych obiektów publicznych
- Możliwość wykorzystania funduszy Unii Europejskiej dla obszarów wiejskich w tym podejścia LEADER
- Potencjał kulturowo-przyrodniczy obszaru, w tym unikalne obiekty i elementy kultury materialnej
- Wykorzystanie projektów strategicznych województwa pomorskiego do zaistnienia obszaru LGD jako atrakcyjnego turystycznie

Przy realizacji wszystkich działaniach jak i w dalekiej perspektywie należy zwracać uwagę na zagrożenia takie jak:

- niewystarczająca dbałość o ochronę obiektów zabytkowych materialnego dziedzictwa kulturowego
- brak polityki architektonicznej zawierającej elementy dziedzictwa kulturowego powodującej zanik tożsamości kulturowej regionu
- chaotyczność w zagospodarowywaniu przestrzeni publicznej
- konkurencyjność turystyczna sąsiednich obszarów: Kaszub, Trójmiasta, Zatoki Gdańskiej, morza, stwarzając barierę w rozwoju turystyki

ROZDZIAŁ V Cele i wskaźniki

1. Logika realizacji LSR

Poniżej przedstawiono schematy, które obrazują ciąg przyczynowo-skutkowy realizowanych w ramach strategii celów, przedsięwzięć i wskaźników. Schematy pokazują logiczne relacje pomiędzy sformułowanymi problemami kluczowymi i przyczynami, które wynikły z badań i konsultacji społecznych, a negatywnymi następstwami, które zawarte zostały w diagnozie i analizie SWOT. Z tych sformułowanych faktów dotyczących obszaru wyłoniły się sposoby likwidujące przyczyny danego zjawiska w postaci przedsięwzięć. Sformułowany cel główny w jakiejś mierze likwidujący negatywne następstwa zjawiska jest realizowany poprzez sformułowane cele szczegółowe. Efekty realizacji poszczególnych celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć zostały ujęte w

postaci konkretnych wskaźników liczbowych odpowiednio im przypisanych, pokazujących stopień ich realizacji jak i docelową wartość. Poniżej przedstawiono schematy logiki interwencji dla sformułowanych na podstawie analizy SWOT i diagnozy celów.

2. Proces formułowania celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć

Do sformułowania celu I **„Rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości wpływający na wzrost poziomu ekonomicznego obszaru i sprzyjający włączeniu społecznemu”** przyczynił się cel określony dla RLKS, dotyczący tworzenia miejsc pracy w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz wynikający z diagnozy problem kluczowy, którym jest niewystarczająca aktywność mieszkańców i przedsiębiorców służąca rozwojowi innowacyjnej przedsiębiorczości. W trakcie badań, problem rozwoju przedsiębiorczości znalazł się na trzecim miejscu problemów społeczności lokalnej w kontekście stworzenia na obszarze sprzyjających warunków do jej rozwoju, czyli tworzenia działalności gospodarczej i rozwoju już istniejących mikroprzedsiębiorstw.

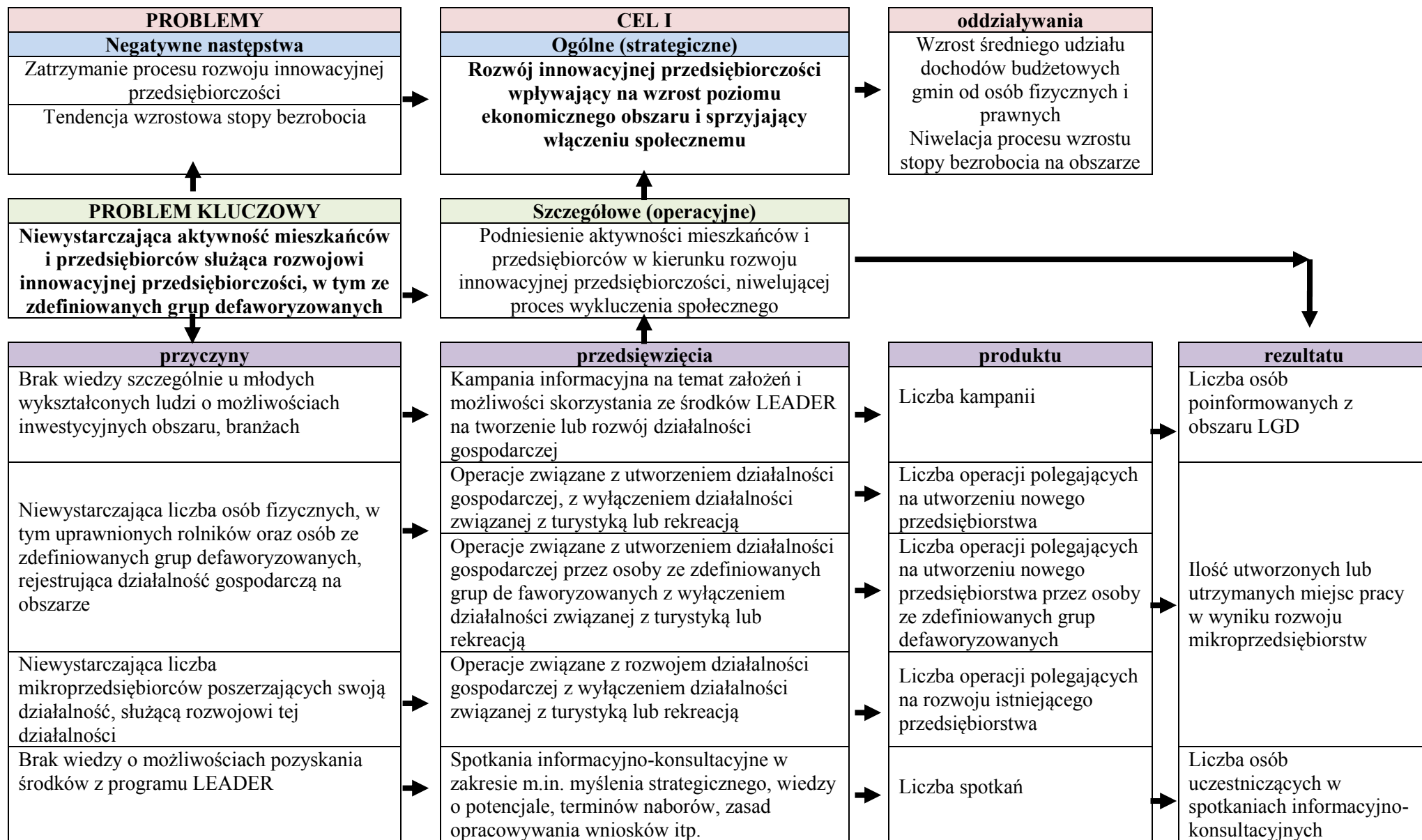
W świetle zdefiniowanej w diagnozie specyfiki obszaru, szczególnie odnoszącej się do jego usytuowania się w bezpośredniej bliskości aglomeracji Trójmiasta oraz trwającego od kilku lat nowego osadnictwa, w sformułowaniu celu postawiono na innowacyjność. W diagnozie wykazano istnienie dużych firm, charakteryzujących się tą cechą, natomiast z informacji pozyskanych przez LGD od potencjalnych beneficjentów wynika, że rozwój przedsiębiorczości powinien być ukierunkowany na zastosowanie innowacyjnych rozwiązań również w małych i średnich firmach. Wsparcie dla takiej działalności pozwoli na efektywne konkutowanie na pobliskim rynku dużej aglomeracji w różnych dziedzinach i pozwoli społeczności korzystać z wysokiej jakości produktów i usług, zrównując szanse rozwoju obszarów wiejskich do szybko rozwijającej się gospodarki. Do tej pory nie było ukierunkowanego wsparcia na tworzenie działalności gospodarczej i jej rozwoju, nastawionego na zastosowanie nowoczesnych technologii, innowacyjnych rozwiązań w procesie produkcji lub usług.

Zdefiniowane w tym celu zadania uwzględniają również korzystanie z tej atrakcyjnej oferty finansowej mieszkańcom ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych, szczególnie dla młodych, wykształconych ludzi, wspierając ich włączenie na rynek pracy, stwarzając im szanse na spełnienie swoich innowacyjnych pomysłów i samorealizacji w działalności gospodarczej.

Pośrednio realizacja celu szczegółowego pt. „podniesienie aktywności mieszkańców i przedsiębiorców w kierunku rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości, niwelującej proces wykluczenia społecznego” wpłynie na zatrzymanie tendencji wzrostowej stopy bezrobocia wykazanej w diagnozie, ponieważ jego podstawowym rezultatem jest ilość utworzonych miejsc pracy.

W konsekwencji ta większa aktywność wpłynie również na wzrost poziomu ekonomicznego obszaru, w postaci wzrostu udziału w dochodach gmin pochodzących od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz osób prawnych.

Realizację celu szczegółowego jak i ogólnego mają wspomóc działania informacyjne poprzez zastosowanie intensywnych kampanii informacyjnych dotyczących możliwości korzystania ze środków Programu oraz pokazania ekonomicznych korzyści wynikających z położenia obszaru jak i zastosowania rozwiązań innowacyjnych, a także szkolenia w zakresie myślenia strategicznego i bezpośredniego konstruowania wniosku aplikacyjnego. Mają one służyć podniesieniu wiedzy w zakresie możliwości wykorzystania potencjału obszaru, która ma pokazać potencjalnym beneficjentom, że zastosowanie innowacyjnych rozwiązań przyniesie im wymierne korzyści w konkurencji z firmami, działającymi w aglomeracji trójmiejskiej.

Schemat zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy celem ogólnym I, a celami szczegółowymi i przedsięwzięciami.

Drugi cel, który LGD chce zrealizować to „**Samorealizująca się lokalna społeczność, wykorzystująca lokalną bazę obiektów publicznych**”.

Wynikł on ze zweryfikowanej i uzupełnionej diagnozy i analizy SWOT w wyniku konsultacji społecznych, a wcześniej wyartykułowany przez społeczność w badaniach społecznych. Dotyczy słabej aktywności społeczności lokalnych do kreowania procesu integracji, a także postawy roszczeniowej, przy istniejącym wysokim potencjale obszaru, jeśli o chodzi o ilość obiektów publicznych udostępnionych lokalnym społecznościom w postaci świetlic, miejsc spotkań, parków rekreacji itp.

Wykorzystując przeprowadzone badania ankietowe w ramach ewaluacji ex ante oraz konsultacje społeczne określono główne przyczyny tego negatywnego zjawiska.

Podstawową przyczyną niedostatecznego wykorzystania obiektów publicznych, szczególnie świetlic i ich otoczenia, wyrażoną przez przedstawicieli różnych sektorów społeczności lokalnych jest **brak wykształconych animatorów**, prowadzących stałe zajęcia w obiektach publicznych dla różnych grup występujących w społecznościach lokalnych, w tym szczególnie dla zdefiniowanych grup defaworyzowanych. Ich działalność powinna kreować odpowiednie i atrakcyjne zajęcia, uwzględniające również ważny problem, jakim jest ochrona środowiska i klimatu, szczególnie wśród młodego pokolenia, aby podnieść świadomość społeczności, jak istotny lokalnie i globalnie jest to problem.

Kolejną przyczyną jest również niska **świadomość o możliwościach wykorzystania zasobów materialnych i ludzkich jak i niewielka ilość lokalnych liderów**, posiadających wiedzę i umiejętności z zakresu angażowania społeczności lokalnych, w tym grup defaworyzowanych.

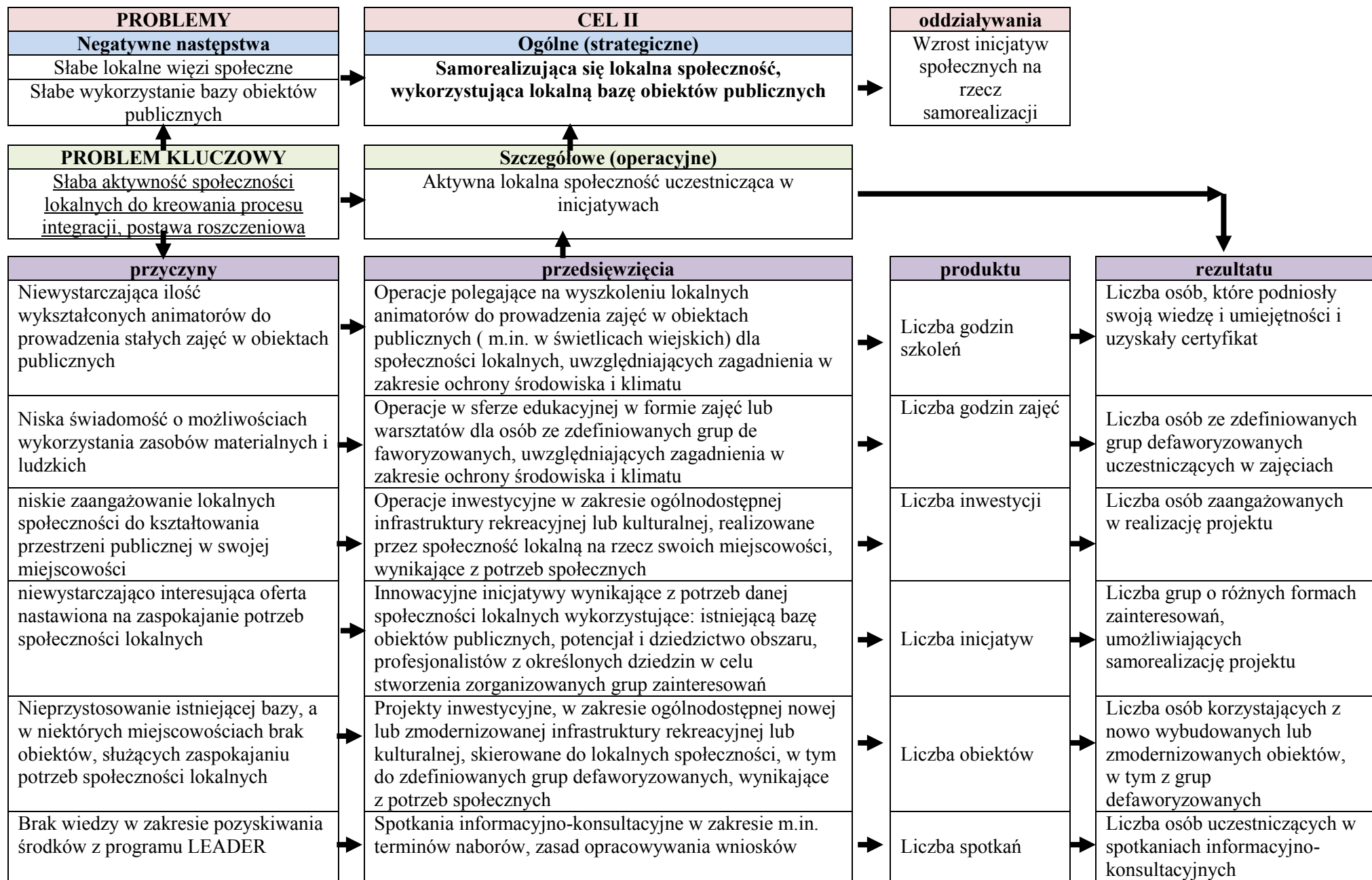
Z badań przedstawionych w diagnozie, sformułowano jedną z podstawowych potrzeb społeczności lokalnych, którą jest **niewystarczająco interesująca oferta edukacyjna** z różnych dziedzin.

Mimo istniejącego dużego potencjału w postaci bazy obiektów publicznych, w niektórych miejscowościach, ze względu na nierównomierne jej rozłożenie, występuje brak obiektów publicznych lub słabe ich wyposażenie służących samorealizacji lokalnej społeczności, co wpływa bezpośrednio na ich słabą aktywność i postawę roszczeniową.

Niwelowanie tych przyczyn nastąpi poprzez wsparcie dla przedsięwzięć i operacji, które doprowadzą do celu szczegółowego, którym będzie bardziej aktywna lokalna społeczność. Równocześnie działania pozwolą na uaktywnienie lokalnych liderów, a zastosowanie wymogu korzystania do prowadzenia zajęć profesjonalnych osób, pozwoli na zaspokojenie potrzeby interesującej oferty.

W konsekwencji sformułowane działania, stopniowo niwelujące problem kluczowy doprowadzą do usuwania negatywnych następstw, którymi są słabe lokalne więzi społeczne oraz niewystarczające wykorzystanie przez społeczność istniejącego potencjału obszaru do realizacji procesu integracji i samorealizacji.

Stopniowa likwidacja tych negatywnych następstw będzie dążyć do celu, którym jest społeczność, mająca możliwości samorealizacji w swoich miejscach zamieszkania lub na obszarze, wykorzystująca istniejącą bazę materialną w postaci obiektów publicznych, a także zasoby ludzkie w postaci liderów i animatorów kultury.

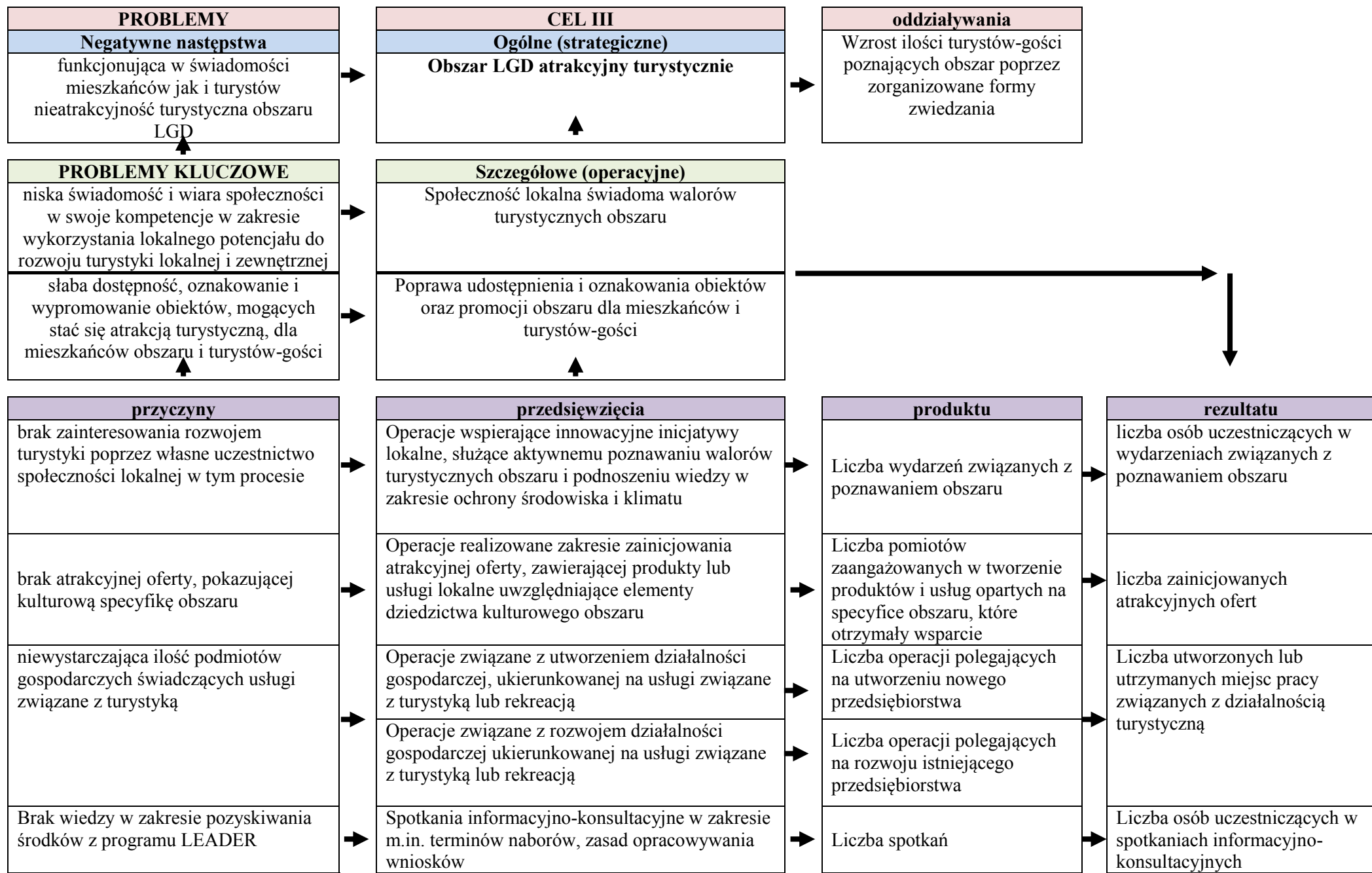
Schemat zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy celem ogólnym II, a celami szczegółowymi i przedsięwzięciami.

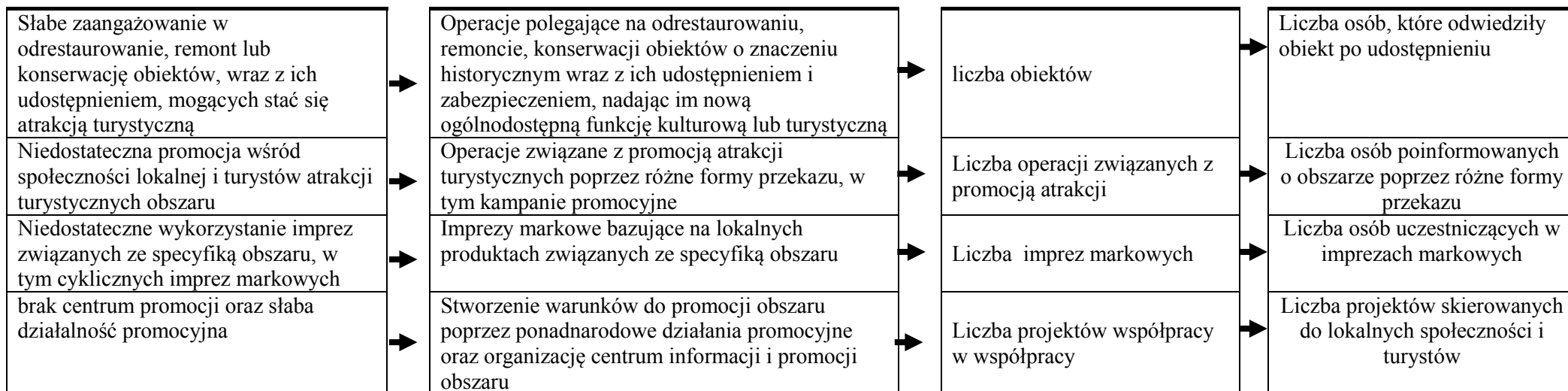
Do sformułowania celu III „Obszar LGD atrakcyjny turystycznie” posłużono się również sposobem identyfikacji problemów kluczowych, opartych na badaniach ankietowych, w wyniku ewaluacji ex ante oraz konsultacjach społecznych. Odczuwana przez społeczność słaba tożsamość z regionem oraz wyrażona na spotkaniach konsultacyjnych niska świadomość o atrakcyjności turystycznej obszaru, spowodowała, że ta dziedzina została postawiona na drugim miejscu, po zaspokojeniu potrzeb w dziedzinie kultury i edukacji. Zdiagnozowana na podstawie odczuć społeczności, jak i analizy poprzedniego okresu programowania w tej sferze działalności pokazała, że obszar LGD, mimo nagromadzenia pewnej ilości obiektów zabytkowych, unikalnej historii, posiadania warunków przyrodniczych do uprawiania różnych form turystyki rekreacyjnej i innych obiektów, mogących stać się atrakcjami turystycznymi posiada niską atrakcyjność turystyczną i jest słabo wykorzystywany przez mieszkańców obszaru jak i turystów.

Na podstawie tych danych określono dwa problemy kluczowe. Pierwszy to brak świadomości i wiary społeczności w swoje kompetencje, w zakresie wykorzystania lokalnego potencjału i nowoczesnych technologii do ochrony środowiska i klimatu, do rozwoju turystyki lokalnej i zewnętrznej. Drugi to słaba dostępność, oznakowanie i wypromowanie obiektów, mogących stać się atrakcją turystyczną, dla mieszkańców obszaru i turystów-gości. Te dwa problemy spowodowały, że obszar LGD nie jest atrakcyjny turystycznie. Przyczynami tego stanu rzeczy są, jeśli chodzi o pierwszy problem kluczowy, niezrozumienie roli turystyki dla tego obszaru, której rozwój mógłby przyczynić się do zmian w strukturze zatrudnienia, a także przywrócenia historycznej roli tego obszaru dla mieszkańców Trójmiasta i turystów go odwiedzających, jak i wynikający z tego niezrozumienia brak zainteresowania społeczności lokalnej rozwojem turystyki poprzez własne uczestnictwo w tym procesie. Niewątpliwie duży wpływ na świadomość i wiarę społeczności lokalnej w sukces ma słaba wiedza o historii, dziedzictwie kulturowym, tradycjach występujących wcześniej na tym obszarze skutkująca niewystarczającą ilością lokalnych produktów bazujących na tych zasobach oraz niedostateczna promocja atrakcji turystycznych. Do rozwiązania tego problemu także przyczyniłoby się również większe wykorzystanie imprez związanych ze specyfiką obszaru, w tym imprez markowych.

Przyczynami drugiego problemu kluczowego jest słabe zaangażowanie podmiotów zainteresowanych w odrestaurowanie i konserwację, szczególnie dotyczących elementów wewnątrz tych obiektów, mogących stać się atrakcją turystyczną, a także słabe ich zaangażowanie w udostępnienie i oznakowanie, szczególnie przy użyciu nowoczesnych technologii informatycznych. Ważnym elementem jest zwiększenie działań promocyjnych, w tym kampanii promujących atrakcje turystyczne wśród mieszkańców obszaru, Trójmiasta i turystów. Dla niwelowania przyczyn związanych ze świadomością społeczności lokalnych będą przedsięwzięcia, skierowane na edukację bierną, a także czynną związaną z podnoszeniem wiedzy o historii, zasobach obszaru, które mogą być wykorzystane na zainicjowanie lokalnych produktów i usług. Z kolei poprawę dostępu do obiektów, mogących stać się atrakcjami turystycznymi będą realizować operacje związane z odrestaurowaniem lub konserwacją unikalnych elementów dziedzictwa kulturowego, jak i ich oznakowaniu. Ważnym zagadnieniem jest proces udostępnienia tych obiektów poprzez różne formy, w tym nowoczesne technologie informacyjne. Kończącym elementem tego procesu i likwidacji tych dwóch problemów jest promocja atrakcji turystycznych. Ważnymi działaniami wspomagającymi i oddziałyującymi na świadomość społeczności i turystów o walorach obszaru i tożsamości kulturowej mogą być imprezy markowe, a także powstanie centrum informacji i promocji. Centrum zapewniłoby, poprzez odpowiednio przygotowane materiały i nowoczesne środki przekazu, szeroką i ciekawą promocję walorów turystycznych obszaru, proponując zintegrowaną ofertę turystyczną dla mieszkańców jak i turystów – gości. Oferta będzie angażować sektor społeczny w zakresie dziedzictwa kulturowego i produktu lokalnego oraz przedsiębiorców z obszaru, oferujących usługi i produkty turystyczne.

Łącznie te działania byłyby realizowane przez beneficjentów programu, partnerów wykorzystujących inne środki unijne, takie jak Regionalny Program Operacyjny, a także środki finansowe pochodzące z aktywizacji i krajowego projektu współpracy. Wzajemna i wspólna promocja partnerów projektu współpracy pozwoli na osiągnięcie celów szczegółowych jak i celu ogólnego. Wszystkie te działania, prowadzą do zmniejszenia negatywnego następstwa, którym jest funkcjonująca w świadomości mieszkańców jak i turystów nieatrakcyjność turystyczna obszaru LGD. Przeciwdziałając temu negatywnemu zjawisku został sformułowany cel strategiczny, którym jest spowodowanie, aby obszar LGD, mimo dużej konkurencji zewnętrznej, stał się atrakcyjny turystycznie dla mieszkańców obszaru wpływając na zwiększenie ich poczucia tożsamości, jak i turystów odwiedzających Trójmiasto.

Schemat zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy celem ogólnym III a celami szczegółowymi i przedsięwzięciami.

Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników.

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	rezultaty	oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niewystarczająca aktywność mieszkańców i przedsiębiorców służąca rozwojowi przedsiębiorczości, w tym ze zdefiniowanych	CEL I Rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości wpływający na wzrost poziomu ekonomicznego	Podniesienie aktywności mieszkańców i przedsiębiorców w kierunku rozwoju przedsiębiorców	Kampania informacyjna na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER na tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej	Liczba kampanii	Liczba osób poinformowanych z obszaru LGD	Wzrost średniego udziału dochodów w budżetach gmin od	Cyfryzacja terenów wiejskich
			Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej, z wyłączeniem działalności związanej z turystyką lub rekreacją	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Ilość utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy w wyniku rozwoju mikroprzedsiębiorstw		tendencja w kierunku tworzenia atrakcyjnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości w kraju
			Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej przez osoby ze zdefiniowanych grup de	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego			Włączenie osób młodych oraz 50+ w proces rozwoju

grup defaworyzowanych/rozwój lokalnej innowacyjnej przedsiębiorczości poprzez atrakcyjną ofertę finansową	go obszaru i sprzyjający włączeniu społecznemu	zości, niwelującej proces wykluczenia społecznego	faworyzowanych z wyłączeniem działalności związanej z turystyką lub rekreacją	przedsiębiorstwa przez osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych		osób fizycznych i prawnych Niwelacja procesu wzrostu stopy bezrobocia na obszarze	przedsiębiorczości
			Operacje związane z rozwojem działalności gospodarczej z wyłączeniem działalności związanej z turystyką lub rekreacją	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			tendencja w kierunku tworzenia atrakcyjnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości w kraju
			Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. myślenia strategicznego, wiedzy o potencjale, terminów naborów, zasad opracowywania wniosków itp.	Liczba spotkań			
Słaba aktywność społeczności lokalnych do kreowania procesu integracji, postawa roszczeniowa/podniesienie	CEL II Samorealizująca się lokalna społeczność, wykorzystująca lokalną bazę obiektów publicznych	aktywna lokalna społeczność uczestnicząca w inicjatywach	Operacje polegające na wyszkoleniu lokalnych animatorów do prowadzenia zajęć w obiektach publicznych (m.in. w świetlicach wiejskich) dla społeczności lokalnych, uwzględniających zagadnienia w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Liczba godzin szkoleń	Liczba osób, które podniosły swoją wiedzę i umiejętności i uzyskały certyfikat	Wzrost inicjatyw społecznych na rzecz samorealizacji	Bliskość aglomeracji Trójmiasta z jej potencjałem intelektualnym i kulturowym
			Operacje w sferze edukacyjnej w formie zajęć lub warsztatów dla osób ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych, uwzględniających zagadnienia w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Liczba godzin zajęć	Liczba osób ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych uczestniczących w zajęciach		
			Operacje inwestycyjne w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturalnej, realizowane przez społeczność lokalną na rzecz swoich miejscowości, wynikające z potrzeb społecznych	Liczba inwestycji	Liczba osób zaangażowanych w realizację projektu		środki Unii Europejskiej na lata 2014-2020 ukierunkowane na innowacyjne i ekologiczne przedsięwzięcia i rosnąca popularność turystyki

aktywności i niwelacja postawy roszczeniowej poprzez większe zaangażowanie społeczności lokalnych w zaspokajanie swoich potrzeb							prozdrowotnej i rekreacyjnej
			Innowacyjne inicjatywy wynikające z potrzeb danej społeczności lokalnych wykorzystujące: istniejącą bazę obiektów publicznych, potencjał i dziedzictwo obszaru, profesjonalistów z określonych dziedzin w celu stworzenia zorganizowanych grup zainteresowań	Liczba inicjatyw	Liczba grup o różnych formach zainteresowań, umożliwiających samorealizację projektu		Bliskość Trójmiasta z jego potencjałem społeczno-kulturalnym
			Projekty inwestycyjne, w zakresie ogólnodostępnej nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturalnej, skierowane do lokalnych społeczności, w tym do zdefiniowanych grup defaworyzowanych, wynikające z potrzeb społecznych	Liczba obiektów	Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów, w tym z grup defaworyzowanych		środki Unii Europejskiej na lata 2014-2020 ukierunkowane na innowacyjne i ekologiczne przedsięwzięcia i rosnąca popularność turystyki prozdrowotnej i rekreacyjnej
			Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. terminów naborów, zasad opracowywania wniosków	Liczba spotkań	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		
niska świadomość i wiara społeczności w swoje kompetencje w	CEL III Obszar LGD atrakcyjny turystycznie	Społeczność lokalna świadoma walorów turystycznych obszaru	Operacje wspierające innowacyjne inicjatywy lokalne, służące aktywnemu poznawaniu walorów turystycznych obszaru i podnoszeniu wiedzy w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Liczba wydarzeń związanych z poznawaniem obszaru	liczba osób uczestniczących w wydarzeniach związanych z poznawaniem obszaru	Wzrost ilości turystów -gości poznających obszar poprzez zorganizowane formy zwiedzania	Nasilanie się trendu osiedlania się na wsi
			Operacje realizowane w zakresie zainicjowania atrakcyjnej oferty, zawierającej produkty lub usługi lokalne uwzględniające elementy dziedzictwa kulturowego obszaru	Liczba pomiotów zaangażowanych w tworzenie produktów i usług opartych na specyfice obszaru, które otrzymały wsparcie	liczba zainicjowanych atrakcyjnych ofert		Rosnąca popularność turystyki prozdrowotnej, rekreacyjnej i kulturowej oraz projekty strategiczne województwa pomorskiego

zakresie wykorzystania lokalnego potencjału do rozwoju turystyki lokalnej i zewnętrznej/podniesienie świadomości o możliwościach wykorzystania potencjału do rozwoju obszaru			Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej, ukierunkowanej na usługi związane z turystyką lub rekreacją oparte na lokalnych produktach i walorach obszaru	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy związanych z działalnością turystyczną		
			Operacje związane z rozwojem działalności gospodarczej ukierunkowanej na usługi związane z turystyką lub rekreacją oparte na lokalnych produktach i walorach obszaru	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			
			Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. terminów naborów, zasad opracowywania wniosków	Liczba spotkań	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		
słaba dostępność, oznakowanie i wypromowanie obiektów, mogących stać się atrakcją turystyczną, dla mieszkańców obszaru i turystów-gości/stworzenie obszaru atrakcyjnego turystycznie poprzez udostępnienie obiektów oraz promocję obszaru		Poprawa udostępnienia i oznakowania obiektów oraz promocji obszaru dla mieszkańców i turystów-gości	Operacje polegające na odrestaurowaniu, remoncie, konserwacji obiektów o znaczeniu historycznym wraz z ich udostępnieniem i zabezpieczeniem, nadając im nową ogólnodostępną funkcję kulturową lub turystyczną	liczba obiektów	Liczba osób, które odwiedziły obiekt po udostępnieniu		
			Operacje związane z promocją atrakcji turystycznych poprzez różne formy przekazu, w tym kampanie promocyjne	Liczba operacji związanych z promocją atrakcji	Liczba osób poinformowanych o obszarze poprzez różne formy przekazu		
			Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru	Liczba imprez markowych	Liczba osób uczestniczących w imprezach markowych		
			Stworzenie warunków do promocji obszaru poprzez ponadnarodowe działania promocyjne oraz organizację centrum informacji i promocji obszaru	Liczba projektów współpracy	Liczba projektów skierowanych do lokalnych społeczności i turystów		

3. Cele i komplementarność w LSR

W poprzednim punkcie rozdziału przedstawiono proces formułowania celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć, które mają realizować te cele. Przedstawiono również schemat przyczynowo-skutkowy i wykazano logikę interwencji. Konstruując cele strategiczne oraz szczegółowe kierowano się zasadą, że wszystkie cele muszą spełniać kryteria SMART. Poniżej przedstawiona została analiza SMART dla poszczególnych celów ujętych do realizacji w LSR. Założone cele są adekwatne do środków, którymi LGD będzie dysponować w ramach podejścia LEADER w PROW 2014-2020 bez udziału bezpośredniego innych programów. Nie wyklucza się natomiast, w miarę możliwości, korzystania przez partnerów LGD z innych funduszy unijnych takich jak Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, o ile zaistnieje potrzeba wśród lokalnych partnerów. Sformułowane cele, co zostanie wykazane w rozdziale XI, są komplementarne z celami i działaniami wymienionych programów, a także strategii samorządów.

Cel główny I „rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości wpływający na wzrost poziomu ekonomicznego obszaru i sprzyjający włączeniu społecznemu”

S(pecific): Cel ten został sformułowany uwzględniając specyfikę obszaru, związaną z niską stopą bezrobocia, udokumentowaną w diagnozie, biorąc pod uwagę wykazaną jej tendencję wzrostową w ostatnich latach oraz analizę rynku pracy, szczególnie dotyczącą podziału na wiek i ilość osób niepełnosprawnych mieszkających na obszarze. Przy formułowaniu tego celu wzięto również pod uwagę specyficzne położenie w sąsiedztwie aglomeracji trójmiejskiej, a także ogólną tendencję w kraju, ukierunkowaną na rozwój gospodarczy. Tworzenie miejsc pracy oraz likwidacja wykluczenia społecznego jest głównym celem RLKS, który jest spójny z kierunkami działań innych partnerów, takich jak samorządy, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy.

M(easurable): cel jest określony przez wskaźnik wzrostu średniego udziału dochodów budżetowych gmin od osób fizycznych i prawnych.

A(mbitious): przy niskiej stopie bezrobocia i specyficznych warunkach, gdzie Trójmiasto jest głównym „pracodawcą”, realizacja tego celu będzie trudna i wymagać będzie wielu działań niekonwencjonalnych w zakresie informacji i doradztwa, niemniej jest on możliwy do osiągnięcia przy wsparciu tego programu w zakresie edukacyjnym jak i finansowym.

R(national): zasygnalizowane wcześniej możliwości programu w postaci premii na założenie działalności gospodarczej w formie ryczałtowej oraz odpowiednia akcja promocyjna i informacyjna powinny spowodować, że sformułowane przedsięwzięcia i cele szczegółowe, realizowane etapowo przyczynią się do zrealizowania tego celu w założonej perspektywie czasowej.

T(ime): w planie działania poszczególne przedsięwzięcia i cele szczegółowe są rozłożone w czasie i charakteryzują się tendencją wzrostową i zakłada się, że największy wzrost nastąpi w drugiej połowie realizacji LSR.

Cel II główny „samorealizująca się lokalna społeczność, wykorzystująca lokalną bazę obiektów publicznych”

S(pecific): cel główny i wszystkie przedsięwzięcia prowadzące do tego celu sformułowano na podstawie wyrażonych przez społeczność oczekiwań w zakresie szerokiej gamy działań, służących wypełnieniu czasu wolnego i samorealizacji. Występująca słaba aktywność społeczności lokalnych, mimo dość dobrze rozwiniętej bazy obiektów publicznych, nie służy niwelacji podstawowego problemu, jakim jest rozwarstwienie społeczne. Wynika ono z uwarunkowań historycznych (brak ciągłości pokoleniowej, osadnictwo powojenne) jak i lokalizacyjnych (napływ osadniczej ludności miejskiej), opisane w diagnozie obszaru. Wszystkie przedsięwzięcia LSR uwzględniają tę specyfikę obszaru i dążą do zorganizowania tej społeczności i pobudzenia jej aktywności w kierunku zaspokojenia własnych potrzeb.

M(easurable): rezultatem aktywnej społeczności będzie liczba osób uczestniczących w różnych zajęciach, a generalnie ma to prowadzić do wzrostu inicjatyw społecznych.

A(mbitious): jest to zadanie ambitne ze względu na to, iż w swoim zakresie działania edukacyjne mają na celu stworzenie grupy ludzi o odpowiednich kwalifikacjach do prowadzenia zajęć na bazie obiektów publicznych dla tej społeczności, ale również zaspokojenie oferty zajęć dla różnych grup społecznych, w tym zdefiniowanych grup de faworyzowanych, w obrębie miejscowości.

R(national): racjonalność działań, a szczególnie przedsięwzięć, przede wszystkim polega na tym, że w ich ramach zakłada się w dłuższej perspektywie czasowej, niż sam program, prowadzenie ciekawych zajęć w obiektach publicznych dla społeczności lokalnych przez osoby rekrutujące się z mieszkańców obszaru, które podwyższyły swoją wiedzę i umiejętności w zakresie animacji kultury. Założona kolejność realizacji poszczególnych przedsięwzięć (szkolenia dla animatorów oraz lokalnych liderów w pierwszej kolejności, a w kolejnym etapie operacje związane z wykorzystaniem ich wiedzy i umiejętności do zaspokojenia potrzeb społecznych poprzez ciekawe zajęcia kulturalne, sportowe itp.) pozwoli na racjonalną realizację celu strategicznego. Środki przeznaczone na cel w budżecie LSR pozwolą na zrealizowanie podstawowego zakresu celu strategicznego tak, aby społeczność lokalna odczuła zmianę poprzez wzrost inicjatyw w poszczególnych miejscowościach, służących rozwojowi społeczności.

T(ime): przedsięwzięcia będą realizowane w latach 2016-2020, natomiast cel szczegółowy i rezultaty powinny zostać osiągnięte do 2022, natomiast cel główny będzie badany ex post w roku 2023.

Cel III „Obszar LGD atrakcyjny turystycznie”

S(pecific): Cel został sformułowany biorąc pod uwagę specyfikę obszaru, a także odczucia społeczne wyrażone w ankietach i spotkaniach konsultacyjnych, w których społeczność oceniła obszar o niskiej atrakcyjności turystycznej. Powiązania historyczne z Gdańskiem oraz unikalne obiekty i ich wnętrza predysponują do pełnienia funkcji turystycznych dla mieszkańców obszaru Gdańska oraz turystów, ale nie odzwierciedla się to w świadomości społecznej jak i ilości turystów przybywających do Trójmiasta. Podjęte przedsięwzięcia mają na celu podniesienie tej świadomości jak i udostępnienia wnętrz unikalnych obiektów zabytkowych w celu włączenia w ich ofertę promocyjną atrakcji turystycznych. Działania te były prowadzone przez LGD w poprzednim okresie programowania, ale skupiły się przede wszystkim na promocji dziedzictwa niematerialnego, natomiast chcąc uczynić obszar atrakcyjny turystycznie i go promować trzeba włączyć w ofertę specyficzne dla tego obszaru wartości materialne, aby stworzyć kompleksową ofertę.

M(easurable): przedsięwzięcia i efekty będą mierzalne poprzez liczbę odrestaurowanych lub udostępnionych obiektów, w konsekwencji działań promocyjnych liczbę ludzi poinformowanych o wartościach tego obszaru.

A(mbitious): celem strategicznym jest uczynienie obszaru LGD atrakcyjnym turystycznie. Jest to zadanie trudne i ambitne ze względu na wysoko konkurencyjne sąsiedztwo Trójmiasta, morza i dobrze wypromowanych i atrakcyjnych regionów sąsiednich takich jak Kaszuby i Kociewie, ale możliwe do zrealizowania przez założone przedsięwzięcia.

R(national): kalkulacje finansowe założonych w strategii przedsięwzięć i celów szczegółowych oparto na wynikach działań w tym zakresie w poprzednim programie, jeśli chodzi o renowacje lub odrestaurowanie różnych elementów wnętrz obiektów. W działaniach ukierunkowanych na udostępnienie unikalnych historycznie i wybranych elementów dziedzictwa w obiektach zakłada się wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie celu poprzez środki w obecnym programie. Racjonalność osiągnięcia celu głównego jest możliwa do roku 2023 i zapewniona poprzez odpowiednią kolejność realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Zakłada się, że pierwszym etapem będzie udostępnienie i oznakowanie obiektów, które mogą stać się atrakcjami turystycznymi, równolegle realizując proces podniesienia świadomości lokalnej społeczności w celu inicjowania lokalnych produktów i usług, a końcowym etapem będą szeroka promocja i stworzenie centrum informacji. Realizacja końcowych działań będzie finansowana z aktywizacji oraz projektu współpracy.

T(ime): osiągnięcie celu jest realne w 2023 roku.

4. Sposób prezentacji celów i wskaźników

Zakłada się, że przedstawiona strategia jest strategią monofundusową i będzie finansowana z podejścia LEADER w ramach PROW 2014-2020. Przedstawione cele, przedsięwzięcia i wskaźniki będą monitorowane w sposób ciągły. W procesie monitorowania LGD stworzy bazę elektroniczną, na podstawie doświadczeń z realizacji programu 2007-2013, w której będą zawarte określone zależności i informacje na temat operacji oraz stopień ich realizacji. Wszystkie dane osobowe zawarte w bazie będą odpowiednio zabezpieczone przed ingerencją osób trzecich.

1.0	Cel ogólny	Rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości wpływający na wzrost poziomu ekonomicznego obszaru i sprzyjający włączeniu społecznemu							
1.1	Cel szczegółowy	Podniesienie aktywności mieszkańców i przedsiębiorców w kierunku rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości, niwelującej proces wykluczenia społecznego							
		Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2013 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru			
W.1.0	Wzrost średniego udziału dochodów budżetowych gmin od osób fizycznych i prawnych		procent	40,47 %	41,8 %	Dane GUS, Urzędów gmin			
W.1.1	Niwelacja procesu wzrostu stopy bezrobocia na obszarze		procent	5,2 %	5,0% – 5,2%	Dane GUS, Powiatowego Urzędu Pracy			
	Wskaźnik rezultatu dla celu szczegółowego		Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru			
W.1.1	Ilość utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy w wyniku tworzenia lub rozwoju mikroprzedsiębiorstw (ogółem)		szt.	0	26	Dane SW potwierdzające rozliczenie operacji - suma			
W.1.2	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		osoba	0	80	Dane własne LGD – listy obecności, ankiety ewaluacyjne			
W.1.3	Liczba osób poinformowanych z obszaru LGD		osoba	0	500	Dane LGD			
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu					
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
						Początkowa 2015 rok	Końcowa 2023 rok		
1.3.1	Kampania informacyjna na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER na tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej	Osoby fizyczne, domownicy rolników, Osoby defaworyzowane, mikroprzedsiębiorcy, osoby wykluczone z rynku pracy	aktywizacja	Liczba kampanii	Szt.	0	2	Dane własne LGD, dane instytucji, ankieta ewaluacyjna	
1.1.2.	Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej z wyłączeniem	Osoby fizyczne chcące założyć działalność	premie	Liczba operacji polegających na	Szt.	0	12	Dane instytucji pośredniczącej	

	działalności związanej z turystyką lub rekreacją	gospodarczą, w tym osoby bezrobotne, wykluczone z rynku pracy		utworzeniu nowego przedsiębiorstwa				ze zrealizowanych operacji
1.1.3	Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej przez osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych z wyłączeniem działalności związanej z turystyką lub rekreacją	Osoby fizyczne ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych	premie	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa przez osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych	Szt.	0	3	Dane instytucji pośredniczącej ze zrealizowanych operacji
1.1.4	Operacje związane z rozwojem działalności gospodarczej z wyłączeniem działalności związanej z turystyką lub rekreacją	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, mikroprzedsiębiorcy chcący rozwinąć swoją działalność i uprawnione spółki	konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Szt.	0	11	Dane instytucji pośredniczącej ze zrealizowanych operacji
1.2.5	Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. myślenia strategicznego, wiedzy o potencjale, terminów naborów, zasad opracowywania wniosków itp.	Osoby fizyczne, mikroprzedsiębiorcy, rolnicy, osoby z grup defaworyzowanych	aktywizacja	Liczba spotkań	Szt.	0	8	Dane własne LGD
SUMA				3 866 166,89				

2.	Cel ogólny	Samorealizująca się lokalna społeczność, wykorzystująca lokalną bazę obiektów publicznych				
2.1	Cel szczegółowy	Aktywna lokalna społeczność uczestnicząca w inicjatywach				
		Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W.2.1	wzrost inicjatyw społecznych na rzecz samorealizacji		Szt.	89	109	Dane własne LGD, gmin, organizacji pozarządowych
		Wskaźnik rezultatu dla celu szczegółowego	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W. 2.1	Liczba osób, które podniosły swoją wiedzę i umiejętności i uzyskały certyfikat		szt.	0	20	Dane własne LGD, ankieta ewaluacyjna, listy obecności
W. 2.2	Liczba osób ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych uczestniczących w zajęciach		szt.	0	60	Ankieta ewaluacyjna
W. 2.3.	Liczba osób zaangażowanych w realizację projektu		szt.	0	42	Dane beneficjenta-ankieta ewaluacyjna
W. 2.4	Liczba grup o różnych formach zainteresowań, umożliwiających samorealizację		szt.	0	4	Dane beneficjenta-ankieta

	społeczności					ewaluacyjna		
W.2.5.	Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów, w tym z grup defaworyzowanych	szt.	2570	3770	Dane beneficjenta-ankieta ewaluacyjna			
W. 2.6.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	szt.	0	40	Dane własne LGD-listy obecności			
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jedn ostka miar y	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początk owa 2015 rok	Końco wa 2023 rok	
2.1.1	Operacje polegające na wyszkoleniu lokalnych animatorów do prowadzenia zajęć w obiektach publicznych (m.in. w świetlicach wiejskich) dla społeczności lokalnych, uwzględniających zagadnienia w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Osoby z obszaru zainteresowane animacją społeczności lokalnych w obiektach publicznych	aktywizacja	Liczba godzin	Szt.	0	100	Dane własne LGD-lista obecności
2.2.2 .	Operacje w sferze edukacyjnej w formie zajęć lub warsztatów dla osób ze zdefiniowanych grup de faworyzowanych, uwzględniających zagadnienia w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Organizacje pozarządowe	Konkurs otwarty	Liczba godzin	Szt.	0	750	Ankieta ewaluacyjna+li sty obecności
2.3.3	Operacje inwestycyjne w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturalnej, realizowane przez społeczność lokalną na rzecz swoich miejscowości, wynikające z potrzeb społecznych	Lokalne organizacje pozarządowe (np. Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenia na rzecz miejscowości)	Konkurs otwarty	Liczba inwestycji	Szt.	0	6	Ankieta ewaluacyjna beneficjenta+li sty obecności
2.4.4	Innowacyjne inicjatywy, wynikające z potrzeb danej społeczności lokalnej, wykorzystujące: istniejącą bazę obiektów publicznych, potencjał i dziedzictwo obszaru, profesjonalistów z określonych dziedzin, w celu stworzenia zorganizowanych grup zainteresowań	Gminne lub lokalne organizacje pozarządowe	Konkurs otwarty	Liczba inicjatyw	Szt.	0	5	Ankieta ewaluacyjna +listy obecności
2.5.5	Projekty inwestycyjne, w zakresie ogólnodostępnej nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturalnej, skierowane do lokalnych społeczności, w tym do zdefiniowanych grup defaworyzowanych, wynikające z potrzeb społecznych	Jednostki sektora finansów publicznych	Konkurs otwarty	Liczba obiektów	Szt.	0	7	Ankieta ewaluacyjna
2.6.6	Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. terminów naborów, zasad opracowywania wniosków	Potencjalni beneficjenci celu ogólnego 2	aktywizacja	Liczba spotkań	Szt.	0	4	Dane własne LGD
SUMA				3 532 400,00				

3.	Cel ogólny	Obszar LGD atrakcyjny turystycznie						
3.1	Cel szczegółowy	Społeczność lokalna świadoma walorów turystycznych obszaru						
3.2	Cel szczegółowy	Poprawa udostępnienia i oznakowania obiektów oraz promocji obszaru dla mieszkańców i turystów-gości						
		Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W3.1	Wzrost ilości turystów-gości poznających obszar poprzez zorganizowane formy zwiedzania		Szt.	0	6000	Dane punktów informacji turystycznych, dane właścicieli obiektów, własne LGD, dane gmin, podmiotów obsługujących turystów		
		Wskaźnik rezultatu dla celu szczegółowego	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
w. 3.1.1	liczba osób uczestniczących w wydarzeniach związanych z poznawaniem obszaru		Szt.	0	400	Dane własne LGD,		
w. 3.1.2	liczba zainicjowanych atrakcyjnych ofert		Szt.	0	3	ankieta ewaluacyjna beneficjenta		
w.3.1.3	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy związanych z działalnością turystyczną		Szt.	0	10	Dane instytucji pośredniczącej		
w. 3.1.4	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		Szt.	0	30	Dane własne LGD, listy obecności		
w. 3.2.1	Liczba osób, które odwiedziły obiekty po udostępnieniu		Szt.	0	500	Dane własne LGD, ankieta ewaluacyjna		
w. 3.2.2	Liczba osób poinformowanych o obszarze poprzez różne formy przekazu		Szt.	0	201 500	Dane własne LGD, dane instytucji		
w.3.2.3	Liczba osób uczestniczących w imprezach markowych		Szt.	0	2600	ankieta ewaluacyjna beneficjenta		
w.3.2.4	Liczba projektów skierowanych do lokalnych społeczności i turystów		Szt.	0	1	Dane własne LGD		
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednos tka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Począ t kowa 2015 rok	Końcow a 2023 rok	
3.1.1.1	operacje wspierające innowacyjne inicjatywy lokalne, służące aktywnemu poznawaniu walorów turystycznych obszaru i podnoszeniu wiedzy w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Zorganizowane grupy społeczności lokalnych	aktywizac ja	Liczba wydarzeń związanych z poznawaniem obszaru	Szt.	0	20	Dane własne LGD, ankieta ewaluacyjna

3.1.2.2	Operacje realizowane w zakresie zainicjowania atrakcyjnej oferty, zawierającej produkty lub usługi lokalne uwzględniające elementy dziedzictwa kulturowego obszaru	Koła Gospodyń Wiejskich, lokalne organizacje pozarządowe	konkurs	Liczba pomiotów zaangażowanych w tworzenie produktów i usług opartych na specyfice obszaru, które otrzymały wsparcie	Szt.	0	3	ankieta ewaluacyjna beneficjenta+listy obecności
3.1.3.3	Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej ukierunkowanej na usługi związane z turystyką lub rekreacją	Osoby fizyczne chcące założyć działalność gospodarczą	premie	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Szt.	0	7	Dane instytucji pośredniczącej ze zrealizowanych operacji
3.1.3.4	Operacje związane z rozwojem działalności gospodarczej ukierunkowanej na usługi związane z turystyką lub rekreacją	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, mikroprzedsiębiorcy chcący rozwinąć swoją działalność	konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Szt.	0	3	Dane instytucji pośredniczącej ze zrealizowanych operacji
3.1.4.5	Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. terminów naborów, zasad opracowywania wniosków	Potencjalni beneficjenci celu ogólnego III	aktywizacja	Liczba spotkań	Szt.	0	3	Dane własne LGD
3.2.1.6	Operacje polegające na odrestaurowaniu, remoncie, konserwacji obiektów o znaczeniu historycznym wraz z ich udostępnieniem i zabezpieczeniem, nadając im nową ogólnodostępną funkcję kulturową lub turystyczną	parafie i związki wyznaniowe	konkurs	Liczba obiektów	Szt.	0	3	ankieta ewaluacyjna
3.2.2.7	Operacje związane z promocją atrakcji turystycznych poprzez różne formy przekazu, w tym kampanie promocyjne	Potencjalni turyści, lokalna społeczność	aktywizacja	Liczba operacji związanych z promocją obszaru	Szt.	0	9	Dane własne LGD, ankieta ewaluacyjna
3.2.3.8	Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru	Jednostki sektora finansów publicznych	Konkurs	Liczba imprez markowych	Szt.	0	6	ankieta ewaluacyjna
3.2.4.9	Stworzenie warunków do promocji obszaru poprzez ponadnarodowe działania promocyjne oraz organizację centrum informacji i promocji obszaru	LGD	Projekt współpracy	Liczba projektów współpracy	Szt.	0	1	Dane własne LGD
SUMA				2 204 933,11				

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Opierając się na podstawowych wymogach wprowadzonych przez prawodawstwo unijne i krajowe dotyczące podstawowych uregulowań, jakie musi spełnić LGD przy wyborze operacji oraz diagnozie obszaru, celach i wskaźnikach LGD „Trzy Krajobrazy” opracowało zasady funkcjonowania poszczególnych organów LGD i ich zadania w procesie ogłaszania, sposobu oceny i wyboru operacji, gwarantujące prawidłowy wybór operacji do finansowania.

Zgodnie z zawartym w LSR planem działania, Zarząd LGD w określonym czasie podejmuje uchwałę o naborze wniosków, ustalając jego zakres tematyczny, termin rozpoczęcia, czas trwania, miejsce i formę składania wniosków, limit środków oraz inne dodatkowe warunki wynikające z charakteru operacji i jej celu. Czas trwania naboru nie może być krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni. Biuro LGD w terminie i zakresie określonym przepisami prawa występuje do właściwego organu samorządu województwa z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy i przekazuje do właściwego samorządu województwa dokumenty niezbędne do przeprowadzenia naboru. Pracownicy biura w okresie od złożenia wniosku aż do zakończenia naboru prowadzą intensywne doradztwo dla potencjalnych beneficjentów w zakresie konstruowania wniosków i jego załączników, tak, aby składane wnioski były jak najlepszej jakości pod względem formalnym jak i merytorycznym. Intensywność doradztwa będzie mierzona poprzez karty doradztwa, a jego jakość każdorazowo wypełnianą przez beneficjenta ankietą ewaluacyjną. Obsługę procedur naborów jak i posiedzeń organów zapewnia biuro LGD.

Do przeprowadzenia wyboru, po zakończonym naborze wniosków, LGD posiada organ decyzyjny zwany Radą LGD, który działa zgodnie z opracowaną procedurą oceny i wyboru operacji, co ma zapewnić:

- zachowanie w poszczególnych głosowaniach odpowiedniego parytetu sektorów uniemożliwiającego przewagę ponad 49 % głosów przez przedstawicieli każdego z sektorów,
- bezstronność poprzez pisemne deklaracje i oświadczenia członków Rady i ich wyłączenia z głosowań nad operacjami, w których członek Rady jest w jakikolwiek sposób powiązany z wnioskiem lub wnioskodawcą,
- jawność procesu wyboru poprzez publikowanie procedur i protokołów z posiedzeń Rady do wiadomości publicznej,
- uwzględnienie wszelkich wynikłych sytuacji szczególnych, powstałych w procesie wyboru operacji i opracowanie rozwiązań powstałych sytuacji.

Biuro LGD prowadzi rejestr interesów członków Rady LGD, pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami lub poszczególnymi projektami. Rejestr ma za zadanie uniemożliwienie wystąpienia dominacji określonej grupy interesów w poszczególnych głosowaniach przy ocenie i wyborze operacji.

Pierwszy etap oceny prowadzony jest przez biuro LGD, które weryfikuje wnioski pod względem formalnym, dotyczącym zgodności wniosku z zawartymi w ogłoszeniu o naborze warunkami. W przypadku negatywnej oceny wniosek nie przechodzi do dalszego etapu, którym jest ocena zgodności z LSR. Na tym etapie wniosek musi spełniać dwa podstawowe warunki:

- a) Zgodności z Programem
- b) Zgodności z celami i wskaźnikami, określonymi w LSR

Ten etap oceny realizują odpowiednio pracownicy Biura, posiadający odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie, przedstawiając wyniki ten oceny członkom Rady do ostatecznego zatwierdzenia. Decyzję zgodności operacji z LSR podejmuje Rada LGD w oparciu o wyniki wcześniejszych weryfikacji. Wniosek musi spełniać obydwa warunki, aby został uznany za zgodny z LSR. Decyzja Rady w zakresie zgodności operacji z LSR ma formę uchwały. Ostatnim etapem oceny wniosków, które pozytywnie przeszły wcześniejsze weryfikacje, jest ocena wniosków pod względem spełniania lokalnych kryteriów wyboru, dokonywana przez członków Rady, której wynikiem ma być wybór operacji do finansowania.

Lokalne kryteria wyboru, odnoszące się do poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu, a także innych wymogów, gwarantujących wybór projektów realizujących w najbardziej efektywny sposób cele i wskaźniki

strategii, sformułowano w pierwszej kolejności na podstawie wniosków z analizy SWOT, wynikających z niej celów (I etap oceny zgodności z LSR - jakościowy), a także uwzględniających priorytetowe dla PROW działania, jak innowacyjność, ochronę środowiska i włączenie społeczne. Zawierają szczegółowy opis podejścia, wskazujący wymagania konieczne do spełnienia.

Ten etap oceny wniosku ma charakter ilościowy, w którym określone kryteria są punktowane przez członków Rady i muszą spełnić minimalny próg punktowy, aby być wybranym do finansowania.

Lokalne kryteria wyboru spełniają następujące wymagania - są:

- a) Obiektywne
- b) Niedyskryminujące
- c) Przejrzyste
- d) Mierzalne
- e) Posiadające dodatkowe opisy i definicje
- f) Określają zasady punktowania, w tym maksymalne i minimalne wartości

Dodatkowo w kryteriach zawarto warunki, w zależności od rodzaju i celu, premiujące operacje, które:

- a) Generują dodatkowe miejsca pracy niż zakładane minimum
- b) Są innowacyjne
- c) Zakładają, że podstawą działalności będzie wytwarzanie produktów lokalnych
- d) Są ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb zdefiniowanych grup defaworyzowanych, w szczególności ich włączenia społecznego
- e) Przewidujące zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu

W opisie kryterium dotyczącego innowacyjności operacji sformułowano definicję tego pojęcia, po to aby członkowie Rady mogli w sposób jak najbardziej jednoznaczny odnieść się do tego kryterium. Wniosek spełnia kryterium innowacyjności, gdy w ramach działań wprowadza jeden nowy element z niżej wymienionych warunków, dotyczący:

- a) wprowadza nowego produktu,
- b) procesu,
- c) usługi,
- d) zastosowania innowacyjnych maszyn lub urządzeń,
- e) metody marketingowej,
- f) zastosowanej technologii,
- g) organizacji pracy, które beneficjent opracował jako pierwszy lub zastosował, korzystając z doświadczeń innych podmiotów, w zależności od obszaru, który ten projekt obejmuje.

W celu zachowania przejrzystości, interpretacja tego kryterium będzie publikowana, aby potencjalni beneficjenci mogli się z nią zapoznać. Ocena kryterium innowacyjności jest kontrowersyjna dla członków Rady i zastosowano tu regułę uzasadnienia przez każdego członka Rady swojego stanowiska w tym zakresie. W ramach danego naboru do oceny danych operacji będą stosowane te same kryteria oceny i wyboru.

Procedury oceny i wyboru operacji do finansowania, są zawarte w Regulaminie Rady (załącznik nr 9 do wniosku o wybór) i uwzględniają proces odwoławczy od każdego etapu oceny operacji.

Regulamin Rady zawierający cały proces oceny i wyboru wniosku oraz procedurę odwoławczą, jak i kryteria wyboru poszczególnych operacji w ramach przedsięwzięć jest podany do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD oraz jest dostępny w biurze LGD jak i na prośbę osób zainteresowanych.

Rozdział VII Plan Działania

Cały plan działania osiągania wskaźników dla poszczególnych celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć został przedstawiony w załączniku nr 3 do LSR zgodnie z obowiązującym wzorem.

Realizacja celu ogólnego I: „**rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości wpływający na wzrost poziomu ekonomicznego obszaru i sprzyjający włączeniu społecznemu**”, którego osiągnięcie będzie badane wzrostem dochodu budżetu gmin od osób prawnych i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, została rozłożona w czasie i zakłada ogłaszanie naborów na operacje dwa razy w roku w ciągu całego okresu realizacji LSR. W pierwszym okresie w latach 2016-2018 w zakresie szkoleń dotyczących przede wszystkim osób fizycznych chcących założyć działalność gospodarczą założono realizację maksymalnej liczby szkoleń w myśleniu strategicznym i charakterystyce obszaru pod kątem tworzenia nowych działalności gospodarczych, co ma przyczynić się do uaktywnienia osób wykluczonych społecznie w zakresie rynku pracy, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych. Założono, że do roku 2018 realizacja wskaźnika produktu dotyczącego liczby operacji ukierunkowanych na utworzenie miejsc pracy, w tym grup defaworyzowanych ukształtuje się w granicach **27,73 %** natomiast główny efekt zostanie osiągnięty do roku 2023. Intensyfikacja działań w zakresie szkoleń dotyczących konstruowania wniosków, czyli realizacji wskaźnika produktu, tj. liczby spotkań informacyjno-konsultacyjnych, występuje w latach 2016-2018, co ma przyczynić się do zrealizowania przewidywanego budżetu do 2021.

W zakresie wysokości premii dla tworzenia innowacyjnej działalności gospodarczej, LGD przyjęła maksymalną wartość wsparcia 100 000,00 zł.

Ustalając tę kwotę LGD oparła się o uwarunkowania gospodarcze obszaru przedstawionych w diagnozie obszaru, w tym wynikającej ze specyfiki położenia obszaru w pobliżu aglomeracji trójmiejskiej. Dodatkowym uzasadnieniem jest analiza realizacji podejścia Leader w zakresie działania tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw. Z tej analizy wynika, że tworzenie działalności gospodarczej będzie polegać na innowacyjnych usługach i produkcji, wymagających maksymalnej kwoty wsparcia. Biorąc pod uwagę wszystkie czynniki, mające wpływ na tworzenie i rozwój działalności gospodarczej, LGD założyło, że drobne usługi są dla mieszkańców obszaru dostępne w mieście Pruszcz Gdański oraz w Trójmieście i nie ma zapotrzebowania na ich tworzenie, natomiast ta sfera działalności, ze względu na dużą konkurencję ukierunkowana jest na realizację innowacyjnych rozwiązań w celu zaistnienia na rynku. Rozwojowi sprzyjać mogą niższe niż w aglomeracji trójmiejskiej ceny w zakresie terenu jak i infrastruktury biurowej.

Planowany budżet dla realizacji celu I wraz z działaniami aktywizacyjnymi wynosi **3 866 166,89 zł**, w tym:

- realizacja celu przez beneficjentów: 3 843 166,89 zł
- realizacja celu w ramach aktywizacji: 23 000,00 zł

W celu II „**samorealizująca się lokalna społeczność, wykorzystująca lokalną bazę obiektów publicznych**” poprzez jej uaktywnienie zakłada przede wszystkim realizację kluczowego przedsięwzięcia, niwelującego podstawowy problem, tj. brak wyszkolonych animatorów zatrudnionych w obiektach publicznych. To przedsięwzięcie zostanie zrealizowane w pierwszej kolejności dla kandydatów z całego obszaru i ma zapewnić społeczności odpowiedni poziom zajęć w ich miejscowościach i uaktywnić społeczność do samorozwoju. Działanie to LGD zamierza zrealizować w ramach środków finansowych z aktywizacji, ze względu na posiadane doświadczenia w zakresie aktywizacji społecznej oraz znajomości infrastruktury na obszarze, potrzebnej do realizacji tego zadania, a także wymagań, które powinny być postawione prowadzącym zajęcia z tego zakresu, aby uzyskać założony efekt. Pozostałe działania, wynikające z potrzeb społeczności, w zakresie działań edukacyjnych i inwestycyjnych, pozwolą na zwiększenie liczby grup zainteresowań, łączących ludzi o podobnych preferencjach, które poprzez zainicjowanie tych działań będą je kontynuować w przyszłości. W działaniach tych przewidziano również długofalowe zajęcia edukacyjne, uzasadnione w diagnozie, skierowane do zdefiniowanych grup defaworyzowanych. Wszystkie te działania wymuszają analizy potrzeb pod kątem wyposażenia infrastruktury, dla których przewidziano wsparcie poprzez operacje inwestycyjne realizowane przez lokalne organizacje społeczne.

Osobnym przedsięwzięciem są projekty inwestycyjne w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturalnej, uzupełniające istniejącą lokalną bazę obiektów publicznych, realizowane według potrzeb danej społeczności poparte bezpośrednimi badaniami społecznymi. Przewiduje się, że główna realizacja wskaźników produktu nastąpi do 2021 roku w tym zakresie. Grupami docelowymi, które LGD przewiduje do realizacji tego celu są organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje) oraz Koła Gospodyń Wiejskich, a także inne organizacje lokalne posiadające zdolność prawną, dla których przewidziano poziom wsparcia 100 % oraz dla jednostek sektora finansów publicznych 63,63 %.

Planowany budżet dla realizacji celu II wraz z działaniami aktywizacyjnymi wynosi **3 532 400,00 zł**, w tym:

- realizacja celu przez beneficjentów: 3 500 000,00 zł
- realizacja celu w ramach aktywizacji: 32 400,00 zł

Realizacja celu III „**obszar LGD atrakcyjny turystycznie**” ma spowodować, że obszar, który obecnie, jak wynika z diagnozy obszaru, nie jest atrakcyjny turystycznie, a posiada do tego potencjał, wykorzysta swoją szansę w postaci położenia, historii oraz ilości unikalnych obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, mogących stać się atrakcją turystyczną. W wyniku przewidzianych do realizacji działań, obszar stanie się regionem chętnie odwiedzanym przez tysiące turystów z kraju i z zagranicy, przybywających do Trójmiasta. Wyodrębniono realizację dwóch celów szczegółowych, które mają wpłynąć na osiągnięcie celu głównego. Pierwszy cel dotyczy społeczności obszaru i przede wszystkim podniesienia jej świadomości i wiedzy o historii i wyjątkowości tego regionu, natomiast drugi skupia się na poprawie udostępnienia atrakcyjnych obiektów dla mieszkańców jak i potencjalnych turystów.

Jeśli chodzi o przedsięwzięcia, dotyczące społeczności lokalnej, głównym działaniem będzie wspieranie i pobudzanie lokalnych inicjatyw, służących aktywnemu poznawaniu obszaru LGD poprzez rajdy rowerowe, turystykę kajakową oraz inne formy aktywnej rekreacji i turystyki. Zakłada się, że te inicjatywy lokalne LGD będzie wpierała w ramach swojej działalności aktywizacyjnej przez cały okres realizacji programu.

Przewiduje się, że na skutek działań LGD w poprzednim okresie programowania, które poprzez wydawnictwa oraz inicjatywy promujące i pokazujące w sposób atrakcyjny dziedzictwo tego obszaru, nastąpi wzrost zainteresowania zakładaniem działalności gospodarczej w zakresie obsługi turystów, jak i rozwój istniejących już ośrodków agroturystycznych i bazy hotelowej.

Dodatkową motywacją dla podmiotów gospodarczych, ukierunkowanych na usługi turystyczne, będzie realizacja inwestycji strategicznych województwa realizowanych w ramach Regionalnego Programu Strategicznego Województwa Pomorskiego, takich jak „Kajakiem przez Pomorze”, obejmującej swoją realizacją rzekę Motławę, rozwój turystyki w obszarze Pętli Żuławskiej oraz pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym.

W całym tym procesie istotnym elementem jest ukierunkowanie istniejącego potencjału Kół Gospodyń Wiejskich na wyspecjalizowanie się w atrakcyjnych kompleksowych ofertach, opartych na lokalnych zasobach i dziedzictwie kulturowym i włączenie się w podniesienie potencjału turystycznego obszaru.

Realizacja tego celu nie może zaistnieć bez inwestycji związanych z udostępnieniem obiektów, które mogą stać się atrakcją turystyczną, a które na dzisiaj są tylko dostępne na zewnątrz, a posiadają unikalne elementy w swoich wnętrzach. Przewiduje się maksymalną realizację obydwu celów szczegółowych do 2021 roku, a po tej realizacji intensywną akcję promocyjną w postaci szeroko pojętej kampanii reklamowej w 2022 roku. Do realizacji tego celu, założono wsparcie na poziomie 100 % dla beneficjentów sektora społecznego, a w przypadku tworzenia miejsc pracy związanych z turystyką premie w wysokości 100 000,00 zł.

Oprócz działań LGD realizowanych w ramach aktywizacji, LGD przewiduje wsparcie dla osiągnięcia tego celu ogólnego poprzez zaplanowanie krajowego projektu współpracy. Projekt „Stworzenie warunków do promocji obszaru poprzez ponadnarodowe działania promocyjne oraz organizację centrum informacji i promocji obszaru”, który jest wynikiem zniwelowania słabej strony obszaru w tym zakresie, jakim jest brak zorganizowanej formy informującej i promującej atrakcyjność obszaru dla mieszkańców jak i turystów. Realizacja projektu jest przewidziana do 2023. Termin wynika, ze spełnienia wcześniej zdefiniowanych działań, które mają zapewnić atrakcyjność obszaru pod względem turystycznym.

Należy również wspomnieć, iż LGD podpisała dwa listy intencyjne, skierowane do lokalnych beneficjentów RPO Województwa Pomorskiego w zakresie:

- realizacji projektu „adaptacja zabytkowego młyna w Kolbudach na Eksperymentalne, Energetyczne i Ekologiczne Centrum Kulturalno-Turystyczne w ramach priorytetu 8 działania 8.3, przez gminę Kolbudy i partnerów,

- realizacji projektu pt. „Zachowanie wielokulturowego dziedzictwa Żuław poprzez wykonanie robót budowlanych, remontowych i konserwatorskich w obiektach zabytkowych i obiektach położonych na terenach objętych ochroną konserwatorską w gminach żuławskich oraz stworzenie spójnej oferty turystycznej promującej tożsamość Żuław.” w ramach priorytetu 8 działania 8.3, przez gminę Cedry Wielkie i partnerów.

Przedsięwzięcia sformułowane w LSR jak i planowane do realizacji w ramach RPO Województwa Pomorskiego przez tych beneficjentów, a wsparte realizacją projektu współpracy pozwolą na osiągnięcie celu głównego III LSR, tj. „obszar LGD atrakcyjny turystycznie”.

Planowany budżet dla realizacji celu III wraz z działaniami aktywizacyjnymi oraz projektem współpracy wynosi **2 204 933,11 zł**, w tym:

- realizacja celu przez beneficjentów: 1 896 833,11 zł
- realizacja celu w ramach aktywizacji: 137 100,00 zł
- realizacja celu w ramach projektu współpracy: 171 000,00 zł

Szczegółowy podział środków finansowych na poszczególne cele oraz przedsięwzięcia, z uwzględnieniem kamieni milowych, jest zawarty w załączniku nr 3 do LSR „Plan działania wskazujący harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu”.

W ramach środków finansowych na koszty bieżące, LGD dokonała podziału tych środków w tabeli poniżej:

Nazwa działania	Wskaźnik produktu	Wartość wskaźnika produktu (plan na koniec 2023 roku)	Wskaźnik rezultatu	Wartość wskaźnika rezultatu (plan na koniec 2023 roku)	Planowane wsparcie (zł)
Koszty funkcjonowania biura LGD (wynagrodzenia pracowników, koszty utrzymania biura)	-	-	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	67	1 755 000,00
Szkolenia dla pracowników biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników biura LGD	3 os./dzień			
Szkolenia dla organów LGD	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	20 os./dzień			
Indywidualne doradztwo	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	300 osób			
Strona internetowa LGD	Liczba stron internetowych	1 strona	Liczba odwiedzin strony internetowej LGD	35 000	

Tabela nr 7. przedstawiająca podział środków w ramach poddziałania 19.4.

Łączny zakres wsparcia, wynikający z planu działania oraz tabeli dotyczących kosztów bieżących wynosi:

	Plan działania	Tabela kosztów bieżących	Suma (zł)
Realizacja LSR:	9 240 000,00	0	9 240 000,00
- Cel I	3 843 166,89	0	
- Cel II	3 500 000,00	0	
- Cel III	1 896 833,11	0	
Koszty bieżące	0	1 755 000,00	1 755 000,00
Aktywizacja	192 500,00	0	192 500,00
Projekt współpracy	171 000,00	0	171 000,00
SUMA			11 358 500,00

Rozdział VIII Budżet LSR

LGD zakłada realizację Lokalnej Strategii Rozwoju jednofunduszowej, wykorzystującej środki PROW 2014-2020. Zakres wsparcia oraz wkład środków publicznych w jej realizację na poszczególne działania z PROW przedstawia załącznik nr 4 do LSR. Wysokość kosztów bieżących określono zgodnie z rozporządzeniami unijnymi (1303/2013) i krajowymi. Obejmują one przede wszystkim koszty związane z zarządzaniem wdrażania LSR, w tym koszty operacyjne, personelu, szkoleń jak i monitorowaniem, ewaluacją oraz inne koszty finansowe. W wyniku różnicy pomiędzy maksymalną kwotą przeznaczoną na funkcjonowanie lokalnej grupy działania, a kosztami bieżącymi ustalono kwotę przeznaczoną na działania aktywizacyjne. Obejmują one koszty związane z animowaniem, wspieraniem społeczności lokalnych w zakresie realizacji celów oraz działań szkoleniowych i doradczych jak i informacyjno-promocyjnych dotyczących całego obszaru. Uwzględniono również realizację projektu współpracy zakładając 2 % wysokość wsparcia, wynikającą z budżetu przeznaczonego na realizację działania 19.2 tj. realizacja LSR. Działania w zakresie kosztów bieżących i aktywizacji służą przede wszystkim do realizacji wszystkich trzech ogólnych celów LSR poprzez działania informacyjne, szkoleniowe i ciągłą dyspozycyjność pracowników biura LGD w zakresie doradztwa i obsługi naborów. Natomiast planowany projekt współpracy ukierunkowany jest na realizację celu III w zakresie wsparcia działań, które organizują proces informowania mieszkańców jak i potencjalnych turystów o atrakcjach turystycznych obszaru, jego dziedzictwie kulturowym i ewentualnych produktach turystycznych, powstałych w wyniku udostępnienia obiektów i podniesienia świadomości mieszkańców o walorach tego regionu. Główne wsparcie będzie dotyczyć realizacji LSR przez społeczność obszaru w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy jak i aktywności w pozostałych celach. W planie finansowym uwzględniono wielkość wkładu w rozdziale na wkład EFROW i budżet państwa, przewidziano również wkład pochodzący od beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych, dla których określono wsparcie na działania inwestycyjne, wymagających większych nakładów finansowych, a przyczyniających się w znacznym stopniu do uatrakcyjnienia obszaru dla mieszkańców jak i potencjalnych turystów.

Rozdział IX Plan komunikacji

Poza tworzeniem trwałego i pozytywnego wizerunku LGD, zadaniem postawionym w celach działań promocyjnych i informacyjnych jest przybliżanie idei przedsięwzięć określonych w LSR i aktywizowanie społeczności lokalnych do włączenia się w realizację LSR poprzez aktywne uczestnictwo w proponowanych przedsięwzięciach.

Komunikacja w procesie tworzenia i wdrażania lokalnej strategii rozwoju jest warunkiem nieodzownym w osiąganiu założonych efektów. Podstawowym warunkiem w planowaniu skutecznej komunikacji jest jej obustronność, a więc komunikacja na linii LGD – społeczności lokalne – LGD. Takie podejście pozwala na pozyskiwanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD, co jest niezwykle ważne w budowaniu zaufania do LGD, która w swej działalności korzysta ze środków publicznych.

Przy określaniu działań komunikacyjnych i środków przekazu wzięto pod uwagę przede wszystkim cel komunikacji i grupę docelową, a także ocenę skuteczności stosowanych metod komunikacji w realizacji poprzedniej LSR. Skuteczność ta została określona poprzez wyniki badań ewaluacyjnych prowadzonych na przełomie 2014 i 2015. Wyniki ewaluacji wykazały, iż najbardziej skuteczne w komunikacji na Linii LGD – społeczność lokalna okazały się metody w postaci różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych realizowanych w partnerstwie z wieloma podmiotami z obszaru LGD (podmioty publiczne, Koła Gospodyń Wiejskich, lokalne gospodarstwa agroturystyczne), jak i z partnerami z pobliskiej aglomeracji trójmiejskiej. Skutecznym działaniem okazały się również bezpośrednie kontakty z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami jak i społecznością lokalną na spotkaniach i szkoleniach. Dobre rezultaty przyniosły prowadzone przez LGD kampanie informacyjne i promocyjne, angażujące różne środki przekazu. Natomiast najmniej skuteczne były następujące metody komunikacyjne: publikacje w postaci ulotek i folderów na temat działalności LGD. W budowie planu komunikacji związanej z wdrażaniem LSR 2014-2020, te najmniej skuteczne metody w niektórych przypadkach pominięte, lub zastosowane w ograniczonej formie, lub wyłącznie w stosunku do wybranych grup docelowych. Ponadto zostało wprowadzone kilka innowacyjnych metod, w tym m.in. wizyty studyjne po obszarze LGD, interaktywne zakładki na portalu internetowym biura LGD jak i portalach społecznościowych, które zaplanowaliśmy głównie dla grup docelowych przedsiębiorców oraz grup defaworyzowanych. Zakłada się, że największą uwagę w działaniach komunikacyjnych LGD zwróci na uzyskanie informacji zwrotnej, w postaci komentarzy na portalu internetowym i społecznościowych, pozyskiwaniu ankiet od lokalnej społeczności bezpośrednio wyrażających opinie i oceny na temat efektów wdrażania LSR i działalności LGD.

Plan komunikacji zakłada działania komunikacyjne w dwóch głównych kierunkach: działania informacyjne (np. informacje o konkursach, szkoleniach z zakresu wdrażania, konferencje, o indywidualnym doradztwie, celach i przedsięwzięciach) oraz działania promocyjne obszaru (np. wydarzenia promujące dziedzictwo kulturowe, atrakcje turystyczne obszaru), skierowane do mieszkańców obszaru jak i pobliskiej aglomeracji miejskiej, a także turystów.

Cele główne strategii komunikacji wpisują się w cel strategiczny – nadrzędny, ale uwzględniają przede wszystkim cele ogólne LSR i realizacji tych celów podporządkowane są działania komunikacyjne. W przypadku LGD „Trzy Krajobrazy”, działania komunikacyjne związane będą ściśle z trzema celami ogólnymi. Do każdego celu dobrano odpowiednie działania uwzględniając analizę z poprzedniego okresu oraz ustalono określono wskaźniki produktu i rezultatu tych działań. W strategii, do poszczególnych operacji przypisano grupy docelowe, w tym zdefiniowane grupy defaworyzowane i zaplanowane działania oraz środki przekazu dobrano najbardziej efektywnie dla tych grup.

Rozdział X Zintegrowanie

Przygotowana strategia rozwoju to spójny zestaw operacji mających na celu osiągnięcie lokalnych celów i potrzeb, które przyczynią się do osiągnięcia celów Unii Europejskiej odnośnie inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi obszaru. Przygotowana LSR jest spójna w swoich celach z pozostałymi programami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Zintegrowanie polega na sformułowaniu na podstawie diagnozy i analizy SWOT takich celów i działań, które w powiązaniu z innymi programami unijnymi jak i krajowymi pozwolą w przyszłości osiągnąć zauważalne i najbardziej pożądane zmiany, a także na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów.

Zintegrowane podejście jest odzwierciedlone w doborze celów i przedsięwzięć w taki sposób, aby zaangażować w realizację tych celów wszystkie sektory i partnerów LGD. Jeśli chodzi o cel I rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości angażuje on do jego realizacji osoby fizyczne, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, mikroprzedsiębiorców oraz uprawnionych rolników, wyłączając tworzenie i rozwój działalności jedynie w zakresie działalności związanej z turystyką lub rekreacją. Celem szczegółowym tych działań jest utworzenie i utrzymanie jak największej ilości miejsc pracy na obszarze LGD, w tym ukierunkowanych na zdefiniowane grupy defaworyzowane. II cel główny jest ukierunkowany na społeczność lokalną, w tym zdefiniowane grupy defaworyzowane, i jej samorealizację i angażuje w realizację dwa sektory:

społeczny i publiczny. Poprzez określone operacje mają one spójnie doprowadzić do realizacji celu szczegółowego, którym jest aktywna społeczność uczestnicząca w inicjatywach, których ilość określa osiągnięcie tego celu szczegółowego. III cel główny: obszar LGD atrakcyjny turystycznie wynika z diagnozy obszaru i powiązania terytorialnego i kulturowego z pobliską aglomeracją Trójmiasta. Ilość turystów przybywających do Trójmiasta jak i mieszkańców aglomeracji, przy odpowiednim zaangażowaniu mieszkańców i podniesieniu ich wiedzy o obszarze, a także udostępnieniu unikalnych obiektów mogących stać się atrakcją turystyczną, może stać się ważnym czynnikiem rozwojowym dla tego obszaru. Planowane przedsięwzięcia do realizacji tego celu angażują trzy sektory: społeczny, gospodarczy i publiczny. Tworzenie oraz rozwój działalności gospodarczej związane są bezpośrednio z działalnością turystyczną lub rekreacyjną.

Sformułowane w LSR przedsięwzięcia oraz cele uzupełniają działania zawarte w dokumentach rozwojowych gmin, wchodzących w skład obszaru LGD, a także w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i zawartych w niej przedsięwzięciach strategicznych, Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, w szczególności dotyczącym rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Dokumenty lokalne

Strategia rozwoju gminy Kolbudy na lata 2010-2020

Nadrzędnym celem strategicznym rozwoju gminy jest dalsza poprawa warunków życia mieszkańców i gospodarowania przedsiębiorstw przy zachowaniu zalet położenia względem Trójmiasta, walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym wykorzystaniu dotychczasowej różnorodności gospodarczej i kulturowej. Cel strategiczny gminy jest realizowany przez następujące cele operacyjne:

1. Gmina dostępna i bezpieczna
2. Gmina zrównoważonego rozwoju
3. Zdrowa i wykształcona gmina
4. Gmina zintegrowana
5. Gmina przedsiębiorcza

LSR „Trzy Krajobrazy poprzez swoje cele uzupełnia i wpisuje się w cele operacyjne nr 2, 4 i 5.

Strategia rozwoju gminy Pruszcz Gdański na lata 2007-2020

Celem strategicznym gminy Pruszcz Gdański jest koncentracja działań rozwojowych w następujących obszarach: Mieszkańcy, Środowisko przyrodnicze, Turystyka, Władze samorządowe, Kultura i rekreacja, Walory komunikacyjne i geograficzne, Infrastruktura techniczna. Cel ten jest realizowany poprzez cele strategiczne:

1. Integracja i edukacja mieszkańców gminy
2. Stała i intensywna dbałość o walory środowiska przyrodniczego gminy
3. Aktywizacja turystyczna gminy
4. Dalszy rozwój aktywności władz gminnych w układzie regionalnym i europejskim
5. Rozwój funkcji kulturowych i rekreacyjnych gminy
6. Wykorzystanie walorów położenia geograficznego i komunikacyjnego gminy dla rozwoju gospodarczego gminy
7. Intensyfikacja rozbudowy infrastruktury technicznej na terenie gminy

Cele LSR wpisują się w cele nr 1,2,3,5,6.

Strategia rozwoju gminy Trąbki Wielkie do roku 2020

Celami strategicznymi gminy Trąbki Wielkie są:

1. poprawa jakości życia – cele operacyjne:
 - a) Wyrównywanie różnic rozwojowych pomiędzy poszczególnymi sołectwami gminy
 - b) Integracja mieszkańców gminy
 - c) Rozwój ekonomii społecznej, promowanie liderów rozwoju i inicjatyw społecznych

- d) Usprawnienie systemu komunikacyjnego i dostępności transportu publicznego
- e) Rozwój infrastruktury społecznej
- f) Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- g) Wsparcie i poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych
- 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny – cele operacyjne:
 - a) Funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych
 - b) Rozwój infrastruktury technicznej
 - c) Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy i jakości połączeń drogowych oraz tras rowerowych
 - d) Estetyzacja gminy
 - e) Ochrona środowiska naturalnego
 - f) Kształtowanie, ochrona i racjonalne wykorzystywanie zasobów wodnych
 - g) Dostosowanie zasobów gminy do potrzeb turystyki i rekreacji
 - h) Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej
- 3. Konkurencyjna gospodarka i turystyka – cele operacyjne
 - a) Promocja gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji
 - b) Turystyczne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego
 - c) Wypromowanie rozpoznawalnego produktu turystycznego
 - d) Wspieranie rozwoju rekreacji i turystyki jako czynników dynamizujących lokalny rozwój gospodarczy
 - e) Wspieranie inicjatyw gospodarczych
 - f) Aktywizacja i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców na lokalnym rynku pracy
 - g) Wprowadzenie spójnej polityki rowerowej gminy

Cele LSR wpisują się w cele strategiczne a zarazem operacyjne nr 1, 2 i 3.

Aktualizacja Strategii rozwoju gminy Pszczółki do roku 2020

Celami strategicznymi gminy Pszczółki są:

1. Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych na terenie Gminy Pszczółki
2. Dbłość o środowisko naturalne i estetyzacja terenów gminnych
3. Tworzenie warunków dla rozwoju sportu i rekreacji na terenie Gminy Pszczółki
4. Rozwój edukacji i kultury na terenie Gminy Pszczółki poprzez poprawę warunków funkcjonowania placówek kulturalnych i oświatowych
5. Promocja tradycji pszczelarskich Gminy Pszczółki. Budowanie tożsamości lokalnej. Aktywizacja i integracja mieszkańców

Cele LSR wpisują się i uzupełniają cele strategiczne, takie jak: 2,3,4 i 5.

Strategia rozwoju gminy Cedry Wielkie na lata 2008-2015

Celami strategicznymi gminy Cedry Wielkie są:

1. Rolnictwo
2. Mieszkalnictwo
3. Przedsiębiorczość: a) Uzbrojenie i przeznaczenie do sprzedaży terenów pod handel, wytwórczość i usługi znajdujących się w sąsiedztwie drogi E7 b). Prowadzenie stałej promocji gminy ukierunkowanej na pozyskiwanie inwestorów c). Rozwijanie Gminnego Centrum Informacji ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania nowych technologii
4. Rekreacja i wypoczynek a) Utrzymywanie estetycznego wyglądu gminy z dobrze zorganizowaną małą architekturą i terenami zielonymi w Ramach Programu Odnowy Wsi b) Zagospodarowanie pod kontem rekreacji i wypoczynku Martwej Wisły c) Rozbudowa miejsc noclegowych pod potrzeby turystów odwiedzających Gdańsk d) Rozwijanie infrastruktury pod potrzeby rekreacji i wypoczynku e) Stworzenie produktu turystycznego podnoszącego atrakcyjność turystyczną gminy poprzez budowę skansenu miniatur

żuławskich oraz szlaków pieszo-rowerowych, w tym szczególnie szlaku menonitów f) Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Gminy i realizacja zadań ujętych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami na potrzeby rozwoju turystyki

5. Infrastruktura techniczna

6. Sfera społeczna a) Zwiększenie oferty na spędzanie wolnego czasu na terenie gminy b) Poprawa jakości świadczonych usług oświatowych w gminie c) Rozszerzenie działalności Urzędu Gminy w zakresie promocji, doradztwa i innowacji d) Uruchomienie komunikacji publicznej w gminie e) Objęcie większą pomocą osób, które znalazły się w trudnej sytuacji na skutek wypadków losowych f) Przeciwdziałanie bezrobociu g) Działania na rzecz aktywizacji środowisk po byłych PGR

Cele LSR wpisują się w cele strategiczne: 2 – poprzez wykorzystanie terenów inwestycyjnych, cel 4 i 6.

Gmina Cedry Wielkie opracowała nowy projekt Strategii rozwoju gminy Cedry Wielkie na lata 2016-2030. Projekt strategii jest po etapie konsultacji społecznych i został przekazany do zaopiniowania odpowiednich instytucji.

Projektowane cele strategiczne przedstawiają się następująco:

1. Poprawa jakości życia mieszkańców – cele operacyjne:
 - a) Poprawa warunków i jakości kształcenia
 - b) Rozwój infrastruktury edukacyjnej i sportowej
 - c) Wyrównywanie różnic rozwojowych między poszczególnymi sołectwami gminy
 - d) Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
 - e) Rozwój ekonomii społecznej, promowanie liderów rozwoju i inicjatyw społecznych
 - f) Rozwój kultury w oparciu o lokalne dziedzictwo
2. Zrównoważony rozwój przestrzenny – cele operacyjne:
 - a) Budowa i modernizacja ścieżek rowerowych i chodników
 - b) Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
 - c) Funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych
 - d) Rozwój infrastruktury technicznej
 - e) Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy (w tym włączenie w system aglomeracyjny)
 - f) Estetyzacja gminy
 - g) Ochrona środowiska naturalnego
 - h) Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej
3. Konkurencyjna gospodarka i turystyka – cele operacyjne:
 - a) Turystyczne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem potencjału turystyki wodnej i rowerowej
 - b) Wspieranie rozwoju rekreacji i turystyki, jako czynników dynamizujących lokalny rozwój gospodarczy
 - c) Promocja gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji
 - d) Wykorzystanie rozwoju infrastruktury drogowej do pozyskania inwestycji w sektorze transportu (Centra Obsługi Transportu)
 - e) Wspieranie inicjatyw gospodarczych
 - f) Aktywizacja i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców na lokalnym rynku pracy
 - g) Poprawa warunków funkcjonowania rolnictwa
 - h) Przekształcenia w kierunku nowoczesnych form rolnictwa (gospodarstwa ekologiczne, agroturystyka)

W kontekście projektowanych celów LSR wpisuje się w następujące cele strategiczne i operacyjne: 1 b, c, e, f; 2 c, f, g, h; 3 a, b, c, e, f, h.

Strategia rozwoju gminy Suchy Dąb 2020 plus

Cele strategiczne rozwoju gminy Suchy Dąb przedstawiają się następująco:

1. Zapewnienie mieszkańcom Gminy jednakowego standardu życia w każdym Sołectwie do roku 2020
2. Wysoka jakość życia gwarantowana mieszkańcom Gminy:
 - a) Dostępność do usług i programów kulturalno edukacyjnych
 - b) Dostępność do usług i programów zdrowotno sportowych
 - c) Pobudzanie obywatelskości i budowa centrum integracji społecznej
 - d) Dostępność do przestrzeni czasu wolnego
3. Marka Suchy Dąb

Cele LSR wpisują się w cele strategiczne gminy Suchy Dąb nr 2 i 3 poprzez pobudzanie aktywności lokalnej społeczności, a także promocji obszaru, który może stać się obszarem atrakcyjnym turystycznie, wykorzystując lokalne walory.

Dokumenty regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Cele i przedsięwzięcia sformułowane w LSR są spójne z celami strategicznymi i operacyjnymi zawartymi w strategii województwa pomorskiego. Strategia ta wskazuje 3 cele strategiczne, w nich cele operacyjne:

1. Nowoczesna gospodarka:
Cele operacyjne:
 - a) Wysoka efektywność przedsiębiorstw
 - b) Konkurencyjne szkolnictwo wyższe
 - c) Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna
2. Aktywni mieszkańcy:
Cele operacyjne:
 - a) Wysoki poziom zatrudnienia
 - b) Wysoki poziom kapitału społecznego
 - c) Efektywny system edukacji
 - d) Lepszy dostęp do usług zdrowotnych
3. Atrakcyjna przestrzeń:
Cele operacyjne:
 - a) Sprawny system transportowy
 - b) Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna
 - c) Dobry stan środowiska

LSR przyczynia się do realizacji celu 1 poprzez cel I i III ukierunkowany na tworzenie miejsc pracy oraz obszaru atrakcyjnego turystycznie. Natomiast cel II LSR ukierunkowany na aktywizację osób de faworyzowanych, rozwój edukacyjny i integrację lokalnej społeczności jest spójny z celem 2 Strategii. Ponadto przedsięwzięcia sformułowane w LSR pośrednio będą realizować cel 3 strategiczny poprzez promowanie operacji wykorzystujących elementy ochrony środowiska i wykorzystywanie energii odnawialnych jak i edukacyjne w tym zakresie, a także poprzez wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowo-przyrodniczego.

W ramach tej strategii realizowane będą również Regionalne Programy Strategiczne, w tym RPS Pomorska Podróż, m.in. w zakresie podniesienia atrakcyjności walorów dziedzictwa naturalnego. Realizowane będą przede wszystkim projekty składające się na trzy przedsięwzięcia strategiczne zidentyfikowane w Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej pt.: „Kajakiem przez Pomorze – zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej”, „Rozwój ofert turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej” oraz „Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym”. Cel III sformułowany w LSR wspiera ten cel i jest komplementarny z wyżej wymienionymi projektami poprzez promocję i udostępnienie obiektów, mogących stać się atrakcjami turystycznymi na obszarze LGD.

Załącznik Nr 2 do uchwały nr 949/78/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2015 r. RPO WP 2014-2020 SZCZEGÓŁOWY OPIS OSI PRIORYTETOWYCH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020 (z dnia 24 września 2015 roku) określa podstawowe osie priorytetowe, takie jak:

1. Komercjalizacja wiedzy
2. Przedsiębiorstwa
3. Edukacja
4. Kształcenie zawodowe
5. Zatrudnienie
6. Integracja
7. Zdrowie
8. Konwersja
9. Mobilność
10. Energia
11. Środowisko
12. Pomoc techniczna

LSR jest komplementarna przede wszystkim z priorytetami i działaniami objętymi preferencją związaną z „wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu sektorowym w oparciu o wspólną strategię działania”:

- 5 „Zatrudnienie” ukierunkowane na działanie 5.2 „aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy” i 5.7 „nowe mikroprzedsiębiorstwa” – działania zwarte w celu I i III LSR ukierunkowane na tworzenie lub utrzymanie miejsc pracy
6. „Integracja” – działania: 6.1. „Aktywna integracja” oraz 6.2. „Usługi społeczne” – cel II LSR
- 8 „Konwersja” – działania: 8.3 „Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe” oraz 8.4 „wsparcie atrakcyjności walorów dziedzictwa przyrodniczego” – cel III LSR

Ponadto projekt współpracy planowany do realizacji przez LGD wpisuje się w priorytet 8, działanie 8.4.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

LSR realizuje poprzez swoje przedsięwzięcia cele przekrojowe PROW 2014-2020 takie jak:

1. Środowisko – poprzez preferowanie operacji w lokalnych kryteriach wyboru uwzględniających ochronę środowiska, ale także poprzez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnych i przedsiębiorców z zakresu ochrony środowiska
2. Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej – poprzez preferowanie operacji w lokalnych kryteriach wyboru uwzględniających ochronę klimatu, ale także poprzez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnych i przedsiębiorców w zakresie stosowania nowoczesnych technologii do ochrony klimatu
3. Innowacje – poprzez realizację celu I w postaci innowacyjnej przedsiębiorczości, jak i zawarte preferencje w lokalnych kryteriach wyboru dla operacji zawierających czynnik innowacyjności.

LSR przyczynia się do realizacji celu szczegółowego 6B „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich”.

W ramach głównego celu szczegółowego 6B PROW 2014-2020 wspierane będą operacje mające na celu:

1. wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LSR,
2. zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości,

3. dywersyfikację źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom (produkty objęte i nieobjęte załącznikiem nr 1 do TFUE),
4. podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów, w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy,
5. podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych a także innowacji,
6. rozwój produktów lokalnych,
7. rozwój rynków zbytu, z wyłączeniem targowisk,
8. zachowanie dziedzictwa lokalnego,
9. rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej,
10. rozwój infrastruktury drogowej gwarantującej spójność terytorialną w zakresie włączenia społecznego.

LSR realizuje następujące poddziałania:

- 19.2.- Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”,
 - 19.3 – Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania
 - 19.4 - Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji
- w ramach działania M19 inicjatywy LEADER.

W ramach poddziałania 19.2 operacje sformułowane w celu I LSR są zgodne z operacjami zawartymi w tym poddziałaniu w zakresie:

1. Podejmowania działalności gospodarczej
2. Rozwijania działalności gospodarczej
3. Podnoszenia kompetencji osób realizujących te operacje

W ramach celu II operacje są zgodne z operacjami zawartymi w tym poddziałaniu w zakresie:

1. Wzmocnienia kapitału społecznego w tym podnoszenia wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatu z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych
2. Budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej

W ramach celu III operacje są zgodne z operacjami zawartymi w tym poddziałaniu w zakresie:

1. Podejmowania działalności gospodarczej
2. Rozwijania działalności gospodarczej
3. Zachowanie dziedzictwa lokalnego
4. Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych

W ramach poddziałania 19.3 – Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania, planuje się realizację projektu współpracy z innymi LGD w zakresie promocji obszaru objętego LSR, w tym produktów i usług

W ramach poddziałania 19.4 - Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji realizowane będą operacje służące realizacji strategii oraz działania aktywizacyjne, wspierające realizację LSR, jak i poszczególne cele LSR.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

LGD „Trzy Krajobrazy” w trakcie realizacji strategii będzie prowadzić monitoring w zakresie systematycznego gromadzenia informacji ilościowych i jakościowych z zakresu funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR z punktu widzenia rzeczowego i finansowego. Proces ten będzie ciągłym wewnętrznym mechanizmem oceny działalności LGD w procesie wdrażania LSR w celu oceny skuteczności wdrażanej strategii

oraz oceny zgodności realizacji operacji z założonymi celami. Równolegle okresowo i systematycznie LGD będzie dokonywać ewaluacji w zakresie systematycznego badania wartości lub cech planu działania z punktu widzenia wcześniej przyjętych kryteriów. Ewaluacja jest oceną rzeczywistych (on-going) lub spodziewanych (ex-post) efektów realizacji operacji w stosunku do wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej.

LGD „Trzy Krajobrazy”, będzie zgodnie z wymogami, systematycznie monitorować funkcjonowanie LGD i stan realizacji LSR. Monitoring i ewaluację wewnętrzną będziemy prowadzić samodzielnie (ocena własna), tzn. wykonywać je będą osoby bezpośrednio zaangażowane we wdrażanie LSR, natomiast ewaluację zewnętrzną prowadzić będą eksperci zewnętrzni (z wyjątkiem ewaluacji funkcjonowania LGD). Monitoringiem i ewaluacją zostaną objęte następujące elementy funkcjonowania LGD:

- działalność pracowników biura LGD „Trzy Krajobrazy” i organów LGD;
elementy podlegające ocenie: rzetelne i terminowe wykonywanie obowiązków, uczestnictwo w posiedzeniach organów LGD, przestrzeganie regulaminów działalności LGD, zgodność realizacji LSR z harmonogramem, jakość świadczonych usług (doradztwo);
- harmonogram ogłaszania naborów, budżet, wskaźniki realizacji LSR
elementy podlegające ocenie: a) zgodność ogłaszanych naborów z zatwierdzonym harmonogramem terminów ogłaszania naborów, b) ocena stopnia wykorzystania środków finansowych, c) wysokość zakontraktowanych środków finansowych, d) stopień realizacji wskaźników;
- cele LSR, procedury wyboru operacji, kryteria oceny wniosków, plan działania
elementy podlegające ocenie: a) stopień realizacji poszczególnych celów LSR, b) ocena procedury wyboru operacji, c) ocena kryteriów wyboru operacji, d) zgodność wdrażania LSR z planem działania, e) ocena wdrażania LSR i realizowanych operacji.

Monitoring i ewaluacja będzie prowadzona według pięciu podstawowych kryteriów:

- trafności celów określonych w strategii w porównaniu do zidentyfikowanych problemów obszaru LGD; efektywności, czyli stosunku wielkości poniesionych nakładów (finansowych, ludzkich i czasu) do uzyskanych rezultatów;
- skuteczności, czyli ocena stopnia osiągnięcia celów przedsięwzięć (w stosunku zdefiniowanych na etapie programowania);
- użyteczności, czy stopnia zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku realizacji podejmowanych przez nich przedsięwzięć;
- trwałości, czyli ocena czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy po zakończeniu procesu wdrażania możliwe jest utrzymanie przez dłuższy czas wpływu tego projektu na rozwój na poziomie sektora, regionu, kraju.

Monitoring ma służyć zarządowi, radzie i pozostałym członkom LGD do bieżącego śledzenia realizacji planu i harmonogramu działania we wdrażaniu LSR. W przypadku rozbieżności lub niepowodzeń we wdrażaniu LSR – monitoring będzie podstawą do podejmowania działań interwencyjnych zarówno w odniesieniu do sposobu działania LGD, jak i ewentualnych korekt LSR. Monitorowaniu podlegać będą zarówno działanie biura LGD, wdrażanie LSR, jak i gospodarowanie budżetem (wydatkowanie środków finansowych na poszczególne operacje i działalność własną LGD). Czas prowadzenia monitoringu – w zależności od przedmiotu badań – na bieżąco, co kwartał.

Procedury zawierające informacje: co się bada, jak, co, kto, kiedy i ocenę działania są zawarte w załączniku do LSR nr 2.

Ewaluacja

Za proces ewaluacji, zgodnie z decyzją LGD „Trzy Krajobrazy” – odpowiedzialny będzie Zarząd LGD, który będzie wykonywać część zadań związanych z ewaluacją (szczególnie zadania, które mogą być prowadzone równolegle z monitoringiem), a część zadań zostanie powierzona ekspertom zewnętrznym. Za gromadzenie danych i dokumentów niezbędnych do prowadzenia ewaluacji odpowiadać będzie biuro LGD. Ewaluacja prowadzona będzie co roku, w pierwszym kwartale roku następującym po zakończeniu roku podlegającego

ewaluacji i obejmować będzie cały poprzedzający rok. Każda ewaluacja będzie kończyć się raportem zawierającym: wykaz zrealizowanych operacji w ramach LSR, wykaz działań związanych z funkcjonowaniem LGD; opis uzyskanych efektów w porównaniu do planowanych; analizę wydatków budżetowych; analizę zrealizowanych operacji w ramach celów LSR; wnioski w formie uwag i rekomendacji, których realizacja zapewni wyższą efektywność działania LGD i bezproblemowe osiąganie celów. Wyniki analizy mogą – w uzasadnionych przypadkach – posłużyć aktualizacji LSR lub doskonaleniu działań biura LGD. Wyniki analizy po zatwierdzeniu ich przez organy LGD zostaną upublicznione (w formie skróconego dokumentu) na portalu internetowym LGD. Szczegóły ewaluacji procesu wdrażania LSR są zawarte w załączniku nr 2 do LSR.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Lokalna Grupa Działania „Trzy Krajobrazy” dokonała analizy LSR pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Analiza dotyczyła zawartych w projekcie strategii założeń i zewnętrznych uwarunkowań ich realizacji w stosunku do wymagań zawartych w art. 46 ,47,49 ustawy o OOS z dnia 3 października 2008 r. (tj. Dz. U. z 2013 poz.1235 ze zm.)

W wyniku przeprowadzonej analizy, LGD doszła do wniosku, że LSR nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W celu potwierdzenia wyników analizy, zwrócono się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o zajęcie stanowiska w tej kwestii i podjęcia ostatecznej decyzji. W wyniku tych uzgodnień RDOŚ pismem z dnia 26 listopada 2015 (nr RDOŚ-Gd-WWO.410.144.2015.KSZ.1.), „po przeanalizowaniu treści projektu Lokalnej Strategii Rozwoju stwierdził, iż nie jest on dokumentem, o którym mowa w art. 46 pkt. 1 i 2, art. 46 pkt. 3 oraz art. 47 ustawy OOS, zatem nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, tym samym nie ma podstaw do uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowego projektu dokumentu w trybie art. 48 i 49 ustawy OOS.”, a Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, pismem z dnia 22 grudnia 2015 r. (nr ONS.9022.1.148.2015.LK) wyraził stanowisko, że nie jest wymagane uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla LSR dla obszaru objętego działaniem LGD „Trzy Krajobrazy”.

Załączniki

Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji LSR

Co roku w okresie realizacji LSR (z wyjątkiem pierwszego roku jej wdrażania, to znaczy 2016 roku) Zarząd LGD „Trzy Krajobrazy” będzie analizował stan wdrażania strategii, pod kątem:

- adekwatności przyjętej strategii do potrzeb i oczekiwań mieszkańców,
- osiągania zakładanych celów strategii,
- osiągania zakładanych w LSR wskaźników realizacji przedsięwzięć,
- realizacji zaplanowanego budżetu i harmonogramu realizacji przedsięwzięć.

Zawarte w raportach ewaluacyjnych cząstkowych zawierających, także opinie społeczności lokalnych, wnioski i rekomendacje, będą podstawą do ewentualnych zmian w Lokalnej Strategii Rozwoju, dotyczących w/w kwestii, jak i opracowanego planu komunikacji.

Na podstawie tych dokumentów Zarząd LGD opracuje ewentualne zmiany i przedstawi je do konsultacji społecznych wykorzystując instrumenty, takie jak:

- sondaże społeczne przeprowadzane przy pomocy ankiet internetowych, pozwalające zbadać opinie mieszkańców odnośnie proponowanego zakresu i rodzaju zmian, jakie należy wprowadzić w lokalnej strategii rozwoju,
- punkt konsultacyjny prowadzony w ramach Biura LGD, w którym można będzie otrzymać szczegółowe informacje i wyjaśnienia dotyczące procesu aktualizacji LSR oraz składać uwagi i propozycje w tym zakresie,

Po opracowaniu wyników konsultacji społecznych na temat projektowanych zmian, Zarząd LGD podejmuje uchwałę ostateczną decyzję w sprawie aktualizacji i zmian w LSR lub dokumentach będących załącznikami do LSR oraz występuje z wnioskiem do Samorządu Województwa o akceptację przedmiotowych zmian. Wszelkie zmiany w LSR, dokonywane na zlecenie Zarządu Województwa nie podlegają procedurze konsultacji społecznych.

Załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

1. Wprowadzenie

Często utożsamiane dwa pojęcia: monitoring i ewaluacja, to z definicji dwie różne czynności wykonywane w procesach wdrażania LSR. Zgodnie z definicją monitoring to systematyczne gromadzenie informacji ilościowych i jakościowych z zakresu funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR z punktu widzenia rzeczowego i finansowego. A więc monitoring jest wewnętrznym mechanizmem oceny działalności LGD w procesie wdrażania LSR. Natomiast ewaluacja to systematyczne badanie wartości lub cech planu działania z punktu widzenia określonych wcześniej kryteriów. Celem monitoringu jest ocena skuteczności wdrażanej strategii oraz ocena zgodności realizacji operacji z założonymi celami. Natomiast celem ewaluacji jest ocena rzeczywistych (on-going) lub spodziewanych (ex-post) efektów realizacji operacji.

2. Planowanie monitoringu i ewaluacji

LGD „Trzy Krajobrazy”, będzie zgodnie z wymogami, systematycznie monitorować funkcjonowanie LGD i stan realizacji LSR. Monitoring i ewaluację wewnętrzną (on-going) będziemy prowadzić samodzielnie (ocena własna), tzn. wykonywać je będą osoby bezpośrednio zaangażowane we wdrażanie LSR. Natomiast ewaluację zewnętrzną końcową (ex-post) przeprowadzi niezależny ewaluator i jej efektem będzie końcowy raport ewaluacyjny.

Monitoringiem i ewaluacją wewnętrzną (on-going) zostaną objęte następujące elementy funkcjonowania LGD i realizacji LSR:

- działalność pracowników biura LGD „Trzy Krajobrazy” i organów LGD;

elementy podlegające ocenie: rzetelne i terminowe wykonywanie obowiązków, uczestnictwo w posiedzeniach organów LGD, przestrzeganie regulaminów działalności LGD, zgodność realizacji LSR z harmonogramem, jakość świadczonych usług (doradztwo);

- harmonogram ogłaszania naborów, budżet, wskaźniki realizacji LSR
elementy podlegające ocenie: a) zgodność ogłaszanych naborów z zatwierdzonym harmonogramem terminów ogłaszania naborów, b) ocena stopnia wykorzystania środków finansowych, c) wysokość zakontraktowanych środków finansowych, d) stopień realizacji wskaźników;
- cele LSR, procedury wyboru operacji, kryteria oceny wniosków, plan działania
elementy podlegające ocenie: a) stopień realizacji poszczególnych celów LSR, b) ocena procedury wyboru operacji, c) ocena kryteriów wyboru operacji, d) zgodność wdrażania LSR z planem działania, e) ocena wdrażania LSR i realizowanych operacji.

Ewaluacja ex-post, obejmie następujące obszary funkcjonowania LGD i realizacji LSR:

- ocena wpływu na główne cele LSR, ocena wpływu na kapitał społeczny, przedsiębiorczość, turystyka i dziedzictwo kulturowe, grupy defaworyzowane, innowacyjność, projekty współpracy, ocena funkcjonowania LGD, ocena procesu wdrażania, wartość dodana podejścia LEADER

3. Zasady i sposób prowadzenia monitoringu i ewaluacji

Jak już wspomniano, pomimo wielu cech wspólnych czynnikami różnicującymi monitoring i ewaluację są cele, w jakich się je przeprowadza. Podczas, gdy celem monitoringu jest rejestracja najbardziej bezpośrednich efektów (wskaźników produktu), to celem nadrzędnym ewaluacji jest ustalenie związków pomiędzy podjętymi działaniami a uzyskanymi efektami, a więc ocena wskaźników rezultatu w odniesieniu do średnio- i długookresowego przedziału czasu. Innymi słowy ewaluacja jest narzędziem miary sukcesu LGD we wdrażaniu LSR. Takie podejście do ewaluacji wymaga określenia odpowiednich kryteriów oceny, a wśród nich podstawowych pięciu: trafności celów określonych w strategii w porównaniu do zidentyfikowanych problemów obszaru LGD; efektywności, czyli stosunku wielkości poniesionych nakładów (finansowych, ludzkich i czasu) do uzyskanych rezultatów; skuteczności, czyli ocena stopnia osiągnięcia celów przedsięwzięć (w stosunku zdefiniowanych na etapie programowania); użyteczności, czy stopnia zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku realizacji podejmowanych przez nich przedsięwzięć; trwałości, czyli ocena czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy po zakończeniu procesu wdrażania możliwe jest utrzymanie przez dłuższy czas wpływu tego projektu na rozwój na poziomie sektora, regionu, kraju.

3.1. Monitoring

Określając zasady i sposób monitorowania procesu wdrażania LSR, LGD „Trzy Krajobrazy” wzięła pod uwagę, iż monitoring ma służyć zarządowi, radzie i pozostałym członkom LGD do bieżącego śledzenia realizacji planu i harmonogramu działania we wdrażaniu LSR. W przypadku rozbieżności lub niepowodzeń we wdrażaniu LSR – monitoring będzie podstawą do podejmowania działań interwencyjnych zarówno w odniesieniu do sposobu działania LGD, jak i ewentualnych korekt LSR. Monitorowaniu podlegać będą zarówno działanie biura LGD, wdrażanie LSR, jak i gospodarowanie budżetem (wydatkowanie środków finansowych na poszczególne operacje i działalność własną LGD). Czas prowadzenia monitoringu – w zależności od przedmiotu badań – na bieżąco, co kwartał.

Źródła danych do prowadzenia monitoringu: listy obecności na spotkaniach prowadzonych przez biuro LGD, sprawozdania, dokumentacja fotograficzna, filmowa, liczba sprzedanych biletów na organizowane imprezy, liczba odwiedzających portal internetowy LGD, liczba zainteresowanych ogłaszanymi konkursami, liczba zainteresowanych organizowanymi szkoleniami, wnioski aplikacyjne o wsparcie projektowanych operacji, wnioski o płatność, karty doradztwa prowadzonego przez pracowników LGD, oświadczenia beneficjentów oceniających poziom satysfakcji z uzyskanych informacji i doradztwa, badania ankietowe, ankiety zwrotne, dokumenty finansowe. Pozyskane z tych źródeł dane będą opracowywane i dostępne w biurze LGD. Wyniki monitoringu będą miały formę opracowania pisemnego w postaci krótkiej notatki Zarządu LGD, zawierającego analizę dokumentów merytorycznych i finansowych niezbędnych do określania: oceny prawidłowej pracy biura, przestrzegania regulaminów, zgodności realizacji LSR z harmonogramem, jakości świadczonych usług

doradczych, zgodności terminów ogłaszania naborów z terminami zapisanymi z harmonogramie, stopnia wykorzystania budżetu, ocena przestrzegania kryteriów oceny projektów, stopień realizacji celów LSR (wskaźników produktu). Notatka będzie sporządzana w miesiącu następującym po badanym kwartale.

Szczegóły dotyczące prowadzenia monitoringu wdrażania LSR przez LGD „Trzy Krajobrazy” zawiera tabela 3.1.

3.2. Ewaluacja

Za proces ewaluacji, zgodnie z decyzją LGD „Trzy Krajobrazy” – odpowiedzialny będzie Zarząd LGD. Ewaluacja wewnętrzna, w formie warsztatu refleksyjnego, prowadzona będzie co roku, do 15 lutego roku następującego po zakończeniu roku podlegającego ewaluacji i obejmować będzie cały poprzedzający rok. Za gromadzenie danych i dokumentów niezbędnych do prowadzenia warsztatu refleksyjnego odpowiadać będzie biuro LGD, a jego uczestnikami będą pracownicy biura LGD, członkowie Zarządu i Rady LGD oraz zaproszeni goście. Każda ewaluacja wewnętrzna będzie kończyć się raportem zawierającym odpowiedzi na pytania badawcze z następujących obszarów: a) Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?; b) W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiąganie wskaźników w zaplanowanym czasie?; c) W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?; d) W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?; e) Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?; f) Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?; g) Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?; h) Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?;

Dodatkowo raport będzie zawierał wnioski i rekomendacje wynikające z tych odpowiedzi, których realizacja – w uzasadnionych przypadkach – może zapewnić wyższą efektywność działania organów i biura LGD oraz posłużyć aktualizacji LSR. Wnioski i rekomendacje równocześnie będą zawarte w corocznym sprawozdaniu z realizacji LSR i zostaną upublicznione na portalu internetowym LGD

Ewaluacja zewnętrzna obędzie się w latach 2020-2022. Zostanie ona wykonana przez niezależnego ewaluatora. Zarząd LGD wybierze wykonawcę, który zagwarantuje najwyższą jakość badania. Zarząd LGD może wziąć pod uwagę wspólne zlecenie wykonania badania z innymi LGD. Kierować się będzie posiadanym doświadczeniem wykonawcy z zakresu badań ewaluacyjnych programów współfinansowanych ze środków publicznych oraz dotyczących obszaru rozwoju obszarów wiejskich. Kryterium wyboru ewaluatora będzie także dysponowanie odpowiednim zespołem ekspertów. Efektem przeprowadzonej ewaluacji zewnętrznej będzie raport końcowy, który zostanie umieszczony na stronie internetowej LGD, a także przesłany do MRiRW.

Szczegóły dotyczące prowadzenia ewaluacji procesu wdrażania LSR przez LGD „Trzy Krajobrazy” zawiera tabela 3.2.

Podsumowanie

LSR jest znaczącym instrumentem w zarządzaniu rozwojem lokalnym. Aby instrument ten działał prawidłowo powinny być spełnione następujące warunki: wysoka jakość LSR, odpowiadająca na potrzeby społeczności lokalnej, wysoka jakość kapitału intelektualnego LGD, kapitał społeczny tkwiący w społeczności lokalnej, gotowy na aktywne uczestnictwo zarówno w tworzeniu LSR, jak i jej wdrażaniu, a także stały nadzór nad procesem wdrażania celów zapisanych w strategii i wpisujących się w nie przedsięwzięć i operacji projektowych w procesach monitorowania i ewaluacji. Jesteśmy przekonani, że zbudowaliśmy bardzo dobry instrument (LSR) pod względem jakości, w naszej subiektywnej ocenie i obiektywnej dokonanej przez społeczność lokalną stanowimy – jako LGD – odpowiedni kapitał intelektualny, który poprowadzi proces wdrażania LSR właściwie, mamy bowiem doświadczenie we wdrażaniu poprzednich strategii rozwoju. I wreszcie społeczność lokalna – wykazała się w poprzednich okresach programowania dużą aktywnością i wolą współdziałania. Jesteśmy przekonani, że podobnie będzie i tym razem, czego dowodem jest duże zainteresowanie i udział w procesie budowy LSR 2014-2020.

Tabela 3.1. Monitoring w procesie wdrażania LSR przez LGD „Trzy Krajobrazy”

Przedmiot monitorowania	Prowadzący monitoring	Źródła danych	Okres podlegający monitorowaniu	Czas prowadzenia monitoringu	Metody i sposoby monitorowania	Elementy podlegające monitoringowi	Forma oceny	Uwagi
Jakość pracy pracowników biura; oraz organów LGD;	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD; Opinia dyrektora biura LGD, zarządu, komisji rewizyjnej, wnioskodawców	Na bieżąco -kwartał	Na bieżąco –w miesiącu następującym po badanym kwartale	Kwerenda dokumentacji biura LGD; Wywiad z wnioskodawcami; (ankieta bezpośrednia)	Rzetelne i terminowe wykonywanie obowiązków, Przestrzeganie regulaminu działalności LGD; uczestnictwo w posiedzeniach organów LGD; Zgodność realizacji LSR z harmonogramem; Jakość świadczonych usług;	Analiza i ocena danych w postaci notatek	Ocena wewnętrzna
Harmonogram ogłaszania konkursów	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD;	Na bieżąco -kwartał	Na bieżąco w miesiącu następującym po badanym kwartale	Kwerenda dokumentacji biura LGD	Zgodność terminów ogłaszania konkursów z terminami zapisanymi w harmonogramie	Analiza i ocena danych w postaci notatek	Ocena wewnętrzna
Budżet LGD	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD;	Na bieżąco -kwartał	Na bieżąco w miesiącu następującym po badanym kwartale	Kwerenda dokumentacji biura LGD	Stopień wykorzystania budżetu (% w stosunku do założonego w planie)	Analiza i ocena danych w postaci notatek	Ocena wewnętrzna
Procedury i kryteria oceny projektów;	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD; Opinie: wnioskodawców beneficjentów; społeczności lokalnej;	Na bieżąco -kwartał	Na bieżąco w miesiącu następującym po badanym kwartale	Kwerenda dokumentacji biura LGD; Badania opinii wnioskodawców i beneficjentów – ankieta przesyłana drogą mailową oraz CAWI	Przestrzeganie procedur i kryteriów oceny projektów;	Analiza i ocena danych w postaci notatek	Ocena wewnętrzna oraz zewnętrzna przez wnioskodawców beneficjentów
Wskaźniki realizacji LSR	Zarząd LGD;	Dokumentacja biura LGD; Dane wnioskodawców i beneficjentów;	Na bieżąco -kwartał	Na bieżąco w miesiącu następującym po badanym kwartale	Kwerenda dokumentacji biura LGD; badania ankietowe monitorujące realizację wskaźników realizowanych przez beneficjentów	Stopień realizacji celów LSR (wskaźniki produktu)	Analiza i ocena danych w postaci notatek	Ocena wewnętrzna oraz zewnętrzna

Tabela 3.2. Ewaluacja w procesie wdrażania LSR przez LGD „Trzy Krajobrazy”

Przedmiot ewaluacji	Prowadzący ewaluację / odpowiedzialny	Źródła danych	Czas i okres podlegający ewaluacji	Metody i sposoby ewaluacji	Elementy podlegające ewaluacji	Forma oceny	Uwagi
Jakość pracy pracowników biura oraz organów LGD;	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD; Opinia dyrektora biura LGD; Opinia zarządu, komisji rewizyjnej; Opinie wnioskodawców	Czas pomiaru: I kwartał następujący po ocenianym półroczu; Okres objęty pomiarem : każde półrocze	Kwerenda dokumentacji biura LGD w tym zebranych ankiet bezpośrednich od wnioskodawców, beneficjentów lub potencjalnych beneficjentów;	• Rzetelne i terminowe wykonywanie obowiązków, • Przestrzeganie regulaminów działalności LGD; • uczestnictwo w posiedzeniach organów LGD; • Zgodność realizacji LSR z harmonogramem; • Jakość świadczonych usług;	Raport pisemny z wnioskami i rekomendacjami	Ocena wewnętrzna
Cele LSR; Procedura wyboru wniosków; Kryteria oceny wniosków; Budżet; Harmonogram; Realizacja celów i przedsięwzięć w latach 2016 - 2022	Zarząd LGD/ Biuro LGD	Zestawienie danych dotyczących obszarów tematycznych ewaluacji za badany okres przygotowanych przez biuro LGD; Opinie i odpowiedzi uczestników warsztatu refleksyjnego na postawione pytania badawcze; ; Informacje przekazywane przez SW	Czas pomiaru: do końca lutego po ocenianym roku; Okres objęty pomiarem : każdy rok	Metodą jest spotkanie bezpośrednie przeprowadzone sposobem warsztatu refleksyjnego z wykorzystaniem określonych obszarów tematycznych;	• Stopień realizacji poszczególnych celów i wskaźników; • Przejrzystość i zasadność procedur i kryteriów wyboru, • Zgodność realizacji z harmonogramem • Stopień realizacji budżetu • Stopień realizacji LSR; • Zgodność realizacji celów z LSR; • Procedura i kryteria oceny wniosków; • Osiąganie założonych wskaźników - w przypadku kamieni milowych i budżetu okresami badawczymi są lata 2018 i 2021; • Skuteczność działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych i doradczych biura LGD • Wpływ realizowanych projektów na osiągnięcie celów i wskaźników LSR oraz na potrzeby społeczności obszaru	Raport w formie pisemnej z wnioskami i rekomendacjami, zawierający odpowiedzi na kluczowe pytania badawcze z określonych obszarów tematycznych;	Ocena wewnętrzna

Realizacja LSR	Niezależny ewaluator	Analiza danych zastanych; Badania jakościowe; Badania ilościowe	Czas pomiaru: rok 2022; Okres objęty pomiarem : cały okres realizacji LSR	Kwerenda dokumentacji LGD; Badania jakościowe – wywiady pogłębione IDI, ITI oraz CATI, badania ilościowe – ankiety PAPI;	Identyfikacja i ocena efektów realizacji LSR 2014-2020	Raport końcowy w formie pisemnej omawiający syntetycznie i przekrojowo otrzymane wyniki badań oraz wnioski i rekomendacje, wynikające z przeprowadzonych badań, mające pokrycie w informacjach w nim zawarte	Ocena zewnętrzna
----------------	----------------------	---	--	---	--	--	------------------

Źródło: opracowanie własne LGD „Trzy Krajobrazy”

Załącznik nr 3 Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu

CEL OGÓLNY nr 1 ROZWÓJ INNOWACYJNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WPŁYWAJĄCY NA WZROST POZIOMU EKONOMICZNEGO OBSZARU I SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		P r o g r a m	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednoscą miarą	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednoscą miarą	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednoscą miarą	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
Cel szczegółowy 1 PODNIESIENIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW W KIERUNKU ROZWOJU INNOWACYJNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, NIWELUJĄCEJ PROCES WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO													P R O G R A M	

Kampania informacyjna na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER na tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej	Liczba kampanii	2 szt.	100	12 000	-	-	-	-	-	-	2	12 000	Aktywizacja
Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej z wyłączeniem działalności związanej z turystyką lub rekreacją	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	4szt.	33,33	400 000	8 szt.	100	800 000	-	-	-	12	1 200 000	Realizacja LSR
Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej przez osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych z wyłączeniem działalności związanej z turystyką lub rekreacją	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa przez osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych	1 szt.	33,33	100 000	2 szt.	100	200 000	-	-	-	3	300 000	Realizacja LSR
Operacje związane z rozwojem działalności gospodarczej z wyłączeniem działalności związanej z turystyką lub rekreacją	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	3 szt.	27,73	613 637,39	5 szt.	72,73	1039529,50	3	100	690000	11	2343166,89	Realizacja LSR
Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. myślenia strategicznego, wiedzy o potencjale, terminów naborów, zasad opracowywania wniosków itp.	Liczba spotkań	6 szt.	75	8 600	2 szt.	100	2400	-	-	-	8	11 000	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1				1134237,39			2041929,50			690000,00		3866166,89	
Razem cel ogólny				1134237,39			2041929,50			690000,00		3866166,89	

CEL OGÓLNY nr 2 SAMOREALIZUJĄCA SIĘ LOKALNA SPOŁECZNOŚĆ, WYKORZYSTUJĄCA LOKALNĄ BAZĘ OBIEKTÓW PUBLICZNYCH	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Pro gra m	Poddzia lanie/zakr es Program u
	Nazwa wskaź nika produk tu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
Cel szczegółowy 1 AKTYWNA LOKALNA SPOŁECZNOŚĆ UCZESTNICZĄCA W INICJATYWACH													PROW	
Operacje polegające na wyszkoleniu lokalnych animatorów do prowadzenia zajęć w obiektach publicznych (m.in. w świetlicach wiejskich) dla społeczności lokalnych uwzględniających zagadnienia w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Liczba godzin szkoleń	100 godzin	100	30 000	-	-	-	-	-	-	100	30 000	PROW	aktywizacja
Operacje w sferze edukacyjnej w formie zajęć lub warsztatów dla osób ze zdefiniowanych grup de faworyzowanych, uwzględniających zagadnienia w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Liczba godzin	-	-	-	750 godzin	100	300 000	-	-	-	750	300 000		Realizacja LSR
Operacje inwestycyjne w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturalnej, realizowane przez społeczność lokalną na rzecz swoich miejscowości, wynikające z potrzeb społecznych	Liczba inwestycji	-	-	-	6 szt.	100	732 331,69	-	-	-	6	732331,69		Realizacja LSR

Innowacyjne inicjatywy, wynikające z potrzeb danej społeczności lokalnej, wykorzystujące: istniejącą bazę obiektów publicznych, potencjał i dziedzictwo obszaru, profesjonalistów z określonych dziedzin, w celu stworzenia zorganizowanych grup zainteresowań	Liczba inicjatyw	-	-	-	5 szt.	100	260 000	-	-	-	5	260 000		Realizacja LSR
Projekty inwestycyjne, w zakresie ogólnodostępnej nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturalnej, skierowane do lokalnych społeczności, w tym do zdefiniowanych grup defaworyzowanych, wynikające z potrzeb społecznych	Liczba obiektów	3 szt.	42,86	920 000	4 szt.	100	1287668,31	-	-	-	7	2207668,31		Realizacja LSR
Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. terminów naborów, zasad opracowywania wniosków.	Liczba spotkań	3 szt.	75	1800	1 szt.	100	600	-	-	-	4	2400		Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1				951 800			2 580 600			0		3 532 400		
Razem cel ogólny				951 800			2 580 600			0		3 532 400		

CEL OGÓLNY nr 3 OBSZAR LGD ATRAKCYJNY TURYSTYCZNIE	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Pro gra m	Poddz iałanie /zakre s Progr amu
	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednego roku	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednego roku	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednego roku	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		

Cel szczegółowy 1 Społeczność lokalna świadoma walorów turystycznych obszaru													PR OW	
operacje wspierające innowacyjne inicjatywy lokalne, służące aktywnemu poznawaniu walorów turystycznych obszaru i podnoszeniu wiedzy w zakresie ochrony środowiska i klimatu	Liczba wydarzeń związanych z poznawaniem obszaru	7 szt.	35	3500	10 szt.	85	5000	3 szt.	100	1500	20	10 000	PR OW	Aktywizacja
Operacje realizowane w zakresie zainicjowania atrakcyjnej oferty, zawierającej produkty lub usługi lokalne uwzględniające elementy dziedzictwa kulturowego obszaru	Liczba pomiotów zaangażowanych w tworzenie produktów i usług opartych na specyfice obszaru, które otrzymały wsparcie	-	-	-	3 szt.	100	160 000	-	-	-	3	160 000		Realizacja LSR
Operacje związane z utworzeniem działalności gospodarczej ukierunkowanej na usługi związane z turystyką lub rekreacją	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	3 szt.	42,86	300 000	4 szt.	100	400 000	-	-	-	7	700 000		Realizacja LSR
Operacje związane z rozwojem działalności gospodarczej ukierunkowanej na usługi związane z turystyką lub rekreacją	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	2 szt.	66,67	350 000	1 szt.	100	76 095,50	-	-	-	3	426 095,50		Realizacja LSR
Spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie m.in. terminów naborów, zasad opracowywania wniosków.	Liczba spotkań	3 szt.	100	4600	-	-	-	-	-	-	3	4600		Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1				658 100			641095,50			1 500		1 300 695,50		
Cel szczegółowy 2 Poprawa udostępnienia i oznakowania obiektów oraz promocji obszaru dla mieszkańców i turystów-gości														
Operacje polegające na odrestaurowaniu, remoncie,	Liczba obiektów	-	-	-	3 szt.	100	303 000	-	-	-	3	303 000	PR O	Realizacja

konserwacji obiektów o znaczeniu historycznym wraz z ich udostępnieniem i zabezpieczeniem, nadając im nową ogólnodostępną funkcję kulturową lub turystyczną													W	LSR
Operacje związane z promocją atrakcji turystycznych poprzez różne formy przekazu, w tym kampanie promocyjne	Liczba operacji związanych z promocją obszaru	2 szt.	22, 22	22 500	6 szt.	88,8 9	50 000	1 szt.	100	50 000	9	122 500		aktywizacja
Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru	Liczba imprez markowych	6 szt.	100	307 737,61	-	-	-	-	-	-	6	307 737,61		Realizacja LSR
Stworzenie warunków do promocji obszaru poprzez ponadnarodowe działania promocyjne oraz organizację centrum informacji i promocji obszaru	Liczba projektów współpracy	-	-	-	-	-	-	1 szt.	100	171 000	1	171 000		współpraca
Razem cel szczegółowy 2				330 237,61			353 000			221 000		904 237,61		
Razem cel ogólny				988 337,61			994095,50			222 500		2204933,11		
Razem LSR				3 074 375			5616625			912 500		9 603 500		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW:													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
										4 969 262,39			53,78	

Załącznik nr 4 Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia oraz plan finansowy

Budżet

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)	
	PROW	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	9 240 000,00	9 240 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	171 000,00	171 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 755 000,00	1 755 000,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	192 500,00	192 500,00
Razem	11 358 500,00	11 358 500,00

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	4 278 859,21	2 445 734,87		6 724 594,08
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 600 552,79		914 853,13	2 515 405,92
Razem	5 879 412,00	2 445 734,87	914 853,13	9 240 000,00

Załącznik nr 5 Plan komunikacji

1. Wprowadzenie

Komunikacja w procesie tworzenia i wdrażania lokalnej strategii rozwoju jest warunkiem nieodzownym w osiąganiu założonych efektów. Podstawowym warunkiem w planowaniu skutecznej komunikacji jest jej obustronność, a więc komunikacja na linii LGD – społeczności lokalne – LGD. Takie podejście pozwala na pozyskiwanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD, co jest niezwykle ważne w budowaniu zaufania do LGD, która w swej działalności korzysta ze środków publicznych.

Rozważając zagadnienie komunikacji należy rozróżnić dwa podstawowe pojęcia: strategia komunikacji i plan komunikacji. Strategia jest czymś nadrzędnym w stosunku do planu komunikacji. *Strategia komunikacji* jest generalnym planem działań komunikacyjnych dla LGD jako partnerstwa trójsektorowego. Służy ona przede wszystkim tworzeniu optymalnych warunków działania LGD poprzez systematyczne informowanie społeczności lokalnej o priorytetach działania LGD, a także angażowaniu mieszkańców w realizowane projekty. Jest ona opracowana i zatwierdzona do realizacji na ściśle określony czas oraz zawiera ogólne wskazania odnośnie wprowadzania ewentualnych korekt i modyfikacji. Wskazania te są zapisane w formie zasad monitorowania i ewaluacji skuteczności poszczególnych działań komunikacyjnych. Natomiast *plan komunikacji* dotyczy konkretnych działań i projektów i jest ściśle powiązany z *planem działania LGD* w procesie wdrażania LSR. Plan komunikacji w swej konstrukcji zawiera opis celów, działań komunikacyjnych podporządkowanych tym celom, a także środków i narzędzi przekazu informacji na linii LGD – społeczności lokalne, jakich LGD zamierza używać w komunikowaniu się na poszczególnych etapach wdrażania LSR. Służy także identyfikacji występujących problemów komunikacyjnych (poprzez monitoring i ewaluację), dzięki czemu jest narzędziem kształtującym poziom współpracy i zaangażowania partnerów i interesariuszy LGD.

2. Cele działań komunikacyjnych

Celem strategicznym w strategii komunikacji opracowanej przez LGD „Trzy Krajobrazy” jest zbudowanie spójnego i pozytywnego wizerunku naszej LGD, będącej realizatorem LSR 2014-2020 i stosującej w tej realizacji podejście LEADER. Takie podejście do konstrukcji strategii komunikacji sprawia, iż pośrednio realizowane są także cele zawarte w PROW 2014-2020 oraz cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych i Strategii Rozwoju Kraju do 2020. Takie podejście służy też maksymalnemu i efektywnemu wykorzystaniu środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej.

Poza tworzeniem trwałego i pozytywnego wizerunku LGD, zadaniem postawionym w celach działań promocyjnych i informacyjnych jest przybliżanie idei przedsięwzięć określonych w LSR i aktywizowanie społeczności lokalnych do włączenia się w realizację LSR poprzez aktywne uczestnictwo w proponowanych przedsięwzięciach. Działania komunikacyjne prowadzone będą poprzez zastosowanie odpowiednich metod i narzędzi komunikacji dobranych stosownie do określonych grup docelowych.

Wśród celów szczegółowych komunikacji określiliśmy: okresowe informowanie społeczności lokalnej o stanie realizacji LSR, bieżące informowanie o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, wsparcie potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR, popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów innowacyjnych, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

3. Grupy docelowe

Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zapisanych tam celów ogólnych i szczegółowych. Wśród tych grup są: społeczność lokalna i wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz grupy defaworyzowane; faktyczni i potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz partnerzy społeczni i gospodarczy, w tym podmioty i organizacje turystyczne.

Specyficznymi grupami docelowymi, które w zasadzie będą kanałami komunikacji są media lokalne i grupy opiniotwórcze (w tym m.in. eksperci z dziedziny gospodarki, polityki regionalnej, naukowcy, decydenci). W

opracowanym przez nas planie komunikacji nie wyodrębniamy tych grup, ale zaznaczamy ich rolę w tym procesie.

4. Rodzaje działań i środków komunikacji

Spośród wielu środków w naszym planie komunikacji uwzględniono kilka narzędzi odpowiadającym celom LSR i określonym grupom docelowym. Wśród tych działań informacyjno-promocyjnych są:

Kampanie informacyjno-promocyjne, kierowane do ogółu społeczności lokalnej, a wśród niej potencjalnych beneficjentów. Celem kampanii będzie szeroka informacja i promocja samej LSR, zaplanowanych w niej przedsięwzięć i kryteriów oceny wniosków aplikacyjnych jak i walorach przyrodniczo-kulturalnych. W kampaniach zostaną wykorzystane przede wszystkim środki masowego przekazu oraz spotkania bezpośrednie.

Materiały informacyjne promocyjne i szkoleniowe (w formie drukowanej i elektronicznej) – będą wykorzystane częściowo w kampanii informacyjnej, a częściowo w realizowanych programach edukacyjnych.

Seminaria, konferencje, spotkania informacyjno-konsultacyjne będą zastosowane głównie celem informacji i wsparcia potencjalnych beneficjentów w postaci informacji i doradztwa merytorycznego.

Okazjonalne imprezy masowe – organizowane przez LGD w partnerstwie z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i publicznymi oraz uczestnictwo LGD w tego typu imprezach organizowanych przez inne podmioty gospodarcze lub społeczne.

Portale internetowe – biura LGD oraz podmiotów wchodzących w skład LGD, a także portale społecznościowe. Ten środek komunikacji posłuży nam do prezentacji wszystkich dokumentów związanych z wdrażaniem LSR, a także do bieżącego informowania, np. o terminach naboru wniosków, planowanych konkursach; rodzajach i wysokości wsparcia projektów, etc. Wszystkie informacje udostępniane na portalach internetowych będą miały formę przejrzystą i zrozumiałą dla każdego potencjalnego beneficjenta. Będą także zawierać adresy kontaktowe do osób odpowiedzialnych za wdrażanie LSR, a wiele z nich będzie miało formę interaktywną w postaci możliwości komentowania i wyrażania swoich opinii, co w dużym stopniu stanowi element innowacyjny. Zakłada się, że docelowa liczba odwiedzin strony internetowej LGD na koniec roku 2023 wyniesie 35 000.

Natomiast w odniesieniu do komunikacji wewnętrznej ustalono, iż komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy biura (np. zakresy czynności, umowy cywilnoprawne, regulamin pracy biura) i działalności organów LGD, które zapewnią prawidłowość procesu komunikowania, w tym także prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej z procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych.

5. Plan komunikacji

Cele główne strategii komunikacji wpisują się w cel strategiczny – nadrzędny, ale uwzględniają przede wszystkim cele ogólne LSR i realizacji tych celów podporządkowane są działania komunikacyjne. W przypadku LGD „Trzy Krajobrazy”, działania komunikacyjne związane będą ściśle z trzema celami ogólnymi. Opis planu komunikacji prezentuje więc układ: cel ogólny LSR, podporządkowany mu cel komunikacyjny, adresaci działań komunikacyjnych, środki i działania komunikacyjne, efekty tych działań i wskaźniki. Założono, że wskaźniki będą kompatybilne ze wskaźnikami produktu określonymi w planie działania i podane w formie mierzalnej, ale także są tam określone wskaźniki, których zmierzyć nie można, np. zmiany w postawach obywatelskich. Zakłada się, że nastąpią korzystne zmiany w postawach obywatelskich i wpłyną one na wzrost potencjału kapitału społecznego. A zatem plan komunikacyjny w odniesieniu do poszczególnych celów ogólnych, zapisanych w LSR, przedstawia się następująco:

W odniesieniu **do celu ogólnego nr 1 w LSR**: Rozwój przedsiębiorczości wpływający na wzrost poziomu ekonomicznego obszaru i sprzyjający włączeniu społecznemu;

Cel komunikacyjny: Podniesienie świadomości społecznej znaczenia przedsiębiorczości w rozwoju gospodarczym obszaru i sprzyjającemu procesom włączenia społecznego;

Grupą docelową działań komunikacyjnych w ramach tego celu będą: istniejący przedsiębiorcy, potencjalni przedsiębiorcy, grupy osób defaworyzowanych, osoby bezrobotne, osoby wykluczone z rynku pracy, uprawnieni rolnicy zamierzający otworzyć działalność gospodarczą. W realizacji tego celu wykorzystane zostaną następujące

środki komunikacji: kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, seminaria, konferencje, warsztaty tematyczne, spotkania bezpośrednie, porady indywidualne.

Efektami, jakie LGD chce uzyskać dzięki tym środkom komunikacji będą:

- gospodarcze: wzrost liczby przedsięwzięć gospodarczych, w tym turystycznych; rozwój już istniejących przedsiębiorstw; zwiększenie poziomu zatrudnienia;
- społeczne: aktywizacja społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć; zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych; zwiększenie współpracy i integracji społeczności lokalnych, włączenie społeczne grup defaworyzowanych;

Wskaźniki: łącznie w wyniku realizacji tego celu komunikacji zorganizowanych zostanie 8 szkoleń, poszerzających wiedzę o potencjale obszaru, myśleniu strategicznym i kształtujących (poprzez zajęcia warsztatowe) umiejętności pozyskiwania środków finansowych z programu LEADER na tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw; zostaną zrealizowane 2 kampanie informacyjne.

W odniesieniu **do celu ogólnego nr 2 w LSR**: Samorealizująca się społeczność lokalna, wykorzystująca lokalną bazę obiektów publicznych;

Cel komunikacyjny: Doskonalenie kapitału społecznego, budowanie świadomości tożsamości lokalnej i aktywizacja społeczności lokalnej poprzez edukację, podejmowanie wspólnych przedsięwzięć przez określone grupy społeczne, animację społeczną, podnoszenie poziomu umiejętności w aplikowaniu środków finansowych z programu LEADER.

Grupą docelową działań komunikacyjnych w ramach tego celu będą: sformalizowane grupy zainteresowań, organizacje pozarządowe, potencjalni inwestorzy z sektora publicznego, zdefiniowane grupy osób defaworyzowanych (osoby 50+, dzieci i młodzież do 26 roku życia, niepełnosprawni).

W realizacji tego celu wykorzystane zostaną następujące środki komunikacji: kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, warsztaty tematyczne, animacja różnych grup społecznych, w tym defaworyzowanych, porady indywidualne.

Efektami, jakie spodziewamy się uzyskać dzięki tym środkom komunikacji będą:

- społeczne: aktywizacja społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć dla dobra ogółu; zwiększenie współpracy i integracji społeczności lokalnych, włączenie społeczne grup defaworyzowanych; korzystne zmiany w postawach obywatelskich; wyższa wartość kapitału społecznego; zwiększona oferta zajęć w obiektach publicznych; zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych;
- gospodarcze: pełne wykorzystanie obiektów publicznych; podniesienie wiedzy u osób prowadzących świetlice i stworzenie możliwości do ich zatrudnienia do prowadzenia zajęć w tych obiektach;

Wskaźniki: Zorganizowane zostaną także 4 szkolenia dla potencjalnych wnioskodawców, doskonalące umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych do LGD o wsparcie finansowe z programu LEADER planowanych przez nich projektów.

W odniesieniu **do celu ogólnego nr 3 w LSR**: Obszar LGD atrakcyjny turystycznie.

Cel komunikacyjny: Poszerzanie świadomości społeczności lokalnej o walorach turystycznych obszaru oraz przekonanie podmiotów zarządzających obiektami historycznymi do podejmowania działań, które pozwolą stać się tym obiektom atrakcją turystyczną, a także zwiększenia promocji obszaru.

Grupami docelowymi działań komunikacyjnych w ramach tego celu będą: sformalizowane grupy społeczne, m.in. KGW i inne organizacje pozarządowe; potencjalni inwestorzy, podmioty sektora publicznego, wytwórcy produktów lokalnych, inne podmioty gospodarcze zajmujące się produkcją lokalną i usługową, potencjalni inwestorzy w obiekty historyczne celem ich restauracji i udostępnienia społeczności lokalnej i turystom.

W realizacji tego celu wykorzystane zostaną następujące środki komunikacji: kampanie informacyjne i promocyjne z użyciem dostępnych mediów, informacja publiczna, szkolenia, warsztaty tematyczne, imprezy markowe promujące region i produkty lokalne, wydarzenia turystyczne, materiały promocyjne.

Efektami, jakie LGD chce uzyskać dzięki tym środkom komunikacji będą:

- gospodarcze: zwiększenie liczby podmiotów zaangażowanych w tworzenie produktów i usług lokalnych; organizacja wspólnych przedsięwzięć związanych z turystyką; utworzone miejsca pracy w sektorze turystycznym, rozwój usług turystycznych;
- społeczne: zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych; organizacja wydarzeń turystycznych, krajoznawczych; imprez markowych, promocja obszaru; zwiększenie wartości kapitału społecznego, korzystne zmiany w postawach obywatelskich.

Wskaźniki: Przeprowadzone zostaną 3 szkolenia z zakresu doskonalenia umiejętności aplikowania o środki finansowe z programu LEADER.

Przy określaniu działań komunikacyjnych i środków przekazu wzięto pod uwagę przede wszystkim cel komunikacji i grupę docelową, a także ocenę skuteczności stosowanych metod komunikacji w realizacji poprzedniej LSR. Skuteczność ta została określona poprzez wyniki badań ewaluacyjnych prowadzonych na przełomie 2014 i 2015. Wyniki ewaluacji wykazały, iż najbardziej skuteczne w komunikacji na Linii LGD – społeczność lokalna okazały się metody w postaci różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych, realizowanych w partnerstwie z wieloma podmiotami z obszaru LGD (podmioty publiczne, Koła Gospodyń Wiejskich, lokalne gospodarstwa agroturystyczne), jak i z partnerami z pobliskiej aglomeracji trójmiejskiej. Skutecznym działaniem okazały się również bezpośrednie kontakty z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami jak i społecznością lokalną na spotkaniach i szkoleniach. Dobre rezultaty przyniosły prowadzone przez LGD kampanie informacyjne i promocyjne, angażujące różne środki przekazu. Natomiast najmniej skuteczne były następujące metody komunikacyjne: publikacje w postaci ulotek i folderów na temat działalności LGD. W budowie planu komunikacji związanej z wdrażaniem LSR 2014-2020, te najmniej skuteczne metody w niektórych przypadkach pominięte, lub zastosowane w ograniczonej formie, lub wyłącznie w stosunku do wybranych grup docelowych. Ponadto wprowadzono kilka innowacyjnych metod, w tym m.in. interaktywne zakładki na portalu internetowym biura LGD jak i portalach społecznościowych, które zaplanowano głównie dla grup docelowych przedsiębiorców oraz grup defaworyzowanych. Zakłada się, że największą uwagę w działaniach komunikacyjnych LGD zwróci na uzyskanie informacji zwrotnej, w postaci komentarzy na portalu internetowym i społecznościowym, pozyskiwaniu ankiet od lokalnej społeczności bezpośrednio wyrażających opinie i oceny na temat efektów wdrażania LSR i działalności LGD.

Szczegółowy plan komunikacji na linii LGD – grupy docelowe – LGD w procesie realizacji LSR 2014-2020 dla LGD „Trzy Krajobrazy” znajduje się w tabeli 5.1. Podjęto decyzję, iż na początku każdego roku kalendarzowego przeprowadzana będzie rewizja harmonogramu działań komunikacyjnych i w przypadku jakichkolwiek zmian, np. aktualizacji terminów naborów wniosków wprowadzanych przez UM, czy wniosków wynikających z okresowych ewaluacji, plan ten będzie podlegał niezbędnym korektom.

6. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Każdy plan komunikacji zakłada pewne cele, jakie dzięki niemu mają zostać osiągnięte. Celom tym podporządkowane są działania i odpowiednio dobrane środki przekazu. Strategia komunikacji opracowana jest na okres realizacji LSR dla LGD Trzy Krajobrazy. Okres ten podzielony został na trzy etapy, z których każdy obejmuje od dwóch do trzech lat. W zbudowanym planie komunikacji działania komunikacyjne podzielono i dostosowano do tych właśnie okresów. Takie podejście służy uzyskaniu pełnej spójności celów i okresów działania zapisanych w LSR z celami i działaniami planu komunikacji.

Stosowane działania komunikacyjne oraz wykorzystywane w tym celu środki przekazu, podlegać będą cyklicznym badaniom efektów, jakie przynoszą i porównywaniu ich z zakładanymi efektami. Jeśli w wyniku monitoringu lub ewaluacji stwierdzi się, iż któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, zostanie zastosowany plan naprawczy. Plan ten polegać będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych i ich udoskonaleniu lub wprowadzeniu innych, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie w drodze do celu. Każde bowiem działanie ma swe atuty, ale nosi także w sobie pewną dozę ryzyka. Oczywiście trudno jest przewidzieć zakres takiego ryzyka, szczególnie, jeśli spowodowane jest ono barierami zewnętrznymi. Ale może istnieć także ryzyko po stronie LGD. Dlatego bardzo ważne jest, by już na etapie budowania planu komunikacji być świadomym tego ryzyka.

A zatem w podejściu do tworzenia planu komunikacji zaczęto od samooceny LGD, a szczególnie tej grupy osób, która będzie uczestniczyć i odpowiadać za działania komunikacyjne. Samoocena to swoisty przegląd wiedzy merytorycznej i umiejętności komunikacyjnych niezbędnych do prowadzenia prawidłowego procesu komunikacji. Wynikiem tej samooceny było wyznaczenie osób odpowiedzialnych za komunikację wewnętrzną i zewnętrzną. W komunikacji wewnętrznej ważnym stało się ściśle określenie zakresu odpowiedzialności komunikacyjnych osób indywidualnych zatrudnionych do realizacji LSR. Kolejną czynnością było określenie zakresu odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za proces komunikowania z otoczeniem, na linii LGD – szeroko rozumiana społeczność lokalna – LGD. W proces ten oprócz osób zatrudnionych będą włączeni członkowie organów LGD oraz członkowie LGD, w zależności od rodzaju i charakteru informacji. Natomiast do obowiązków biura LGD należy m.in. monitorowanie efektów komunikacji, ewaluacja procesu komunikacji, sporządzanie ocen i wniosków oraz generowanie propozycji ewentualnych zmian w planie komunikacji, nad którymi będzie sprawować nadzór dyrektor biura.

Wraz z procesem monitorowania i ewaluacji realizacji planu komunikacji zaplanowano równoległe działania mające na celu bieżącą ocenę realizacji LSR. Informacje uzyskane dzięki tym działaniom, w przypadkach problemów z wdrażaniem poszczególnych operacji, (np. z uwagi na brak akceptacji społecznej) mogą stać się podstawą wdrożenia programu naprawczego. Zasadnicze zmiany, które wynikły z realizacji procesu komunikacji ze społecznością lokalną będą konsultowane z tą społecznością, przy użyciu takich narzędzi jak portal internetowy, społecznościowy jak i spotkań bezpośrednich z zainteresowanymi grupami.

7. Budżet przewidziany na działania komunikacyjne to 30 000,00 zł.

8. Podsumowanie

W planie komunikacji ujęto wiele działań komunikacyjnych, skierowanych do różnych grup społecznych, mających różne cele odpowiadające celom nakreślonym w LSR i mających przynieść różne efekty. Dobrane przez nas metody, techniki, środki i narzędzia przekazu informacji, a także doświadczenie i wysoki poziom umiejętności komunikacji interpersonalnej i merytorycznej pracowników biura LGD powinny przynieść planowane efekty. LGD planuje, że uzyska wsparcie w tym zakresie w wielu osobach będących członkami LGD, pełniącymi wielorakie funkcje społeczne i organizacyjne, a przede wszystkim będącymi liderami społecznymi i aktywnymi uczestnikami procesów wdrażania poprzedniego LSR.

Tabela 5.1. Plan komunikacji – cele, działania, środki i narzędzia komunikacji, wskaźniki, efekty

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Adresaci	Środki/narzędzia komunikacji
I połowa 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania wsparcia, typach operacji, procedurach oceny i wyboru operacji	Kampania informacyjna o głównych założeniach LSR 2014-2020	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach;
				Artykuły na portalach społecznościowych
				Artykuły na portalach LGD i UG;
				Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku oraz PUP
I połowa 2016	Pozyskanie informacji zwrotnej nt. trafności doboru sposobu informowania o LSR	Badanie trafności doboru sposobu prezentowania informacji oraz zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Metoda: wywiad nt. działań i środków komunikowania Narzędzia: W przypadku artykułów prasowych: ankieta internetowa zamieszczona na portalu LG; W przypadku spotkań: ankieta audytoryjna
I połowa 2016	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER na tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły płatne w prasie lokalnej, mediach lokalnych; spoty radiowe, informacje na portalu LGD i UG; ogłoszenia w siedzibach instytucji; portalach społecznościowych; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku
I połowa 2016	Poinformowanie o szkoleniach realizowanych w ramach celów 1, 2 i 3 na lata 2016-2018 i rozpoczęciu naborów na te szkolenia	Kampania informacyjna	Głównie: Osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych; Animatorzy zajęć w obiektach publicznych; Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem mikroprzedsiębiorstw i rozwojem działalności gospodarczej; organizacje społeczne, społeczność lokalna;	Artykuły w prasie lokalnej, mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; ogłoszenia w siedzibach instytucji; portalach społecznościowych; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku
II połowa 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania	Spotkania Informacyjno konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące działalność gospodarczą, rolnicy,	Spotkania Bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne

	środków w celu 1 i 2	realizowane w latach 2016-2018	osoby z grup defaworyzowanych, podmioty jsfp	
II połowa 2016	Poinformowanie o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych w ramach operacji w celach 1, 2, 3 planowanych na lata 2016-2018	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jsfp, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Artykuły w bezpłatnej prasie lokalnej, mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych; Powiatowy Urząd Pracy; ogłoszenia w siedzibach instytucji; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku
I połowa 2017	Pozyskanie informacji zwrotnej dot. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ew. korekt w tym zakresie, np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, doskonalenia umiejętności komunikacyjnych	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych o wsparcie projektowanych działań	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców
I połowa 2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1,2,3	Spotkania Informacyjno -konsultacyjne dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2016-2018	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jsfp, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Spotkania Bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne
II połowa 2017	Poinformowanie o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych w ramach operacji w celach 1, 2, 3 planowanych na lata 2016-2018	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jsfp, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Artykuły w bezpłatnej prasie lokalnej, mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych; Powiatowy Urząd Pracy; ogłoszenia w siedzibach instytucji; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku

I połowa 2018	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER na tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły płatne w prasie lokalnej, mediach lokalnych; spoty radiowe, informacje na portalu LGD i UG; ogłoszenia w siedzibach instytucji; portalach społecznościowych Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku
II połowa 2018	Poinformowanie o tematyce i terminach szkoleń realizowanych w ramach celów 1, 2 i 3 na lata 2019-2021 i rozpoczęciu naborów na te szkolenia	Kampania informacyjna	Głównie: Osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych; Potencjalni wnioskodawcy; zainteresowani tworzeniem mikroprzedsiębiorstw lub rozwojem działalności gospodarczej; organizacje społeczne, społeczność lokalna;	Artykuły w prasie lokalnej, mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); ogłoszenia w siedzibach instytucji; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku
II połowa 2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1,2,3	Spotkania Informacyjno -konsultacyjne dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2019-2021	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jsfp, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne
II połowa 2018	Poinformowanie o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych w ramach operacji w celach 1, 2, 3 planowanych na lata 2019-2021	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru; Osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); ogłoszenia w siedzibach instytucji; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku
I połowa 2019	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej w latach 2016-2018 przez LGD pod kątem przeprowadzenia ew. korekt w tym zakresie	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych o wsparcie projektowanych działań przewidzianych do realizacji w okresie 2016-2018	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji;	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców

I połowa 2019	Poinformowanie o tematyce i terminach szkoleń realizowanych w ramach celów 1, 2 i 3 na lata 2019-2021 i rozpoczęciu naborów na te szkolenia	Kampania informacyjna	Głównie: Osoby ze zdefiniowanych grup de faworyzowanych; Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem mikroprzedsiębiorstw i tworzeniem działalności gospodarczej; organizacje społeczne, społeczność lokalna;	Artykuły w prasie i mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); ogłoszenia w siedzibach instytucji; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku
I połowa 2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1,2,3	Spotkania Informacyjno -konsultacyjne dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2019-2021	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jsfp, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Spotkania Bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne
I połowa 2019	Poinformowanie o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych w ramach operacji w celach 1, 2, 3 planowanych na lata 2019-2021	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru;	Artykuły w prasie i mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); ogłoszenia w siedzibach instytucji; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Gdańsku
II połowa 2020	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych o wsparcie projektowanych działań przewidzianych do realizacji w okresie 2019-2021	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji;	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców
II połowa 2020	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych o wsparcie projektowanych działań przewidzianych do realizacji w okresie 2022-2023	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji;	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców

Źródło: opracowanie własne LGD „Trzy Krajobrazy”